

AEdu HUBs

Metodološki koncept

Avgust 2026

Univerza v Gradcu

Co-funded by
the European Union

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno mnenja avtorjev in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali OeAD-GmbH. Evropska unija in OeAD-GmbH ne prevzemata odgovornosti zanje. Št. projekta 2025-1-AT01-KA220-ADU-000353478

Kazalo

Uvod	3
Raziskovalni koncept	4
Teoretični okvir	4
Opredelitev središč AEduHUBs	8
Raziskovalne metode	10
Literatura za Raziskovalni koncept	13
Rezultati teoretične raziskave	14
Udeležba v izobraževanju odraslih na podeželskih območjih	14
Kompetence odraslih	17
Regionalni socialno-demografski konteksti	18
Regionalne strukture upravljanja	23
Povpraševanje po izobraževanju odraslih	29
Dobre prakse in izzivi	31
Literatura terenske raziskave	34
Rezultati terenske raziskave	40
Zasnova središč AEduHUB	40
Predpogoji za delovanje središč AEduHUB	46
Perspektive udeležencev o središčih AEduHUB	48
Vloge akterjev središč AEduHUB	49
Zaključki	50
Struktura programa usposabljanja	52
Splošne informacije	52
Posebne informacije	53
Modul 1: Prepoznavanje, vrednotenje in priznavanje spretnosti, mikrodokazila	53
Modul 2: Vrzeli v spretnostih, učne potrebe in izobraževalne poti odraslih	54
Modul 3: Vzpostavljane središč za IO na podeželju	54
Modul 4: Doseganje ciljnih skupin, motiviranje in lahko dostopne vstopne točke	55
Modul 5: Oblikovanje učenja, prilagojenega potrebam ciljnih skupin	55
Priloge	57

Tabele, slike, priloge

Tabele

Tabela 1. Štiri vrste izobraževanja/učenja odraslih.....	4
Tabela 2. Štiri različna razumevanja izobraževanja odraslih	8
Tabela 3. Vzorec intervjuvancev.....	12
Tabela 4. Pregled strukture povpraševanja ter področij in tem povpraševanja	30
Tabela 5. Pregled glavnih prednosti in izzivov.....	33
Tabela 6. Seznam storitev, omenjenih v intervjujih	43
Tabela 7. Moduli, glavna področja kompetenc in možne vsebine	51

Slike

Slika 1. Prikaz večnivojskega usklajevanja ponudbe in povpraševanja po IO	6
Slika 2. Predhodni temeljni model središč AEduHUB	9
Slika 3. AES – formalno izobraževanje na podeželskih območjih petih partnerskih držav	15
Slika 4. AES – neformalno izobraževanje na podeželskih območjih petih partnerskih držav	15
Slika 5. AES – priložnostno učenje na podeželskih območjih petih partnerskih držav.....	16
Slika 6. Pristopi k zasnovi središč AEduHUB	41
Slika 7. Možnosti opredelitve ciljnih skupin središč AEduHUB.....	43
Slika 8. Želene značilnosti središča AEduHUB	45

Priloge

Priloga 1. Besedni oblak o opredelitvi središč AEduHUB	57
Priloga 2. Združevanje pojmov iz besednega oblaka glede na opredelitve središč AEduHUB	57
Priloga 3. Vprašalnik za teoretično raziskavo	58
Priloga 4. Vprašalnik za terensko raziskavo.....	58

Uvod

Izobraževanje odraslih (IO) je izjemno pomembno področje storitev. Z nadaljnjim izobraževanjem in vseživljenjskim učenjem lahko odrasli pridobivajo znanje, spretnosti in samozavest, ki jim omogočajo zdrav način življenja in sodelovanje v družbi, uspešno vključevanje na trg dela in prispevanje h gospodarski produktivnosti, osvobajanje od družbeno vsiljenih omejitev njihovega življenja ali pa preprosto uživanje v spoznavanju novih stvari o svetu in sebi ter povezovanje z drugimi ljudmi s podobnimi interesi. Medtem ko je IO dobro razvito v mestnih in primestnih območjih, je v podeželskih regijah treba povečati ozaveščenost o namenu in koristih IO ter okrepiti ponudbo učnih dejavnosti za odrasle vseh starosti. Zato je cilj projekta ERASMUS+, ki se izvaja pod akronimom AEduHUBs, podpreti ljudi, ki so na regionalni ravni vključeni v IO, pri vzpostavljanju *središč za izobraževanje odraslih* (AEduHUBs) ter s tem prispevati k večji dostopnosti in vključevanju IO v podeželskih regijah Evrope. Partnerji v projektu prihajajo iz Gradca v regiji Avstrijska Štajerska, Kells v regiji Vzhodna in osrednja Irska, Tolmezza v regiji Furlanija - Julijska krajina, Miercuree Ciuc v regiji Osrednja Romunija ter Ormoža v regiji Vzhodna Slovenija.

V okviru projekta razvijamo na dokazih temelječ metodološki koncept, ki predstavlja podlago za opredelitev in vzpostavitev središč AEduHUB; na dokazih temelječ program usposabljanja za strokovne delavce v izobraževanju odraslih ter priročnik AEduHUBs kot dopolnitev programa usposabljanja. Metodološki koncept, predstavljen v tem poročilu, temelji na raziskavi, ki so jo izvedli vsi partnerji projekta, da bi pridobili vpogled v to, kaj je potrebno za vzpostavitev regionalnih središč AEduHUB. Najprej je predstavljen raziskovalni koncept. Nato so predstavljeni rezultati uvodnega srečanja projekta, teoretične raziskave in terenske raziskave. Poročilo se zaključuje z orisom programa usposabljanja.

Raziskovalni koncept

Raziskovalni koncept vključuje teoretične in metodološke vidike. Ti vidiki so imeli tri namene: prvič, uporabljeni so bili pri oblikovanju vprašanj za teoretično in terensko raziskavo; drugič, uporabljeni so bili pri interpretaciji in primerjavi rezultatov teoretične in terenske raziskave; in tretjič, vključeni so bili v zasnovu programa usposabljanja, da bi okrepili sposobnost udeležencev za uporabo abstraktnih konceptov pri boljšem razumevanju in umeščanju lastne prakse v kontekst.

Teoretični okvir

Ko govorimo o *izobraževanju odraslih (IO)*, ta izraz uporabljamo kot sopomenko za *učenje odraslih (UO)*. Oba izraza se nanašata na vse izobraževanje in učenje, ki ga odrasli izvajajo oziroma v katerem sodelujejo skozi celotno življenjsko obdobje. Ko govorimo o učenju, se bolj osredotočamo na to, kaj posameznik počne, da pridobi znanje, spretnosti ali kompetence; ko govorimo o izobraževanju, pa se bolj osredotočamo na to, kaj počnejo učitelji, mentorji, tutorji, svetovalci, načrtovalci programov, izvajalci ali odločevalci, da bi olajšali učenje. Opredeljujemo štiri vrste izobraževanja in učenja: formalno izobraževanje/učenje, neformalno izobraževanje/učenje, priložnostno učenje in naključno učenje. Tabela 1 primerja štiri vrste izobraževanja/učenja z uporabo najpomembnejših meril: dejavnost učenca, namen učenca, zunanja strukturiranost in državno spričevalo.

Tabela 1. Štiri vrste izobraževanja/učenja odraslih

Izobraževanje/ učenje	Dejavnost učenca (npr. branje, razpravljanje, oblikovanje)	Namen učenca (npr. sodelovanje, naloge, refleksija)	Zunanja strukturiranost (npr. kurikulum, struktura programa, poučevanje)	Državno spričevalo (npr. šola, vajeništvo, univerza)
Formalno	X	X	X	X
Neformalno	X	X	X	
Priložnostno	X	X		
Naključno	X			

Vir: Prirejeno po Kraus, 2014, str. 221.

Predpostavljamo, da so središča AEduHUB umeščena v *sistem učenja odraslih (SUO)*. Zato v teoretičnem okviru povezujemo dve perspektivi, da bi pojasnili, kaj so središča AEduHUB in kaj je potrebno za njihovo vzpostavitev. Prva perspektiva obravnava značilnosti sistema učenja odraslih in središča AEduHUB kot poseben način usklajevanja povpraševanja in ponudbe izobraževanja odraslih. Druga perspektiva obravnava štiri različna razumevanja izobraževanja odraslih. Ta razumevanja lahko usmerjajo razvoj in vzpostavljanje središč AEduHUB.

Sistemi učenja odraslih, usklajevanje in izobraževalna središča

Izraz SUO se nanaša na »konfiguracijo institucij, politik, mehanizmov financiranja, regulativnih okvirov in akterjev, ki v določenem nacionalnem kontekstu oblikujejo, kdo se uči kaj, kdaj, kje in kako skozi celotno življenjsko obdobje odraslih.« (Desjardins & Kalenda, 2026a, str. 6). Za sistem učenja odraslih so značilni trije vidiki: meje, soodvisnosti in nastajajoče značilnosti (ibid.).

Meje določajo, kaj je vključeno v sistem učenja odraslih in kaj je iz njega izključeno. Meje je mogoče opredeliti z vidika *geografskega obsega* ter se osredotočiti na nacionalno, regionalno ali lokalno raven. Meje je mogoče

opredeliti tudi z vidika *starostnega obsega skozi življenjsko obdobje*. V tem primeru se lahko osredotočajo na ljudi od vnaprej določene starosti (npr. 15 let in več ali 25 let in več) ali na ljudi v eni ali več specifičnih starostnih skupinah (npr. mladi odrasli, odrasli v delovno aktivni dobi ali starejši odrasli). Tretji način opredelitve meja je z vidika *celostnega obsega učnih dejavnosti skozi življenje*. Ta lahko vključuje formalno izobraževanje/učenje, neformalno izobraževanje/učenje in/ali priložnostno učenje. Z vidika *celostnega obsega učnih dejavnosti skozi življenje* se lahko sistem učenja odraslih osredotoča tudi na štiri področja formalnega in neformalnega izobraževanja/učenja (Desjardins, 2017, str. 19–20):

- *Osnovno izobraževanje odraslih (OIO)*, npr. tečaji pismenosti, splošno izobraževanje ali izobraževanje za drugo priložnost. Namen je olajšati pridobivanje osnovnih kompetenc (npr. branja, pisanja ali matematike) ali pridobivanje spričeval na primarni ali sekundarni ravni.
- *Poklicno izobraževanje odraslih (PIO)*, npr. industrijsko usposabljanje, izpopolnjevanje in dokvalificiranje, usmerjeno v trg dela, ali učenje na delovnem mestu. Namen je olajšati pridobivanje osnovnih in naprednih kompetenc, potrebnih na trgu dela, ali pridobivanje spričeval oziroma drugih potrdil, potrebnih za vstop na trg dela ali nadaljevanje dela na njem.
- *Visokošolsko izobraževanje odraslih (VIO)*, npr. programi po končani srednji šoli, pripravljalni programi za univerzitetni študij, nadaljevalno izobraževanje na univerzi. Namen je olajšati pridobivanje akademskih ali naprednih strokovnih kompetenc (npr. akademsko pisanje, znanstveno raziskovanje, projektno vodenje) ter pridobivanje visokošolskih kvalifikacij (npr. višješolske diplome, diplomskega ali magistrskega naziva).
- *Splošno izobraževanje odraslih (SIO)*, npr. jezikovni tečaji, programi s področja humanistike ali izobraževanje v skupnosti. Namen je olajšati pridobivanje kompetenc na katerem koli področju, ki posameznike zanima ali ga ocenjujejo kot koristnega za svoje zasebno ali poklicno življenje. To lahko vključuje tudi področja, kot so vrtnarjenje, kuhanje, ročna dela ali petje.

Soodvisnosti pomenijo, da spremembe na enem področju ali zunaj sistema učenja odraslih vplivajo na druga področja sistema. Primer: če reforma migracijske politike zmanjša pritok migrantov, se lahko spremenijo jezikovne zahteve, kar neposredno vpliva na programe izobraževanja odraslih za migrante in lahko posredno vpliva na vse programe osnovnega izobraževanja odraslih, saj so ti pogosto namenjeni migrantom. Drug primer: če se reforma *aktivne politike trga dela* (APTD) osredotoča na učinkovito porabo javnih sredstev in od izvajalcev programov poklicnega izobraževanja odraslih zahteva certifikat sistema vodenja kakovosti, lahko to neposredno vpliva na vse izvajalce izobraževanja odraslih, ki se morajo potegovati za javna sredstva, in posredno na manjše izvajalce izobraževanja odraslih, ki si certifikata sistema vodenja kakovosti ne morejo zlahka privoščiti.

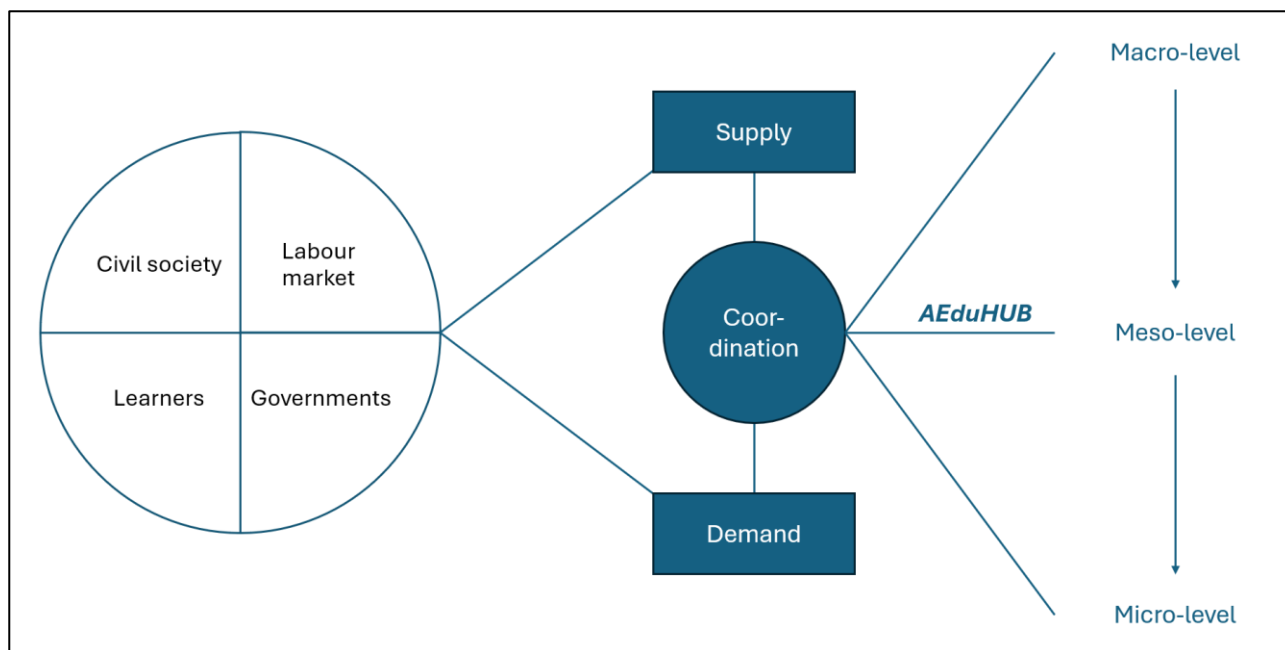
Nastajajoče značilnosti so učinki ali dodana vrednost, ki izhajajo iz obstoja specifičnih vzorcev sistema učenja odraslih. Ni jih mogoče neposredno povezati s storitvami ali uspešnostjo posameznega programa izobraževanja odraslih, posameznega izvajalca izobraževanja odraslih ali posameznega ukrepa politike. Posamezen ukrep lahko prispeva k individualnim rezultatom (npr. pridobivanju znanja in spretnosti ali prehodu na novo delovno mesto), vendar noben posamezen ukrep sam po sebi ne more doseči kolektivnih rezultatov, kot so socialna kohezija, socialna pravičnost ali regionalni razvoj. Ti rezultati so odvisni od sestavin SUO, na primer korporativističnega ali participativnega upravljanja, ciljno usmerjenih shem financiranja ali povezanosti socialne in izobraževalne politike na nacionalni ravni.

Za razumevanje delovanja in razvoja SUO moramo upoštevati pet sestavin: povpraševanje, ponudbo, usklajevanje, učenje in rezultate (Desjardins & Kalenda, 2026a, str. 7):

- **Povpraševanje** se nanaša na učne potrebe učečih se, trga dela, vlad in civilne družbe ter na individualne, družbene in institucionalne ovire, s katerimi se srečujejo učeči se.
- **Ponudba** se nanaša na količino, raznolikost in kakovost možnosti izobraževanja in učenja, ki jih ponujajo izvajalci.
- **Usklajevanje** se nanaša na načela, mehanizme, instrumente in ureditve, ki služijo usklajevanju povpraševanja in ponudbe IO.
- **Učenje** se nanaša na individualno učenje, ki ga omogoča strukturirana ponudba (npr. tečaji, seminarji, predavanja itd.). Ta ponudba je rezultat usklajevanja povpraševanja in ponudbe.
- **Rezultati** so neposredni rezultati učenja (npr. pridobivanje znanja ali spretnosti) ter bolj oddaljeni individualni in družbeni rezultati (npr. zaposljivost, emancipacija, socialna kohezija).

Usklajevanje je ključna sestavina. Poteka lahko na makro ravni, kjer je povezano z delovanjem nacionalnih ali regionalnih vlad, interesnih skupin ali trgov. Poteka lahko na mezo ravni, kjer je povezano z akterji, kot so izobraževalne ustanove, organizacije za usposabljanje, občine, podjetja ali izvajalci socialnih storitev. Usklajevanje lahko poteka tudi na mikro ravni, kjer je povezano z načrtovanjem programov, svetovanjem in usmerjanjem (Desjardins & Kalenda, 2026a, str. 9). Predlagamo, da so središča AEduHUB eden od načinov usklajevanja povpraševanja in ponudbe izobraževanja odraslih na mezoravni (slika 1).

Slika 1. Prikaz večnivojskega usklajevanja ponudbe in povpraševanja po IO

Vir: Prirejeno in nekoliko spremenjeno po Desjardins & Kalenda, 2026b, str. 15.

There are four types of coordination at the level of the nation state related to the political principle that guides the coordination and affect what is possible at all other levels (Desjardins, 2017, pp. 25–31):

- **Tržno usmerjeno usklajevanje** pomeni, da se ponudba in povpraševanje usklajujeta z mehanizmi prostega trga. To politično načelo je temeljnega pomena v anglo-ameriških državah, vendar postaja vse bolj pomembno v vseh državah.
- **Državno usmerjeno usklajevanje** pomeni, da nacionalne vlade usklajujejo ponudbo in povpraševanje na podlagi zakonov, predpisov, shem financiranja ali kurikulov. To politično načelo je razširjeno v romanskih oziroma vzhodnoevropskih državah.
- **Usklajevanje, ki ga vodijo deležniki**, pomeni, da se ponudba in povpraševanje po izobraževanju odraslih usklajujeta prek interesnih skupin, kot so gospodarske, industrijske in delavske zbornice. To politično načelo ima zgodovinske korenine v nemško govorečih državah.
- **Državno usmerjeno usklajevanje z močnim vključevanjem deležnikov** pomeni, da vlade intenzivno sodelujejo z interesnimi skupinami pri usklajevanju povpraševanja in ponudbe. To politično načelo je značilno za nordijske države.

Na mezoravni predlagamo, da so središča AEduHUB ureditve, prek katerih se usklajujeta povpraševanje in ponudba IO. Izraz »hub« se uporablja v številnih različnih kontekstih, kot so industrija, bančništvo, tehnologija ali izobraževanje. Po Knight (2011, 2024) se izraz »hub« običajno nanaša na raznoliko skupino ljudi ali organizacij, ki se povežejo in oblikujejo osrednjo točko za izvajanje dejavnosti. Izobraževalno središče opredeljuje kot »načrtno prizadevanje za oblikovanje kritične mase lokalnih in mednarodnih akterjev, ki se strateško vključujejo v pobude na področju izobraževanja, usposabljanja, ustvarjanja znanja in inovacij« (Knight, 2011, str. 233). Ta opredelitev vključuje tri ključne ideje, ki so enako uporabne za regionalna središča AEduHUB:

- Središče je rezultat **načrtnega prizadevanja**, kar pomeni, da je več kot naključna prisotnost različnih ljudi ali organizacij na istem geografskem območju in več kot občasno sodelovanje med temi ljudmi ali organizacijami. Nasprotno, središče »vključuje strategijo, politični okvir in načrt javnih/zasebnih naložb« (Knight, 2024, str. 2).
- Središče vključuje **kritično maso različnih akterjev**, kar pomeni, da je v središče vključenih več kot en akter. Kampus ali program, ki ga oblikuje samo en akter, ni središče. »Izraz akterji je uporabljen vključujoče, tako da zajema izvajalce, ustvarjalce in uporabnike storitev, povezanih z izobraževanjem, usposabljanjem in znanjem« (Knight, 2024, str. 2). Ti akterji so lahko umeščeni na istem geografskem območju ali na različnih geografskih območjih, kot so različne regije ali občine.
- Akterji se **strateško vključujejo** v skladu s skupnim razumevanjem izobraževanja odraslih ter skupnim namenom, poslanstvom ali ciljem. Temelj strateškega sodelovanja je ustvarjanje rezultatov ali dodane vrednosti, ki nastaja iz interakcij, sodelovanja, storitev ali skupnih prostorov in virov.

Razumevanje izobraževanja odraslih

Strateško sodelovanje akterjev v središču AEduHUB zahteva skupno razumevanje izobraževanja odraslih. Na podlagi dela Bagnalla in Hodgea (2022, str. 81) predstavljamo štiri različna razumevanja: disciplinarno, razvojno, emancipatorno in oblikovalsko razumevanje. Tabela 2 primerja ta štiri razumevanja.

- **Disciplinarno razumevanje** ustreza pozitivizmu in predpostavlja, da akademske, poklicne ali strokovne discipline zagotavljajo dobre razloge za ponudbo storitev izobraževanja odraslih, saj omogočajo spodbujanje dobrega počutja posameznika na podlagi učenja, ki podpira racionalno delovanje.

- **Razvojno razumevanje** je skladno s konstruktivizmom. Skupnosti praks v vasi, skupini odraslih s podobnimi interesi ali na delovnem mestu veljajo za prostor, kjer poteka dialog. Humanizem poudarja, da je samoodločanje ključ do individualnega razvoja in družbenega napredka.
- **Emancipatorno razumevanje** odraža poststrukturalizem, saj učenje in izobraževanje umešča v komunikacijska omrežja, kjer si različni udeleženci delijo znanje in izkušnje z namenom preoblikovanja obstoječega stanja v družbi ter doseganja boljšega sveta za vse.
- **Oblikovalsko razumevanje** je eklektično. Temelji na konstruktivistični epistemologiji s poudarkom na reševanju problemov, vendar probleme umešča predvsem na trg dela. Je pozitivistično, ker predpostavlja, da je trg dela objektivna stvarnost in da je z opazovanjem potreb trga dela mogoče izpeljati pravila, ki jih je treba upoštevati, da bi IO vodilo k produktivnemu vključevanju in da bi se odrasli lahko prilagodili družbenim spremembam.

Tabela 2. Štiri različna razumevanja izobraževanja odraslih

	Oblikovalsko	Disciplinarno	Razvojno	Emancipatorno
Osredotočenost v IO	Prilagajanje	Racionalno delovanje	Humanizem	Preobrazba
Cilj IO	Produktivno vključevanje	Dobro počutje posameznika	Samoodločanje	Boljši svet
Temelj IO	Sledenje pravilom	Dobri razlogi	Dialog	Skupno znanje in izkušnje
Konteksti IO	Trg dela	Discipline	Skupnosti praks	Komunikacijska omrežja

Vir: Lastna izdelava avtorjev na podlagi Bagnall & Hodge, 2022.

Oprelitev središč AEduHUBs

Na uvodnem srečanju projekta smo zbrali, kaj projektni partnerji povezujejo s pojmom *središč izobraževanja odraslih* (AEduHUB). Rezultati so bili najprej vključeni in prikazani v obliki besednega oblaka (Priloga 1), nato pa združeni v skupine in kategorizirani (Priloga 2). Iz tega je nastal predhodni temeljni model središč AEduHUB s štirimi razsežnostmi: opredelitveno razsežnostjo, normativno razsežnostjo, strateško razsežnostjo in razsežnostjo rezultatov (Tabela 2).

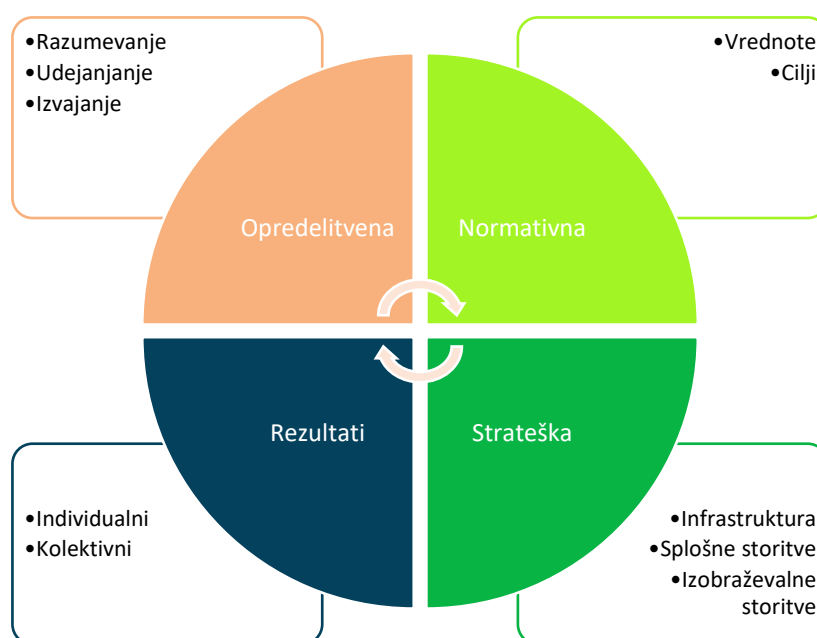
Oprelitvena razsežnost središč AEduHUB: Kaj je središče AEduHUB?

Središče AEduHUB je kombinirana fizična in digitalna struktura, ki v okviru omrežja služi kot družbena osrednja točka. Povezuje različne skupnosti ter kolektivne in individualne akterje, ki jih zanima izobraževanje odraslih in imajo možnost prispevati k delovanju središč AEduHUB ter razvoju konkretne ponudbe izobraževanja odraslih. Središče AEduHUB je lahko oblikovano kot stalna oblika, na primer skupnostni center, center za družbeno povezovanje in izmenjavo skupnih interesov, ali kot fizični in/ali digitalni prostor za izmenjavo informacij, izkušenj ali idej, povezanih z izobraževalnimi potmi in učnimi priložnostmi. Natančneje, središče AEduHUB je center, kjer se različne storitve izobraževanja odraslih usklajujejo in ponujajo. V tem smislu je središče AEduHUB podobno konceptu vse na enem mestu. Najpomembneje pa je, da središče AEduHUB potrebuje osebo, ki je odgovorna za njegovo delovanje, ponudbo in storitve ter zanje tudi odgovarja.

Normativna razsežnost središč AEduHUB: Kakšen je namen središča AEduHUB?

Središče AEduHUB temelji na odprtosti in sprejema raznolikost ljudi, ki ga obiščejo, uporabljajo ali sodelujejo pri njegovih dejavnostih. Zato središče AEduHUB sprejema medgeneracijsko razumevanje izobraževanja odraslih ter enakovredno nagovarja mlade odrasle, ki prehajajo v odraslo življenje, odrasle, ki ustvarjajo družino ali gradijo kariero, starejše odrasle, ki se postopoma približujejo obdobju po zaključku zaposlitve, in odrasle, ki so se že upokojili. Središče AEduHUB zagotavlja vključevanje tako, da vsem ljudem v regiji omogoča dostop do storitev, ki upoštevajo njihove potrebe in so po možnosti prilagojene njihovim individualnim potrebam – ne glede na to, ali so te fizične, psihološke ali povezane z njihovimi želenimi izobraževalnimi možnostmi oziroma potmi. Vključevanje pomeni, da lahko vsakdo dostopa do središča AEduHUB in njegovih storitev; če nobena od storitev ne ustreza potrebam uporabnika, pa nihče ne zapusti središča, ne da bi prejel informacije o tem, kje lahko najde ustreznejše storitve. To odraža široko razumevanje IO, ki sega od osnovnega, poklicnega in visokošolskega izobraževanja odraslih do vseživljenjskega svetovanja, ter celosten pristop k zagotavljanju storitev.

Slika 2. Predhodni temeljni model središč AEduHUB

Vir: Lastna izdelava avtorjev.

Strateška razsežnost središč AEduHUB: Kaj označuje storitve središča AEduHUB?

Središče AEduHUB temelji na kombiniranem pristopu, ki združuje digitalne storitve s storitvami, ki se izvajajo na lokaciji. V idealnem primeru se medsebojno dopolnjujejo ter tako vzpostavljajo široko dostopno in vključujočo strukturo storitev, ki je pomembna za vse ljudi v regiji, občini ali skupnosti. Kombinirani pristop se ne osredotoča le na zagotavljanje informacij, temveč tudi na ustvarjanje interaktivnih prostorov, pri čemer digitalne storitve prav tako temeljijo na komunikaciji, dialogu in človeški podpori. Vsa interakcija in komunikacija morata biti neformalni ter namenjeni ustvarjanju vzdušja, v katerem se vsi uporabniki in udeleženci počutijo sproščeno ter lahko uporabljajo storitve brez strahu pred neustreznostjo ali neuspehom.

Ne glede na komunikacijski kanal (npr. spletne strani, družbena omrežja, letaki, plakati) mora vsa komunikacija zagotavljati zanesljive informacije in pregledno predstavljati storitve. Sprejeta naj bo politika odprtih vrat, da se poveča dostopnost za ljudi, ki niso seznanjeni z IO. Odpiralni čas fizičnih prostorov naj upošteva čas, ki je na voljo uporabnikom in udeležencem, kar je treba zagotoviti tudi s prilagodljivim urnikom. Poleg tega je treba zagotoviti varstvo otrok ter cenovno dostopno hrano in prostore, kjer si lahko ljudje privoščijo prigrizek.

Izobraževalne storitve naj bodo raznolike in naj ponujajo različne svetovalne storitve, v okviru katerih lahko odrasli spoznajo svoje kompetence, razumejo svoje interese in možnosti za nadaljnje učenje ter poklicni razvoj in dostopajo do konkretnih oblik učenja, kot so predavanja, delavnice, seminarji ali tečaji. Te oblike naj pokrivajo širok spekter vsebin, imajo praktično vrednost za učeče se ter se lahko prilagajajo potrebam in zahtevam učečih se in njihovih skupnosti. Strokovni delavci (npr. svetovalci, predavatelji, trenerji ali tutorji) naj imajo celovito strokovno znanje o vsebini svojih storitev ter kompetence za zagotavljanje pedagoške podpore in spodbujanje ter omogočanje vzajemne podpore med udeleženci.

Razsežnost rezultatov središč AEduHUB: Kakšne so koristi središča AEduHUB?

Na individualni ravni naj bi središča AEduHUB omogočala vseživljenjsko učenje. Ta rezultat naj bi bil dosežen z usmerjanjem uporabnikov k drugim izvajalcem izobraževanja odraslih znotraj in zunaj strukture središča (svetovanje) ter z neposrednim zagotavljanjem različnih oblik učenja. Pričakuje se, da bo vseživljenjsko učenje povečalo osebno dobro počutje (npr. samoučinkovitost, samozavest, zdravje), okrepilo pridobivanje znanja, spretnosti in odnosov ter tako prispevalo k osebnemu razvoju. Navsezadnje sta vseživljenjsko svetovanje in ponudba vseživljenjskega učenja namenjena povečanju obsega možnosti in priložnosti, ki so posameznikom na voljo za doseganje boljšega življenja. Na kolektivni ravni naj bi središča AEduHUB spodbujala razvoj izobraževanja odraslih s povezovanjem obstoječe ponudbe, različnih organizacij in učečih se. Poleg tega naj bi vplivala na regijo, občine ali skupnost s prispevanjem k vseživljenjskemu učenju in posredno k regionalnemu, občinskemu oziroma skupnostnemu razvoju.

Raziskovalne metode

Raziskava je bila zasnovana ob upoštevanju načela triangulacije (Flick, 2018). Triangulacija se nanaša na raziskovanje, ki združuje dve ali več raziskovalnih perspektiv (npr. raziskovalce, teorije, metode ali podatke), da bi pridobili celovito sliko raziskovalnega predmeta (slika 2). Namen je okrepiti obseg znanja o predmetu raziskovanja in povečati veljavnost ugotovitev. Predmet naše raziskave so bili pogoji za vzpostavitev središča AEduHUB, pri čemer smo želeli oblikovati izhodišča za zasnovu programa usposabljanja. Ker so k raziskavi prispevali vsi projektni partnerji, smo uporabili triangulacijo raziskovalcev. Poleg tega smo uporabili dva metodološka pristopa, in sicer teoretično raziskavo in terensko raziskavo. Pri teoretični raziskavi smo uporabili obstoječe vire za pridobivanje sekundarnih in terciarnih podatkov v besedilni in številčni obliki, pri terenski raziskavi pa smo s polstrukturiranimi intervjuji pridobili primarne podatke v besedilni obliki. Ta kombinacija nam je omogočila triangulacijo metod in triangulacijo podatkov.

Teoretična raziskava

Teoretična raziskava uporablja že obstoječe informacije in znanje iz različnih virov. To metodo smo uporabili za pridobitev vpogleda v socialno-demografske razmere, strukturo upravljanja in potrebe po IO v petih regijah. Teoretična raziskava se osredotoča na zbiranje, združevanje in analizo sekundarnih in terciarnih

podatkov. Sekundarni podatki so kvantitativni ali kvalitativni podatki, ki so bili že obdelani in razširjeni v številčni (npr. neobdelani podatkovni nizi, statistični podatki), ustni (npr. videoposnetek razprave), vizualni (npr. zemljevid regije) ali besedilni obliki (npr. zakoni, strategije, poročila, letaki). Terciarni podatki se nanašajo na besedila, kot so spletne strani, članki ali knjige, v katerih so bili primarni ali sekundarni podatki obdelani, združeni in/ali interpretirani (Bassot, 2022).

Vsi projektni partnerji so bili pozvani, naj začnejo z usmerjenim iskanjem v fizičnih ali digitalnih knjižnicah oziroma podatkovnih zbirkah (npr. EUROSTAT, nacionalne statistične platforme), v medijih, ki objavljajo vsebine (npr. revije, spletne strani, videoplatforme), ali na drugih mestih (npr. arhivi ali informacijske točke izvajalcev izobraževanja odraslih, regionalni ali občinski uradi). Vsi najdeni viri in dokumenti so bili zbrani zaradi pregledne uporabe referenc. Usmerjeno iskanje je pomenilo, da so projektni partnerji prejeli konkretna vprašanja (Priloga 4). Na ta vprašanja je bilo treba odgovoriti v obliki besedila v obsegu najmanj 500 in največ 800 besed ter odgovore vključiti v regionalno poročilo. Predlagana osnovna metoda je temeljila na preprosti analizi dokumentov, ki je bila deloma semantična (tj. dobesedni povzetek) in deloma tematska (tj. interpretirani povzetek) (Bowen, 2009). Pri predstavitvi rezultatov teoretične raziskave v tem poročilu so bila regionalna poročila povzeta, dopolnjena z rezultati Raziskave izobraževanja odraslih (*Adult Education Survey, AES*) in Programa za mednarodno ocenjevanje kompetenc odraslih (*Programme for the International Assessment of Adult Competencies, PIAAC*) ter nato prestrukturirana na podlagi primerjave.

Terenska raziskava

Terenska raziskava je namenjena pridobivanju primarnih podatkov z neposredno interakcijo z ljudmi na terenu (npr. z anketami ali intervjuji). V našem primeru je to pomenilo interakcijo z ljudmi v regijah, občinah in skupnostih ter z ljudmi, ki delujejo pri izvajalcih IO. Za terensko raziskavo smo izvedli intervjuje s pomočjo polstrukturiranega vprašalnika. Intervju je lahko potekal sinhrono in neposredno, bodisi osebno bodisi prek spleta. Druga možnost je bila asinhrona izvedba, pri kateri je bil vprašalnik poslan intervjuvancem, ti pa so nanj odgovorili v pisni obliki in ga vrnili projektnim partnerjem.

Cilj terenske raziskave je bil zbrati poglede in izkušnje različnih akterjev, da bi bolje razumeli lokalne pogoje za vzpostavitev središč AEduHUB. Za pridobitev podatkov, bogatih z informacijami in ustreznih za namen raziskave, je bil predviden homogen vzorec, oblikovan na podlagi kriterijskega vzorčenja (Samuel & Merkebu, 2026). Opredelili smo štiri skupine akterjev: odločevalce, izvajalce IO, strokovne delavce v IO in odrasle učeče se. Intervjuvan je moral biti vsaj en predstavnik vsake od štirih skupin (Tabela 2). Skupine so bile opredeljene tako:

- **Odločevalci** so posamezniki ali skupine, ki sprejemajo odločitve o politikah, strategijah ali proračunih, pomembnih za IO. Delujejo zunaj organizacije, ki izvaja IO, in lahko delujejo na lokalni, regionalni ali nacionalni ravni.
- **Izvajalci** so javne in zasebne organizacije, ki ponujajo možnosti IO. Izvajalci so odgovorni za razvoj, organizacijo in izvajanje možnosti IO. Zastopa jih oseba z vodstveno funkcijo (npr. direktor centra za izobraževanje odraslih).
- **Strokovni delavci** so strokovnjaki, ki delajo na področju IO. Mednje sodijo na primer učitelji, trenerji, mentorji ali svetovalci, ki neposredno sodelujejo z učečimi se ali oblikujejo možnosti IO.
- **Učeči se** so udeleženci izobraževalnih ponudb in programov. Prihajajo lahko iz različnih starostnih skupin in poklicnih okolij ter imajo različne učne cilje.

Za pridobivanje odgovorov v sinhronih in asinhronih okoljih smo uporabili polstrukturirani vprašalnik. Naš vprašalnik je združeval vprašanja zaprtega in odprtega tipa, ki so jih spremljala uvodna vprašanja za kontekstualizacijo ter natančneje opredeljena dodatna vprašanja (kaj, zakaj in kako). Prednost polstrukturiranega vprašalnika je, da se dobro povezuje z drugimi metodami pridobivanja podatkov (npr. analizo kvantitativnih sekundarnih podatkov, analizo dokumentov, interaktivnimi metodami delavnic), saj omogoča pridobivanje poglobljenega znanja o obravnavanih temah (Adams, 2015).

Tabela 3. Vzorec intervjuvancev

	AUT	ITA	IRL	SLO	RUM	Skupaj
Odločevalci	2	1	1	1	1	6
Izvajalci IO	2	1	1	1	1	6
Strokovni delavci v IO	1	1	1	1	1	5
Odrasli učeči se	2	2	1	1	1	7
Skupaj	7	5	4	4	4	24

Vprašalnik je bil oblikovan z uporabo metode CESS (tj. zbiranje, vrednotenje, razvrščanje, združevanje) (Helfferich, 2022). V prvem koraku je bil za vsako skupino intervjuvancev (odločevalci, izvajalci, strokovni delavci, učeči se) pripravljen nabor možnih vprašanj. Ko je bil pridobljen celovit pregled vprašanj, so bila vprašanja sistematično urejena in kategorizirana. Nato so bila za vsako skupino intervjuvancev oblikovana posamezna navodila za izvedbo intervjuja. Naslednji korak je bila podrobna analiza in primerjava vprašanj za posamezne skupine intervjuvancev. Na tej podlagi so bila navodila prilagojena in dokončno oblikovana (Priloga 4). Poleg tega smo pripravili informativni dokument o informiranem soglasju in varstvu podatkov, ki je bil poslan oziroma izročen vsem intervjuvancem, ti pa so ga ob soglasju podpisali.

Intervjuji so bili izvedeni, vprašalniki pa izpolnjeni v standardnem jeziku posamezne regije. Zvočni posnetki intervjujev so bili prepisani s programsko opremo za transkripcijo *aTrain*, ki jo je razvila Univerza v Gradcu (Haberl et al., 2024), projektni partnerji pa so jih prevedli v angleščino. Končni prepisi so bili preneseni v programsko opremo za analizo podatkov MAXQDA, kjer so bili analizirani v skladu s kvalitativno analizo vsebine (Kuckartz & Rädiker, 2024). Pri kvalitativni analizi vsebine smo združili deduktivno in induktivno kodiranje. Glavne teme vprašalnika so bile uporabljene za deduktivno kodiranje, ki je potekalo v prvem krogu branja prepisov. V drugem krogu branja prepisov smo si osnovne kategorije razdelili tako, da je vsaka oseba dobila določeno število kategorij, pri katerih je uporabila induktivno kodiranje in pripravila povzetke kod.

Za oblikovanje induktivnih kod je bila uporabljena metoda osredotočenega povzemanja (Kuckartz & Rädiker, 2024), pri induktivnem kodiranju pa so bile uporabljene teoretične referenčne točke iz teoretičnega okvira. Kot glavne teoretične referenčne točke smo uporabili štiri razumevanja Bagnalla in Hodgea (2022). Ta tipologija nam je omogočila rekonstrukcijo in združevanje odgovorov iz intervjujev, tako da smo jih lahko predstavili na bolj koherenten način. Nazadnje so bile kategorije ponovno združene v glavne kategorije in podkategorije, za vsako kategorijo pa so bili pripravljeni povzetki. Ti povzetki so bili preneseni v to poročilo in predstavljeni v pregledani različici.

Literatura za Raziskovalni koncept

- Adams, W. C. (2015). Conducting semi-structured interviews. In K. E. Newcomer, H. P. Hatry, & J. S. Wholey (Eds.), *Handbook of practical program evaluation* (4th ed., pp. 492–505). Jossey-Bass.
- Bagnall, R. G., & Hodge, S. (2022). *Epistemologies and Ethics in Adult Education and Lifelong Learning*. Palgrave.
- Bassot, B. (2022). *Doing Qualitative Desk-based Research: A Practical Guide to Writing an Excellent Dissertation*. Policy Press.
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Desjardins, R. (2017). *Political Economy of Adult Learning Systems: Comparative Study of Strategies, Policies and Constraints*. Bloomsbury.
- Desjardins, R., & Kalenda, J. (2026a). Conceptual foundations for understanding and characterising adult learning systems: towards more comprehensive comparative reporting. *Zeitschrift für Weiterbildungsforschung*. <https://doi.org/10.1007/s40955-026-00347-2>
- Desjardins, R., & Kalenda, J. (2026b). *A Conceptual Foundation for the Development of a Lifelong Learning Measurement Framework*. Educational Research and Innovation, OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/27e5a619-en>
- Flick, U. (2018). *Doing Triangulation and Mixed Methods*. Sage.
- Haberl, A., Fleiß, J., Kowald, D., & Thalman, S. (2024). Take the aTrain: Introducing an interface for the Accessible Transcription of Interviews. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 41, 100891. <https://doi.org/10.1016/j.jbef.2024.100891>
- Helfferich, C. (2022). Leitfaden- und Experteninterviews. In N. Baur, & J. Blasius (Eds.), *Handbuch Methoden der empirischen Sozialforschung* (pp. 875–892). Springer.
- Knight, J. (2011). Education Hubs: A Fad, a Brand, an Innovation? *Journal of Studies in International Education*, 15(3), 221240. <https://doi.org/10.1177/1028315311398046>
- Knight, J. (2024). The evolution of contemporary education hubs: Fad, brand or innnovation? *International Journal of Educational Development*, 4. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2023.102972>
- Kuckartz, U., & Rädiker, S. (2025). *Qualitative Content Analysis: Methods, Practice and Software*. Sage.
- Samuel, A., & Merkebu, J. (2026). Exploring Sampling Strategies to Maximize Qualitative Research Studies in Adult Education. *Adult Learning*, 37(2), 89–99. <https://doi.org/10.1177/10451595251349183>
- Yang, R. (2014). Comparing Policies. In M. Bray, B. Adamson, & M. Mason (Eds.), *Comparative Education Research. Approaches and Methods* (2nd ed., pp. 285–308). Springer.

Rezultati teoretične raziskave

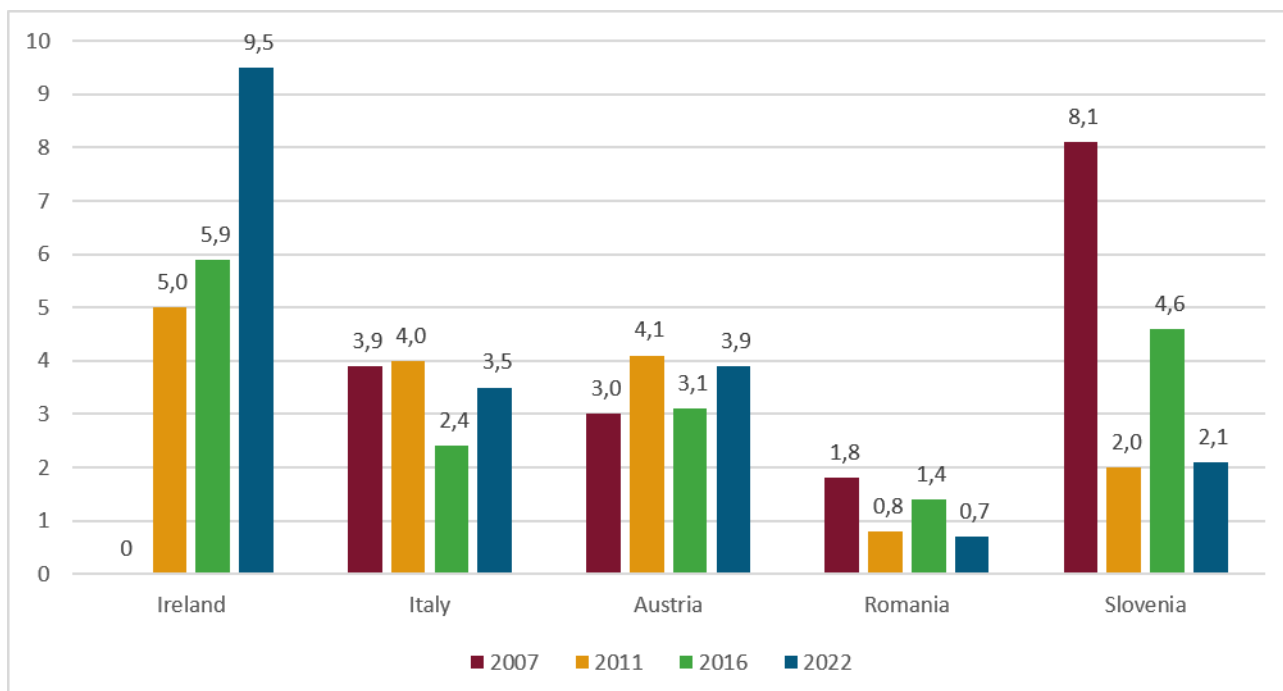
S teoretično raziskavo smo želeli bolje razumeti pogoje za vzpostavitev *središča za izobraževanje odraslih* (AEduHUB). V ta namen smo obravnavali štiri vprašanja: Kakšen je socialno-demografski kontekst v petih regijah? Kakšna je struktura upravljanja *sistema učenja odraslih* (SIO)? Po kakšnem izobraževanju odraslih je v regiji povpraševanje? Kaj se pri zadovoljevanju teh potreb dobro obnese in kateri so največji izzivi? Odgovore na ta vprašanja dopolnjujemo s statističnimi podatki o udeležbi v izobraževanju odraslih ter o kompetencah odraslih.

Udeležba v izobraževanju odraslih na podeželskih območjih

Slika 3 v nadaljevanju prikazuje podatke Raziskave izobraževanja odraslih (AES) o razvoju stopnje udeležbe v formalnem izobraževanju na podeželskih območjih. Pri pregledu rezultatov za leto 2007 izstopa zlasti visok delež 8,1 odstotka na podeželskih območjih Slovenije. Romunija je po drugi strani istega leta zabeležila le 1,8-odstotno udeležbo v formalnem izobraževanju. Štiri leta pozneje pa se je delež udeležbe v formalnem izobraževanju na podeželskih območjih Slovenije občutno zmanjšal, in sicer za 6,1 odstotne točke. Italija in Avstrija sta imeli leta 2011 skoraj enaka deleža, in sicer 4,0 oziroma 4,1 odstotka, pri čemer se je udeležba v formalnem izobraževanju v primerjavi z letom 2007 povečala za 0,1 oziroma 1,1 odstotne točke. Irska leta 2007 ni bila vključena v raziskavo, vendar je imela najvišjo udeležbo v formalnem izobraževanju na podeželskih območjih tako leta 2016 (5,9 odstotka) kot leta 2022 (9,5 odstotka). Na podeželskih območjih Italije se je udeležba zmanjšala za 1,6 odstotne točke, vendar se je leta 2022 ponovno povečala (na 3,5 odstotka). V podeželskih regijah Romunije se je stopnja udeležbe sprva povečala (za 1,4 odstotne točke), vendar je leta 2022 dosegla najnižjo vrednost formalnega izobraževanja na podeželskih območjih, in sicer 0,7 odstotka. Na splošno je opazno, da je bil delež udeležbe v formalnem izobraževanju na podeželskih območjih Romunije skozi leta razmeroma nizek. Nazadnje izstopa tudi 6-odstotno zmanjšanje v podeželskih regijah Slovenije med letoma 2007 in 2022. Na splošno analiza kaže, da formalno izobraževanje predstavlja le manjši delež izobraževanja odraslih v petih izbranih evropskih regijah.

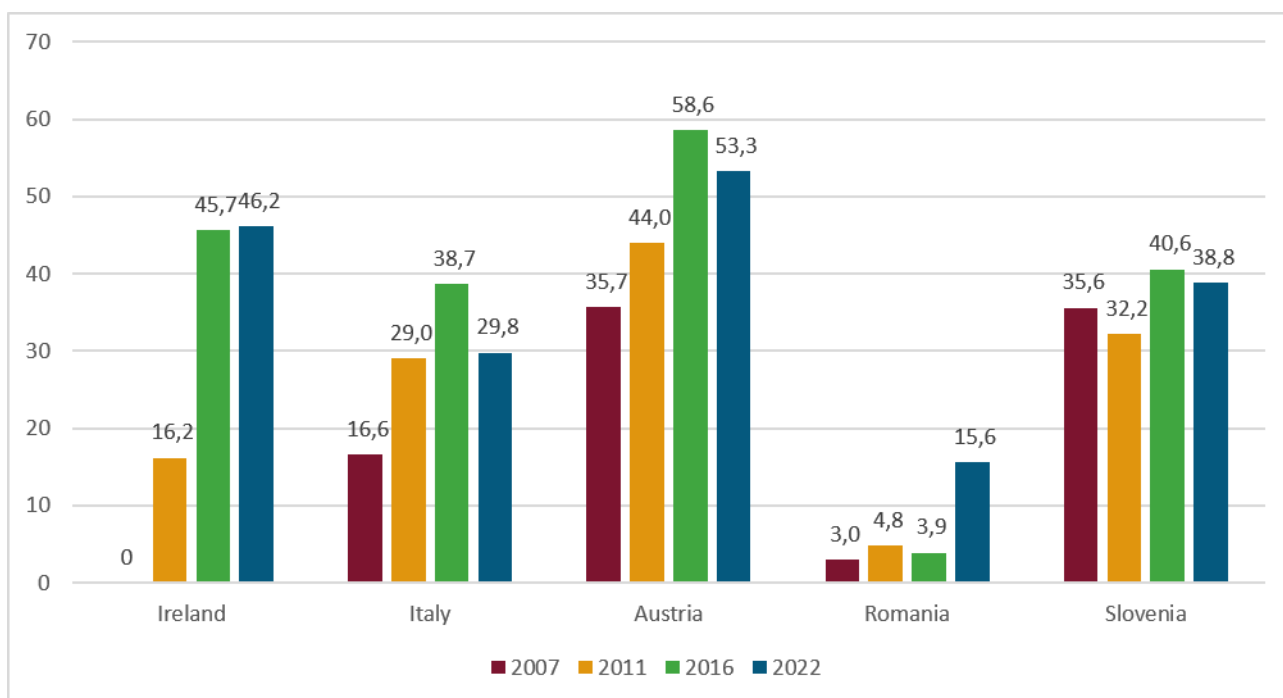
Slika 4 na naslednji strani prikazuje razvoj stopnje udeležbe v neformalnem izobraževanju. Na splošno je v obravnavanem obdobju mogoče opaziti pozitiven trend udeležbe v neformalnem izobraževanju, čeprav se njegov obseg med državami razlikuje. Posebej izstopata Avstrija in Irska, ki sta imeli do leta 2022 najvišji delež prebivalstva, ki je sodeloval v neformalnem izobraževanju. V Avstriji je bila stopnja udeležbe leta 2007 35,7 odstotka, do leta 2016 se je povečala na 58,6 odstotka, nato pa se je leta 2022 nekoliko zmanjšala na 53,3 odstotka. Na Irskem se je med letoma 2011 in 2016 udeležba močno povečala, in sicer s 16,2 na 45,7 odstotka, ter do leta 2022 ostala na visoki ravni. Rezultati za Italijo in Slovenijo so v celotnem obdobju bolj ali manj nihali. V Italiji se je med letoma 2007 in 2016 stopnja udeležbe pomembno povečala, s 16,6 na 38,7 odstotka. Vendar je glede na podatke iz leta 2022 temu sledilo zmanjšanje za 8,9 odstotne točke. Delež prebivalstva, ki je sodeloval v neformalnem izobraževanju v Sloveniji, je v obravnavanem obdobju ostal razmeroma stabilen in se je gibal med 32,2 odstotka (2007) in 40,6 odstotka (2016). Najnižji delež (3,0 odstotka) je bil zabeležen na podeželskih območjih Romunije. Do leta 2016 je stopnja udeležbe ostala na zelo nizki ravni, nato pa je leta 2022 dosegla 15,6 odstotka. Kljub temu pomembnemu povečanju je Romunija še vedno precej pod povprečjem EU. Na splošno se je udeležba v neformalnem učenju povečala, vendar v različnem obsegu.

Slika 3. AES – formalno izobraževanje na podeželskih območjih petih partnerskih držav

Vir: lastna izdelava avtorjev na podlagi <https://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/database>

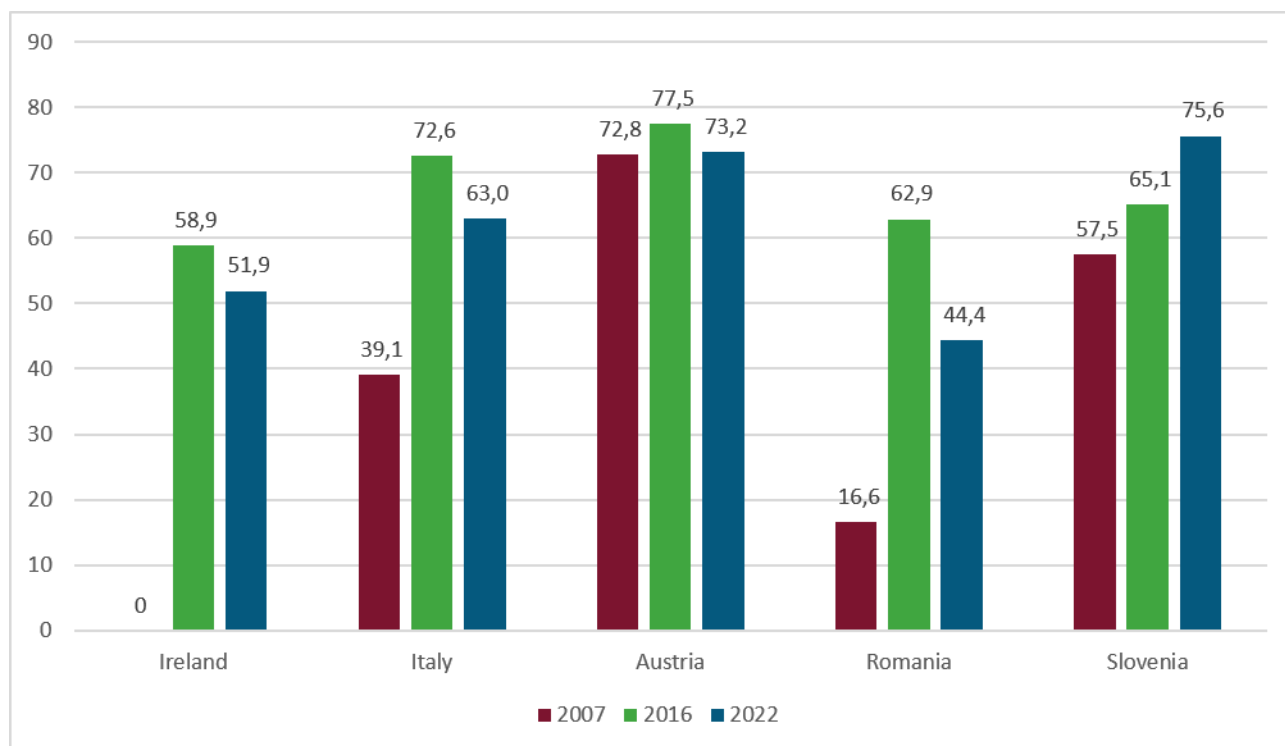
Slika 4. AES – neformalno izobraževanje na podeželskih območjih petih partnerskih držav

Vir: lastna izdelava avtorjev na podlagi <https://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/database>

Slika 5 nazadnje prikazuje pregled udeležbe v priložnostnem učenju na podeželskih območjih Irske, Italije, Avstrije, Romunije in Slovenije. Opazno je, da so deleži na splošno precej višji kot pri raziskavah UIO o formalnem in neformalnem izobraževanju na podeželskih območjih. Posebej izstopa Avstrija, kjer delež prebivalstva, ki sodeluje v priložnostnem učenju, ostaja stalno visok (77,8 odstotka leta 2007, 77,5 odstotka leta 2016 in 73,2 odstotka leta 2022). Nadpovprečne deleže je mogoče opaziti tudi na podeželskih območjih Italije (39,1 odstotka leta 2007, 72,6 odstotka leta 2016 in 63,0 odstotka leta 2022) in Slovenije (57,5 odstotka leta 2007, 65,1 odstotka leta 2016 in 75,6 odstotka leta 2022). To ponovno kaže na močno kulturo učenja, ki presega formalno izobraževanje. Delež priložnostnega učenja je razmeroma visok tudi na Irskem, kjer se je zmanjšal le med letoma 2016 (58,9 odstotka) in 2022 (51,9 odstotka). Posebej izstopa razvoj na podeželskih območjih Romunije, kjer se je udeležba v priložnostnem učenju povečala s 16,6 odstotka leta 2007 na 62,9 odstotka leta 2016. Temu je sledilo zmanjšanje, vendar le na 44,4 odstotka leta 2022. Na splošno rezultati kažejo, da je priložnostno učenje najbolj razširjena oblika učenja na podeželskih območjih v vseh petih državah. Visoka stopnja udeležbe jasno kaže, da učenje vse pogosteje poteka zunaj formalnega izobraževanja in je zato osrednji element vseživljenjskega učenja. Zato je še toliko pomembnejše priložnostno učenje obravnavati kot enakovreden del izobraževalnega prostora ter izvajati ukrepe izobraževalne politike za njegovo spodbujanje.

Slika 5. AES – priložnostno učenje na podeželskih območjih petih partnerskih držav

Vir: lastna izdelava avtorjev na podlagi <https://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/database>

Kompetence odraslih

Avstrija pri *Programu za mednarodno ocenjevanje kompetenc odraslih* (PIAAC) kaže mešane rezultate in jo je mogoče uvrstiti v zgornji srednji razpon uspešnosti. Rezultat Avstrije pri pismenosti, ki znaša 254 točk, je pod povprečjem OECD, medtem ko rezultata pri matematičnih spretnostih (267 točk) in prilagodljivem reševanju problemov (253 točk) nekoliko presegata povprečje OECD. Primerjava dveh ciklov raziskave PIAAC kaže, da se je pismenost v Avstriji zmanjšala za približno dvanajst točk. Avstrija tako sledi mednarodnemu trendu, saj se je v večini sodelujočih držav pismenost zmanjšala ali ostala nespremenjena (ibid., str. 8, 22, 24–26, 32). Rezultati raziskave PIAAC 2022/23 prav tako kažejo, da je v Avstriji povezava med temeljnimi spretnostmi odraslih ter njihovim zaposlitvenim položajem, ravno izobrazbe in družbeno udeležbo. Zaposleni imajo v povprečju višje rezultate na področju kompetenc kot brezposelni (Statistik Austria, 2025, str. 21, 51). Poleg tega je stopnja zaposlenosti odraslih z nizko ravno pismenosti 60 odstotkov, kar je pod povprečjem OECD, ki znaša 64 odstotkov, in poudarja pomen temeljnih spretnosti za trg dela. Rezultati nadalje kažejo, da so boljše temeljne spretnosti odraslih v Avstriji povezane z boljšim zdravjem, večjim zaupanjem v družbo in pogostejšim prostovoljnim delom (ibid., str. 9, 10, 57).

Irska z rezultatom 263 točk pri pismenosti presega tako Avstrijo kot povprečje OECD, medtem ko sta njena rezultata pri matematičnih spretnostih (260 točk) in prilagodljivem reševanju problemov (249 točk) pod povprečjem OECD. Razmeroma visoka raven pismenosti je posebna prednost odraslih na Irskem. Na splošno je tudi Irska mednarodno uvrščena v zgornji razpon uspešnosti (ibid., str. 24–26). Italija je na vseh treh področjih kompetenc pod povprečjem OECD. Pri pismenosti Italija dosega 245 točk, pri matematičnih spretnostih 244 točk. Pri prilagodljivem reševanju problemov je rezultat italijanskih odraslih še nižji in znaša 231 točk. Na splošno rezultati kažejo, da Italija na vseh treh področjih kompetenc zaostaja za Avstrijo in Irsko. Razlika je še posebej izrazita pri prilagodljivem reševanju problemov, medtem ko so razlike pri pismenosti in matematičnih spretnostih nekoliko manjše (ibid.).

Ker je bila Slovenija vključena le v prvi krog raziskave PIAAC (2013–2016), od takrat ni na voljo nadaljnjih podatkov iz te raziskave, Romunija pa v zadnjih letih ni sodelovala v nobeni raziskavi PIAAC. Zato so za preučitev in analizo primerljivih kazalnikov izobraževanja odraslih in razvoja kompetenc v teh dveh državah uporabljene dodatne raziskave OECD.

Za Slovenijo je kot vir uporabljen dokument *Pregled izobraževanja in usposabljanja 2025* (Education and Training Monitor 2025), ki vsebuje podatke o udeležbi odraslih v nadaljnjem izobraževanju in o osnovnih digitalnih spretnostih. Po poročilu se je udeležba slovenskih odraslih v izobraževalnih dejavnostih med letoma 2016 in 2022 zmanjšala s 40,3 na 26,5 odstotka, pri čemer je bila udeležba merjena v zadnjih dvanajstih mesecih. Novejši podatki iz leta 2024 kažejo, da je v zadnjih štirih tednih v nadaljnjem izobraževanju sodelovalo 23,1 odstotka slovenskih odraslih. Pomembno je opozoriti, da rezultati zaradi krajšega obdobja opazovanja niso neposredno primerljivi. Kljub temu je mogoče trenutne podatke glede na krajše obdobje opazovanja razumeti kot pokazatelj vsaj pozitivnega razvoja udeležbe v nadaljnjem izobraževanju v Sloveniji, čeprav je vrednost pod povprečjem EU, ki znaša 39,5 odstotka. Osnovne digitalne spretnosti prav tako predstavljajo izziv, saj je imelo leta 2024 le 46,7 odstotka slovenskega prebivalstva, starega od 16 do 74 let, vsaj osnovne digitalne spretnosti. Tudi na tem področju je Slovenija pod povprečjem EU, ki znaša 56 odstotkov (Generalni direktorat za izobraževanje, mladino, šport in kulturo (European Commission Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture), 2025, str. 16).

Kot je bilo navedeno zgoraj, Romunija ni sodelovala v raziskavi OECD PIAAC, zato primerljivi rezultati o temeljnih spretnostih odraslih niso na voljo. Vendar raziskava OECD Izobraževanje in spretnosti v Romuniji (Education and Skills in Romania) (2025) opozarja na izzive na področju razvoja kompetenc odraslih. Zlasti so očitni primanjkljaji pri osnovnih digitalnih spretnostih in nizka udeležba v nadaljnjem izobraževanju (OECD, 2025, str. 209–213). Leta 2023 je imelo nekaj več kot 28 odstotkov romunskega prebivalstva, starega od 16 do 74 let, osnovne digitalne spretnosti. V primerjavi z drugimi državami članicami EU je to najnižji delež (ibid., str. 212). Udeležba romunskih odraslih v formalnem in neformalnem izobraževanju in usposabljanju se je v zadnjih letih povečala, vendar v evropski primerjavi ostaja nizka. Leta 2022 je dejavnostih izobraževanja in usposabljanja sodelovalo 26 odstotkov prebivalstva, starega od 25 do 64 let, v primerjavi s samo 7 odstotki leta 2016. Kljub temu pozitivnemu razvoju Romunija ostaja pod povprečjem številnih držav EU in precej pod ciljem EU za leto 2030, ki znaša 60 odstotkov (ibid., str. 209).

Regionalni socialno-demografski konteksti

Regija: Avstrijska Štajerska

Štajerska je ena od devetih zveznih dežel Avstrije in je razdeljena na štiri podregije (Osrednja Štajerska, Zgornja Štajerska, Vzhodna Štajerska in Jugozahodna Štajerska) (Amt der Steiermärkischen Landesregierung (A17 Landes- und Regionalentwicklung), 2025, str. 6). Po statističnih podatkih ima Štajerska starajočo se strukturo prebivalstva. Delež prebivalcev, starih 65 let in več, znaša 20,7 odstotka, kar je več kot delež prebivalcev, starih od 0 do 19 let (18 odstotkov). Na ravni celotne Avstrije pa je razmerje med tema starostnima skupinama skoraj izenačeno (19,3 oziroma 19,2 odstotka). Povprečna starost na Štajerskem je 44,3 leta, pri čemer so ženske (45,6 leta) v povprečju starejše od moških (42,9 leta). Projekcije kažejo na nadaljnje povečevanje deleža prebivalstva, starega nad 65 let, kar pomeni, da bodo demografski vidiki še naprej pridobivali na pomenu (Land Steiermark, 2025, n. p.).

Ciljna skupina IO na Štajerskem je, podobno kot v številnih delih Evrope, heterogena in razdeljena glede na različne socialne in izobraževalnopolitične prednostne naloge. Kljub temu je mogoče na podlagi aktualnih strategij in ukrepov financiranja opredeliti nekatere pomembne ciljne skupine. Avstrijska strategija vseživljenjskega učenja (Austrian Lifelong Learning Strategy) (LLL:2020) na primer določa, da morajo biti izobraževalne možnosti dostopne in brez ovir za vse skupine prebivalstva. Poseben poudarek je namenjen doseganju tistih, ki so se do zdaj v ukrepe nadaljnjega izobraževanja vključevali le v manjši meri. V to ciljno skupino sodijo predvsem odrasli z nižjo ravno izobrazbe (Gruber & Lenz, 2023, str. 82; Amt der Steiermärkischen Landesregierung (A6 Fachabteilung Gesellschaft), 2023, n. p.). Eden od razlogov za posebno podporo tej ciljni skupini je, da izobraževanje odraslih ne spodbuja le osebnega in poklicnega razvoja, temveč vpliva tudi na družbeno in politično udeležbo (Land Steiermark, 2026, n. p.). To jasno kaže tudi Pobuda za izobraževanje odraslih (Initiative Erwachsenenbildung), ki je bila leta 2012 uvedena kot skupna pobuda zvezne države in zveznih dežel, danes pa je znana kot Level Up – Izobraževanje odraslih (Level Up – Erwachsenenbildung). Pobuda je osredotočena na posameznike brez zaključene obvezne šole ter jim ponuja možnost pridobivanja izobrazbenih kvalifikacij in temeljnih spretnosti, kot so branje, pisanje in matematika (Paar, 2024, n. p.). Poleg tega starejše prebivalstvo postaja vse pomembnejša ciljna skupina izobraževanja odraslih. Kot je bilo že omenjeno, se pričakovana življenjska doba v Avstriji podaljšuje, obdobje življenja po zaključku zaposlitve pa je danes daljše. Starejšim posameznikom se zato ponujajo možnosti za aktivno oblikovanje tega življenjskega obdobja, pri čemer ima vseživljenjsko učenje osrednjo vlogo. Izobraževalne in

učne možnosti v poznejšem življenjskem obdobju lahko pomembno prispevajo k ohranjanju in celo izboljšanju kakovosti življenja ter spodbujanju družbene udeležbe (Müller, 2018, str. 4–5).

Regija: Vzhodna in osrednja Irska

Aprila 2025 je bilo prebivalstvo Irske ocenjeno na 5,46 milijona prebivalcev (CSO). Med odraslimi, starimi od 25 do 64 let, jih je približno 458.000 sodelovalo v formalnem in/ali neformalnem učenju v štirih tednih pred raziskavo SOLAS, izvedeno aprila 2025, kar predstavlja 16-odstotno stopnjo udeležbe v vseživljenjskem učenju (LLL) (SOLAS). Po Raziskavi izobraževanja odraslih 2022 Statističnega urada Irske, je 52 odstotkov irskih odraslih, starih od 25 do 69 let, poročalo, da so v tem letu sodelovali v vseživljenjskem učenju.

V okrožju Meath je bilo po popisu prebivalstva leta 2022 220.826 prebivalcev, kar predstavlja 13-odstotno rast od leta 2016 (CSO). Čeprav javno dostopni podatki ne zagotavljajo natančnega števila prebivalcev Meatha, ki sodelujejo v izobraževanju odraslih, rezultati popisa kažejo, da je imelo leta 2022 v okrožju 62.600 ljudi (približno 45 odstotkov prebivalcev, starih 15 let in več) zaključeno terciarno izobraževanje (CSO). Poleg tega Odbor za izobraževanje in usposabljanje okrožij Louth in Meath (LMETB) poroča, da je vsaj 20.000 prebivalcev Meatha vključenih v nadaljnje izobraževanje in usposabljanje (FET). Vendar udeležba v FET ne vključuje širših dejavnosti vseživljenjskega učenja, kot so skupnostne delavnice, moške lope ali tečaji, povezani s prostočasnimi dejavnostmi, kar kaže, da je skupna udeležba bistveno višja.

Marca 2025 je bila stopnja brezposelnosti na Irskem 4,0 odstotka, kar predstavlja 114.800 ljudi (CSO). Razlike med spoloma pri brezposelnosti ostajajo majhne, saj sta bili stopnji pri moških in ženskah v prvem četrtletju 2025 podobni. Najvišja stopnja brezposelnosti pa je bila zabeležena med nekvalificiranimi delavci in je znašala 16 odstotkov (CSO). Med skupinami glede na stopnjo izobrazbe je bila najvišja stopnja brezposelnosti pri tistih, katerih najvišja dosežena izobrazba je bila osnovna šola (ali niso imeli formalne izobrazbe), in sicer 22 odstotkov. To poudarja potrebo po okrepljeni izobraževalni in usposabljalni podpori na podeželskih in marginaliziranih območjih, zlasti za posameznike z nizko stopnjo formalne izobrazbe.

Regija: Furlandija – Julijska krajina v Italiji

Furlanija - Julijska krajina (FJK) se nahaja na skrajnem severovzhodu Italije, na geografskem območju posebnega strateškega in kulturnega pomena. Regija predstavlja stičišče Sredozemlja, Srednje Evrope in Vzhodne Evrope ter je bila v zgodovini oblikovana kot obmejno in trgovsko območje. FJK na severu meji na Avstrijo, na vzhodu na Slovenijo, na zahodu na Benečijo in na jugu na Jadransko morje. Z vidika javne uprave je FJK avtonomna regija. Ta avtonomija je povezana tako z njenim geografskim položajem kot z zgodovinsko prisotnostjo jezikovnih in kulturnih manjšin. Regiji daje več pristojnosti na področjih, kot so prostorsko načrtovanje, lokalni razvoj in izobraževanje.

Naravni prirast v regiji FJK je negativen. Število umrlih je višje od števila rojstev, razliko pa je mogoče le delno uravnotežiti s priseljevanjem (INPS 2024, str. 8). Na splošno demografski trend kaže pomembne spremembe v starostni strukturi prebivalstva. Prebivalstvo, staro od 0 do 14 let, predstavlja le majhen delež celotnega prebivalstva, medtem ko se delež starejšega prebivalstva hitro povečuje. To prinaša vrsto gospodarskih in socialnih izzivov ter težave pri ohranjanju vse manjše delovne sile. Hkrati delovno sposobno prebivalstvo, staro 18 let in več, predstavlja 61,6 odstotka celotnega prebivalstva regije; zato ima izobraževanje odraslih v regiji FJK številčno pomembno ciljno skupino.

Glede na demografske značilnosti ima IO strateško vlogo. Vlaganje v izobraževanje odraslih je bistvenega pomena za ohranjanje gospodarske konkurenčnosti in socialne kohezije. Ker je večina prebivalstva v delovno aktivni starosti, izobraževanje odraslih omogoča posodabljanje in prekvalificiranje poklicnih znanj in spretnosti, spodbuja zaposljivost, prilagajanje spremembam na trgu dela ter aktivno sodelovanje v družbenem in gospodarskem življenju. V tem smislu je izobraževanje odraslih pomemben vzvod trajnostnega razvoja regije.

V regiji FJK se je zaposlenost med prebivalstvom, starim od 15 do 64 let, povečala za 7.000, z 501.000 na 508.000. To povečanje je prispevalo k zmanjšanju razlik med spoloma: stopnja zaposlenosti moških znaša 74,4 odstotka, žensk pa 64,6 odstotka. Kljub temu izboljšanju se je brezposelnost na splošno povečala za 9,8 odstotka. Pojav je še posebej izrazit pri moških, pri katerih stopnja brezposelnosti znaša 12,8 odstotka, v primerjavi s 6,9 odstotka pri ženskah (Corriere dell'Economia, 2026, n. p.). V skladu s temi podatki so zabeleženi tudi pozitivni podatki o zaposlenosti, ki kažejo, da je FJK glede zaposlenosti, omejevanja brezposelnosti in vključevanja mladih odraslih na trg dela nad državnim povprečjem (INPS 2024, str. 8).

IRES Friuli Venezia Giulia ugotavlja, da je porazdelitev dohodkov zaznamovana z izrazitimi socialno-demografskimi neenakostmi. Povprečni skupni dohodek znaša 24.568 EUR, vendar se pomembno razlikuje glede na spol in starost: ženske prijavljajo povprečne dohodke, ki so za več kot tretjino nižji od dohodkov moških (19.324 EUR v primerjavi z 29.586 EUR). Ženske so prav tako premalo zastopane v višjih dohodkovnih razredih, kjer predstavljajo le 26 odstotkov davčnih zavezancev z dohodkom nad 40.000 EUR. Z demografskega vidika so najvišje ravni dohodka skoncentrirane v srednjem obdobju delovne dobe (45–64 let), medtem ko so bistveno nižje pri mladih, zlasti mlajših od 25 let, in pri starejših.

Glede na dohodkovne neenakosti je krepitev moči posameznika v izobraževanju odraslih temeljnega pomena. Okrepi lahko samostojnost, zavedanje lastnih kompetenc in sposobnost dostopa do kvalificiranih zaposlitvenih priložnosti, zlasti pri skupinah prebivalstva z nižjo dohodkovno zmožnostjo. Povezovanje izobraževanja in krepitev moči posameznika se zato obravnava kot bistveno orodje za zmanjševanje neenakosti in spodbujanje socialno-ekonomskega vključevanja.

Jezikovna podoba regije je posebej raznolika. Poleg italijanščine, uradnega državnega jezika, obstaja več zgodovinskih in manjšinskih jezikov. Furlanščina, romanski jezik zgodovinskega izvora, se govori v večini regije ter je priznana in zaščitena kot regionalni skupnostni jezik. Podobno se slovenščina govori med slovenskimi skupnostmi na območjih ob meji s Slovenijo. Nemščina se govori v nekaterih zgodovinsko-jezikovnih skupnostih na gorskih območjih in je prav tako priznana kot manjšinski jezik.

Regija: Osrednja Romunija

Miercurea Ciuc je glavno mesto okrožja Harghita v regiji Osrednja Romunija. Gre za srednje veliko občino v okrožju, ki ostaja pretežno podeželsko in je znotraj Romunije etnično specifično. Miercurea Ciuc ima nekaj manj kot 40.000 prebivalcev z naslednjo starostno strukturo (popis 2021): otroci (0–14 let) približno 15 odstotkov, delovno sposobni (15–64 let) približno 63 odstotkov, starejši odrasli (65+) približno 21 odstotkov, kar kaže na starajoče se prebivalstvo z znatnim deležem prebivalcev nad delovno aktivno starostjo. Leta 2023 je imelo okrožje Harghita 291.000 prebivalcev in je bilo med 42 romunskimi okrožji uvrščeno na 33. mesto. Okrožje je predstavljalo 12,8 odstotka prebivalstva osrednje regije, vendar le 1,5 odstotka nacionalnega prebivalstva, kar kaže na omejeno demografsko težo na nacionalni ravni. Z nizko gostoto prebivalstva, 43,9 prebivalca/km², ki je precej pod nacionalnim in regionalnim povprečjem, ter pretežno podeželskim

prebivalstvom (59,3 odstotka) je dostop do možnosti izobraževanja odraslih neenakomeren, zlasti na podeželskih območjih. Te značilnosti poudarjajo potrebo po prilagodljivi, lokalno dostopni in neformalni izobraževalni ponudbi.

Po napovedih Nacionalnega inštituta za statistiko bi lahko okrožje Harghita do leta 2030 izgubilo 3,0 odstotka sedanjega prebivalstva, do leta 2060 pa 21,4 odstotka. Ta trend temelji tako na upadanju rodnosti kot na migracijah. Za okrožje Harghita so značilni negativni naravni prirast in upadanje prebivalstva zaradi nizke rodnosti in pospešenega staranja, zlasti v starostni skupini 30–34 let, kar kaže na odseljevanje zaradi zaposlitve ali izobraževanja. V Miercurea Ciuc je nekoliko več žensk (52,9 odstotka) kot moških (47,1 odstotka). To razmerje med spoloma vpliva na povpraševanje po izobraževanju odraslih, saj ženske pogosto sodelujejo v večji meri pri izobraževanju, povezanim s skupnostjo, vendar se lahko soočajo z ovirami, povezanimi z obveznostmi skrbi, zlasti v podeželskih družinah.

Te demografske značilnosti neposredno vplivajo na izobraževanje odraslih: zmanjševanje števila mladih odraslih zmanjšuje potencialno ciljno skupino za formalno izobraževanje in izobraževanje po zaključku šolanja; večji delež starejših udeležencev kaže na večje povpraševanje po programih za pridobivanje novih oziroma posodabljanje obstoječih znanj in spretnosti ter vseživljenjsko učenje, namenjenih delavcem v poznejšem obdobju poklicne poti ali upokojujencem, ki želijo ostati dejavno vključeni; nadaljnje odseljevanje lahko kaže na neskladje med lokalnimi kompetencami in zaposlitvenimi možnostmi, zaradi česar je izobraževanje odraslih pomembno za ohranjanje prebivalstva ter relevantnost na trgu dela.

Harghita je med najbolj etnično homogenimi romunskimi regijami z madžarsko večino. Po popisu prebivalstva iz leta 2021 se približno 72 odstotkov prebivalcev Miercurea Ciuc opredeljuje kot etnični Madžari, 15 odstotkov kot Romuni, manjši deleži pa kot Romi in drugi. Na ravni okrožja predstavljajo etnični Madžari približno 85 odstotkov prebivalstva v primerjavi s približno 13 odstotki Romunov. To pomembno vpliva na izobraževanje odraslih z vidika jezika: madžarščina je prevladujoči jezik v gospodinjstvih. Izobraževalna gradiva, doseganje ciljnih skupin v skupnosti in podporne učne storitve morajo biti dvojezične ali kulturno prilagojene, da bi učinkovito vključile pomembne dele prebivalstva. Kulturna identiteta in vključevanje jezika lahko vplivata na udeležbo, zlasti pri romunskih govornikih ali drugih manjšinah.

Podatki o dohodkih kažejo na splošno nižje plače v primerjavi z nacionalnim povprečjem, pri čemer obstajajo razlike med podeželjem in mesti. Nacionalni podatki o zaposlenosti v Romuniji kažejo, da so brezposelnost in dohodkovni pritiski na podeželskih območjih na splošno višji kot v urbanih območjih. Gospodarski obseg Harghite je skromen – po BDP na prebivalca se uvršča med romunska okrožja z nižjimi vrednostmi –, kar kaže na nižjo povprečno blaginjo in manj sredstev za samofinanciranje izobraževanja. Kulturno življenje v Harghiti vključuje dejavno skupnostno dogajanje, regionalni organi pa pogosto spodbujajo medkulturne projekte (npr. pobude podjetniškega izobraževanja). Vendar imajo prebivalci podeželja omejen dostop do formalnih institucij, kar poudarja vlogo prilagodljivega in vključujočega izobraževanja odraslih, ki upošteva delo, družino in lokalni način življenja.

Nacionalna stopnja brezposelnosti v Romuniji je bila konec leta 2024 približno 5,4 odstotka, kar predstavlja zmerno raven, čeprav so lokalne razlike verjetno večje, z višjo brezposelnostjo na podeželju. Zgodovinski trendi kažejo, da brezposelnost različno vpliva na prebivalstvo glede na raven izobrazbe, pri čemer so bolj prizadeti tisti z nižjimi formalnimi kvalifikacijami – vzorec, ki se verjetno odraža tudi na podeželju Harghite.

Izobraževanje odraslih lahko zmanjša ranljivost na trgu dela z nadgrajevanjem kompetenc in podporo pri prehodu v zaposlitev ali nove sektorje trga dela.

Regija: Vzhodna Slovenija

Vzhodna Slovenija je ena od dveh slovenskih regij na ravni NUTS-2. Vključuje osem podregij (Pomursko, Podravsko, Koroško, Savinjsko, Zasavsko, Posavsko, Jugovzhodno Slovenijo in Primorsko-notranjsko) ter jo v primerjavi z nacionalnim povprečjem zaznamuje raznolik demografski in socialno-ekonomski profil Republika Slovenija 2023. Nacionalne kohezijske politike Vzhodno Slovenijo uvrščajo med manj razvite regije v primerjavi z Zahodno Slovenijo. Po najnovejših ocenah ima Slovenija skupno 2,12 milijona prebivalcev (ocena za leto 2025), Vzhodna Slovenija pa je leta 2020 imela približno 1,10 milijona prebivalcev. Razporeditev prebivalstva odraža kombinacijo urbanih središč (npr. Maribor, Celje, Velenje) in obsežnih podeželskih območij, kar vodi do pomembnih notranjih razlik v demografskih gibanjih in dostopu do storitev. (Republika Slovenija, 2023).

Demografski podatki za Slovenijo kažejo dolgoročni trend staranja prebivalstva. Na nacionalni ravni se delež prebivalcev, starih 65 let in več, postopoma povečuje, medtem ko se mlajše starostne skupine zmanjšujejo, deloma zaradi nizke rodnosti in notranjih migracij v urbana območja. Čeprav regionalni podatki za Vzhodno Slovenijo niso neposredno objavljeni v razpoložljivih nacionalnih objavah, visok delež podeželskih in polpodeželskih naselij kaže, da so pritiski staranja v Vzhodni Sloveniji vsaj tako pomembni kot drugod po državi.

To demografsko staranje ima pomembne posledice za povpraševanje po izobraževanju odraslih: starejši odrasli se pri vključevanju v formalno in neformalno izobraževanje pogosto soočajo z večjimi ovirami zaradi časovnih omejitev, tehnoloških ovir ali zdravstvenih težav, hkrati pa predstavljajo vse pomembnejšo ciljno skupino politik vseživljenjskega učenja.

Demografski profil Vzhodne Slovenije se prepleta s socialno-ekonomskimi izzivi. Prejšnji podatki o regionalnem razvoju kažejo, da je BDP na prebivalca v Vzhodni Sloveniji nižji kot v Zahodni Sloveniji in pod povprečjem EU, kar odraža strukturne razlike v gospodarskem razvoju. (Npr.: regionalni podatki za leto 2018 so pokazali, da je bil BDP na prebivalca v Vzhodni Sloveniji bistveno pod referenčno vrednostjo EU, kar je pokazatelj vztrajnega regionalnega gospodarskega zaostajanja.)

Podatki o trgu dela kažejo, zakaj je izobraževanje odraslih tesno povezano s politiko zaposlovanja. V Sloveniji je bila stopnja brezposelnosti leta 2024 3,7 odstotka, povprečno je bilo približno 38.000 brezposelnih oseb (anketna meritev), medtem ko je zaposlenost dosegla eno najvišjih ravni v zadnjem desetletju. Hkrati ostaja registrirana brezposelnost pomemben kazalnik za načrtovanje programov. Leta 2024 je Zavod za zaposlovanje poročal o letnem povprečju 45.982 registriranih brezposelnih oseb, profil registrirane brezposelnosti pa izpostavlja ciljne skupine, pomembne za upravljanje: 41,9 odstotka dolgotrajno brezposelnih, 37,6 odstotka starih 50 let in več ter 19,5 odstotka starih od 15 do 29 let.

Ti vzorci so zelo pomembni za Vzhodno Slovenijo, kjer demografsko staranje in razpršena poselitev na podeželju povečujeta pomen dostopnih, lokalno usklajenih poti do učenja in usposabljanja. Upravljanje mora biti zato usklajeno z ukrepi na trgu dela, hkrati pa mora zagotavljati, da so skupnostno učenje in programi, usmerjeni v vključevanje, na voljo tudi zunaj strogo zaposlitvenih ciljev.

Glede na demografske in socialno-ekonomske značilnosti se v Vzhodni Sloveniji kaže več prednostnih ciljnih skupin izobraževanja odraslih: odrasli z osnovnošolsko izobrazbo ali nižjo stopnjo izobrazbe, ki so premalo zastopani v formalnem izobraževanju odraslih; starejši odrasli (50+), katerih stopnja udeležbe v formalnem izobraževanju je bistveno nižja; posamezniki na podeželskih in oddaljenih območjih, kjer geografske ovire in omejena lokalna ponudba zmanjšujejo dostopnost; ter iskalci zaposlitve in dolgotrajno brezposelni odrasli, ki morda potrebujejo prekvalifikacijo ali nadgradnjo znanj in spretnosti za izboljšanje zaposljivosti. Ti podatki kažejo na potrebo po prilagodljivi in lokalno dostopni ponudbi izobraževanja odraslih s kombinacijo neposrednega in digitalnega učenja, prilagojenim doseganjem ciljnih skupin ter podpornimi storitvami za premalo vključene skupine. Takšne značilnosti so skladne s cilji projekta AEduHUBs in predstavljajo dobro podatkovno osnovo za ciljno oblikovanje središč v Vzhodni Sloveniji.

Regionalne strukture upravljanja

Regija: Avstrijska Štajerska

V Avstriji struktura upravljanja temelji na okviru za javno izobraževanje odraslih. Ta okvir ureja Zakon o financiranju izobraževanja odraslih iz leta 1973, ki je določil glavna načela in mehanizme financiranja, ustanovil Zvezni inštitut za izobraževanje odraslih (Bundesinstitut für Erwachsenenbildung, Bifeb) ter priznal Avstrijsko konferenco izobraževanja odraslih (Konferenz der Erwachsenenbildung Österreichs, KEBÖ) kot glavno krovno interesno organizacijo. Oddelek za izobraževanje odraslih pri Ministrstvu za ženske, znanost in raziskave upravlja Bifeb kot podrejeno agencijo. Naloga Bifeba je profesionalizacija izobraževanja odraslih, med drugim pa zagotavlja širok nabor programov za strokovne delavce v izobraževanju odraslih. Bifeb skupaj s KEBÖ tvori Kooperativni sistem izobraževanja odraslih (Kooperatives System der Erwachsenenbildung). Ta kooperativna struktura razvija in izvaja pobude za profesionalizacijo in zagotavljanje kakovosti. Ö-Cert, avstrijski nacionalni okvir zagotavljanja kakovosti, in Avstrijska akademija nadaljnega izobraževanja (Weiterbildungsakademie Österreich, wba) zagotavljata akreditacijo izvajalcev in strokovnih delavcev, medtem ko je Level-Up državni program za osnovno izobraževanje odraslih (OIO). Vse tri navedene institucije so del novoustanovljene osrednje strukture upravljanja pod okriljem ministrskega oddelka.

Deželne vlade imajo vlogo pri spodbujanju in financiranju izobraževanja odraslih, zlasti kadar financiranje ali akreditacijo urejajo zakoni, po katerih si morata zvezna država in deželna vlada deliti prispevke (npr. Ö-Cert in Level-Up). Primer spodbujanja je strategija LLL – Prihodnost izobraževanja odraslih na Štajerskem (LLL-Strategie – Zukunft Erwachsenenbildung Steiermark), ki jo je razvila deželna vlada Štajerske in opredeljuje smeri delovanja regionalnih izvajalcev izobraževanja odraslih. Mreža Weiter.Bildung združuje regionalne delovne skupnosti za izobraževanje odraslih, regionalne delovne skupnosti javnih knjižnic in predstavnike regionalnih vlad. Interese Štajerske v tej mreži zastopa Štajerska izobraževalna mreža (Steirisches Bildungsnetzwerk), ki upravlja Navigator nadaljnega izobraževanja (Weiterbildungsnavi), spletno platformo z informacijami o programih v regiji. Dopolnilni akterji na regionalni ravni na Štajerskem so poljavne regionalne razvojne agencije, ki imajo oddelke za izobraževalno in poklicno svetovanje.

Za avstrijsko izobraževanje odraslih je značilna raznolika in močno korporativistična institucionalna krajina. Med najpomembnejšimi korporativističnimi akterji je KEBÖ, ki združuje deset največjih javnih združenj za izobraževanje odraslih v državi (erwachsenenbildung.at, n.d.-b, n. p.). Njihov cilj je krepitev in širjenje civilne družbe s spodbujanjem izobraževalnih pristopov, ki temeljijo na solidarnosti, metodah državljske udeležbe

ter sodelovalnih procesih vključevanja skupnosti in izmenjave znanja (Bundesinstitut für Erwachsenenbildung, 2019, str. 1). Na regionalni ravni so pomembne organizacije za izobraževanje odraslih pri Delavski zbornici, ljudskih univerzah (Volkshochschule, VHS), Inštitutu za poklicno izobraževanje odraslih (Berufsförderungsinstitut, Bfi) ter pri Gospodarski zbornici, Inštitutu za gospodarsko spodbujanje (Wirtschaftsförderungsinstitut, Wifl). Odgovorne so za informiranje in svetovanje ter za širok nabor programov s področij poklicnega izobraževanja odraslih (PIO), osnovnega izobraževanja odraslih (OIO) in splošnega izobraževanja odraslih (SIO).

Pomembno vlogo ima tudi javna služba za zaposlovanje (Arbeitsmarktservice, AMS). Iskalce zaposlitve in zaposlene podpira z različnimi storitvami svetovanja, usposabljanja in storitvami na trgu dela ter je količinsko najpomembnejši financer IO, zlasti za zasebne organizacije na področju IO. Te organizacije se običajno osredotočajo na nadaljnje izobraževanje, povezano s poklicem in delovnim mestom. V primerjavi s številnimi javnimi izvajalci se lahko zasebne institucije pogosto hitreje odzovejo na spremembe potreb trga dela. Ta prilagodljivost je še posebej pomembna v okoliščinah, kjer je pridobivanje praktičnih znanj in spretnosti, relevantnih za trg dela, postalo osrednji cilj izobraževalne politike.

Regija: Vzhodna in osrednja Irska

Izobraževanje odraslih (IO) na Irskem ima dve izrazito vidni usmeritvi. Prva se uradno imenuje nadaljnje izobraževanje in usposabljanje (Further Education & Training – FET). Je v veliki meri formalizirano in se osredotoča na poklicno izobraževanje odraslih (PIO), vključno s programi za potrdila po zaključku izobraževanja, vajeništvom, pripravništvom in kratkotrajnimi usposabljanji, povezanimi s trgom dela. Druga usmeritev je neformalna in se osredotoča na ponovno vključevanje odraslih v učne dejavnosti. Namenjena je zlasti odraslim, ki so bili socialno marginalizirani ali marginalizirani znotraj izobraževalnega sistema. Te skupine odraslih se podpira pri vračanju v neformalno izobraževanje, pridobivanju temeljne pismenosti ter povezovanju z učnimi dejavnostmi v njihovi skupnosti. To se imenuje tudi izobraževanje v skupnosti.

Obstaja izrazita nacionalna struktura upravljanja. Oddelek za nadaljnje in visokošolsko izobraževanje, raziskave, inovacije in znanost (DFHERIS) v okviru istoimenskega nacionalnega ministrstva je odgovoren za nacionalno politiko, financiranje in strateško načrtovanje na področju FET. Dodeljuje sredstva ter usmerja agencije in organe, pristojne za izvajanje programov. Drug ključni akter je SOLAS, organ za nadaljnje izobraževanje in usposabljanje. Gre za državno agencijo, odgovorno za načrtovanje, financiranje in usklajevanje FET na nacionalni ravni. Upravlja proračune za FET ter za osnovno izobraževanje odraslih (OIO), programe pismenosti in izobraževanje v skupnosti. SOLAS objavlja tudi načrte FET, usklajene s trgom dela, ki usmerjajo delo Odborov za izobraževanje in usposabljanje (ETB). Šestnajst irskih ETB na regionalni ravni izvaja programe FET. Odgovorni so za izvajanje strategij, ki jih razvije SOLAS, ter zagotavljanje usklajenosti s potrebami trga dela in nacionalnimi prednostnimi nalogami. Izvajajo širok nabor programov, vključno s programi PLC, vajeništvom, izobraževanjem v skupnosti in programom Youthreach (dvoletni program kombiniranega učenja za brezposelne mlade, ki so predčasno opustili šolanje). ETB neposredno poročajo SOLAS-u tudi o rezultatih udeležencev, številu udeležencev in stopnjah napredovanja. Drug javni organ, ki je odgovoren ministrstvu, je državna agencija za zagotavljanje kakovosti in potrjevanje kvalifikacij v izobraževanju (Quality and Qualifications Ireland, QQI). Med njegove glavne naloge sodita potrjevanje programov FET in zagotavljanje standardov kakovosti na področju formalnega in neformalnega izobraževanja

odraslih. Če povzamemo, se izobraževanje odraslih na Irskem financira in podpira prek DFHERIS, SOLAS, ETB in različnih pobud, financiranih s sredstvi EU.

Poleg teh formalnih akterjev je treba omeniti dve interesni organizaciji. Prva je AONTAS, Irska nacionalna organizacija za učenje odraslih. Deluje od leta 1969, zagovarja učenje odraslih in se opredeljuje kot glas učenja odraslih. Prizadeva si vplivati na oblikovanje politik na podlagi temeljnih vrednot, kot so socialna pravičnost, raznolikost in feminizem, ter si prizadeva za socialno enakost, vključevanje in razvoj skupnosti. Druga interesna organizacija je NALA, Nacionalna agencija za pismenost odraslih. Njeno poslanstvo je ozaveščanje o vseh vprašanjih, povezanih s pismenostjo, zlasti o različnih storitvah pismenosti, ki jih zagotavljajo ETB. NALA poleg tega zagotavlja učne priložnosti prek televizije, radia in tiskanih medijev ter osebne in spletnega tutorstva.

Zasebni sektor ima pomembno vlogo pri zagotavljanju usposabljanja na delovnem mestu in strokovnega razvoja na lokalni ravni, pogosto v povezavi s FET, na primer prek poti vajeništva. Poleg tega so organizacije civilne družbe vključene v izvajanje programov pismenosti in izobraževanja v skupnosti na lokalni ravni.

Regija: Furlandija – Julijska krajina v Italiji

Italija ima precej formaliziran in državno voden sistem učenja odraslih (SUO). Na nacionalni ravni je Fornerova reforma iz leta 2012 predstavljala pomemben korak pri razvoju politik izobraževanja odraslih, zlasti za brezposelne in delavce v negotovih zaposlitvenih razmerah. Ta regulativni okvir dopolnjujejo naložbene strategije Nacionalnega načrta za okrevanje in odpornost (Piano Nazionale di Ripresa e Resilienza, PNRR). Načrt namenja precejšnjo pozornost usposabljanju in kompetencam, kar vpliva tudi na regionalno raven, vključno z regijo Furlanija - Julijska krajina (FJK).

Upravljanje izobraževanja odraslih na nacionalni ravni je strukturirano po dveh oseh. Na eni strani Ministrstvo za izobraževanje, univerze in raziskave (Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca, MIUR) in regionalni šolski uradi (Uffici Scolastici Regionali, USR) urejajo regionalne centre za izobraževanje odraslih (Centri Provinciali per l'Istruzione degli Adulti, CPIA) in formalne programe izobraževanja odraslih, ki jih ti izvajajo. CPIA so javne šole, ki zagotavljajo osnovno izobraževanje odraslih (OIO) na primarni in sekundarni ravni, poklicno izobraževanje odraslih (PIO) ter jezikovno in kulturno izobraževanje za tuje državljane. Na drugi strani nacionalni predpisi in programi EU (Erasmus+, Evropski socialni sklad in PNRR) opredeljujejo cilje, standarde in prednostne naloge na področju neformalnega izobraževanja odraslih, zlasti vseživljenjskega učenja, digitalnih spretnosti in profesionalizacije.

Na regionalni ravni ima Avtonomna regija Furlanija - Julijska krajina (RFVG) osrednjo vlogo pri organizaciji, financiranju in akreditaciji programov PIO. Regionalni načrt poklicnega usposabljanja v skladu z nacionalno zakonodajo usklajuje izobraževanje odraslih, posebno pozornost namenja podeželskim in gorskim območjem ter spodbuja ukrepe socialnega vključevanja. RFVG ima več odgovornosti: upravlja regionalni katalog usposabljanj, namenjen zaposlenim, brezposelnim in podjetjem; podeljuje akreditacije izobraževalnim ustanovam, ki izvajajo javno financirane programe; ter izvaja programe EU. Poleg tega obstaja regionalna Agencija za zaposlovanje in usposabljanje (Lavoro FVG), odgovorna za upravljanje sredstev, spremljanje, akreditacijo ter storitev IVC (identifikacija, validacija in certificiranje kompetenc). RFVG opredeljuje tudi posebne smernice, kot je strateški načrt Učimo se & delamo v FJK (Apprendiamo & lavoriamo in FJK), ter skupaj z lokalnimi oblastmi usklajuje izvajanje programov usposabljanja tudi na najbolj oddaljenih območjih regije. Pomembno vlogo imajo tudi Zaposlitveni centri (Centri per l'Impiego, CPI), ki se nahajajo v več občinah,

saj usklajujejo dejavnosti usposabljanja v regiji in upravljajo sredstva za izobraževanje odraslih. Med korporativističnimi deležniki gospodarske zbornice, sindikati in poklicna združenja (npr. obrtno združenje Confartigianato) spodbujajo programe usposabljanja, ki ustrezajo potrebam lokalnega trga dela.

Tudi organi na pokrajinski ali občinski ravni imajo pomembno vlogo pri usklajevanju izobraževanja odraslih, zlasti na podeželskih in gorskih območjih, saj zagotavljajo storitve poklicnega svetovanja, sodelujejo pri soustvarjanju programov usposabljanja ter podpirajo neformalno usposabljanje, kot so delavnice in seminarji.

Izvajalci izobraževanja odraslih so povezani v mrežo akreditiranih izobraževalnih institucij (npr. AD Formandum, ENAIP FVG, CEFAP FVG, CIVIFORM, IAL FJK ali CRAMARS). Te institucije zagotavljajo brezplačne programe za prebivalce FJK v okviru programov, kot so Piazza GOL, programi digitalnih spretnosti, strokovni razvoj ali kvalifikacije za posamezne sektorje. Akterji civilne družbe – lokalna združenja, skupnostni centri in socialne zadruge – so dejavno vključeni v organizacijo izobraževanja odraslih, pogosto v sodelovanju z javnimi organi. Njihov prispevek je posebej pomemben pri odzivanju na specifične socialne potrebe in spodbujanju aktivnega sodelovanja skupnosti.

Nazadnje so zasebna podjetja ključni element regionalnega sistema učenja odraslih. Podjetja, zlasti v sektorjih turizma, kmetijstva in obrti, sodelujejo z izobraževalnimi institucijami pri razvoju programov, prilagojenih njihovim potrebam. Trenutni poudarek je na digitalizaciji, tehnoloških inovacijah in varnosti pri delu. V FJK se to sodelovanje uresničuje v obliki internega usposabljanja, kurikularnih in obkurikularnih praks ter posebnih programov za tehnične in digitalne spretnosti.

Regija: Osrednja Romunija

Izobraževanje odraslih (IO) v mestu Miercurea Ciuc in okrožju Harghita je umeščeno v večnivojsko okolje upravljanja, ki ga oblikujejo nacionalna zakonodaja, programi EU, okrožne strategije, pobude lokalnih oblasti in agencije za trg dela. Vendar za razliko od formalnega šolskega in univerzitetnega izobraževanja izobraževanje odraslih še ni institucionalizirano kot samostojen sektor z lastnim trdnim zakonskim okvirom na ravni okrožja, temveč je umeščeno v širše institucionalne strukture, povezane z izobraževanjem, trgov del in socialnim vključevanjem.

Na nacionalni ravni je izobraževanje odraslih v Romuniji umeščeno v reguliran, vendar medsektorski politični okvir, ki vključuje več ministrstev in agencij. Ministrstvo za izobraževanje določa formalne standarde za nadaljnje izobraževanje, vseživljenjsko učenje in poklicno usposabljanje na podlagi nacionalne zakonodaje na področju izobraževanja ter je odgovorno za obvezno izobraževanje in okvire certificiranja. Nacionalna agencija za zaposlovanje (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, ANOFM) upravlja programe poklicnega izobraževanja odraslih (PIO), vključno s prekvalifikacijami in nadgradnjo znanj in spretnosti, ki se pogosto financirajo iz sredstev EU (npr. FSE+ prek programov »Educație și Ocupare«). ANOFM v Harghiti trenutno navaja nacionalne projekte, kot sta COMPETENT – usposabljanje za konkurenčnost in START – kvalifikacije in podpora pri zaposlovanju, kar kaže na strukturirane pobude učenja odraslih, povezane z vključevanjem na trg dela. Evropski socialni sklad plus (ESF+) in Operativni program za človeški kapital sofinancirata izobraževanje druge priložnosti in reintegracijsko izobraževanje (npr. REAL – Școală deschisă pentru toate vârstele), ki je podprlo stotine odraslih in mladih, ki so predčasno zapustili šolanje, pri vrnitvi v izobraževanje.

Za razliko od držav EU z namensko zakonodajo na področju izobraževanja odraslih upravljanje v Romuniji običajno vključuje izobraževanje odraslih v zakonodajo o formalnem poklicnem izobraževanju, politiko trga dela in operativne programe EU. To pomeni, da morajo izvajalci izobraževanja odraslih sodelovati z nacionalnimi akreditacijskimi organi, odrasli udeleženci pa so upravičeni do subvencioniranega usposabljanja prek uradov za delo (ANOFM) ali financiranih projektov, ne pa na podlagi posebne regulacije na ravni okrožja. Kljub temu lahko organizacije za izobraževanje odraslih zainteresiranim ponujajo projektno zasnovane neformalne možnosti izobraževanja odraslih, financirane iz sredstev EU. Financiranje izobraževanja odraslih v okrožju Harghita temelji na projektih in je mešano, namesto da bi ga zagotavljala namenska proračunska sredstva okrožja. Kombinacija vključuje sredstva EU, nacionalno državno financiranje, sofinanciranje okrožnih in lokalnih oblasti ter prispevke in partnerstva zasebnega sektorja.

Na regionalni ravni oziroma ravni okrožja sta Okrožni svet Harghita (Consiliul Județean Harghita) in Šolski inšpektorat okrožja Harghita osrednja akterja pri usklajevanju in izvajanju projektov na področju izobraževanja, vključno z elementi izobraževanja odraslih, kadar so ti povezani s kompetencami delovne sile, vključevanjem ali digitalnimi kompetencami. Okrožni svet razvija okrožne strategije (npr. strategijo za mlade) in podpira izobraževalne projekte, čeprav izobraževanje odraslih kot tako nima posebne okrožne zakonodaje. Šolski inšpektorat okrožja Harghita skupaj upravlja projekte, kot je pobuda REAL, ki ponazarja lokalne zmogljivosti za izvajanje programov reintegracije odraslih in izobraževanja druge priložnosti. Občine (npr. lokalni svet Miercurea Ciuc) usklajujejo lokalno izvajanje programov in sodelujejo pri projektih z okrožnimi oblastmi, nevladnimi organizacijami in zasebnimi akterji.

Poleg javnih organov imajo pomembno vlogo tudi akterji in posredniki na trgu dela. ANOFM Harghita izvaja programe, povezane s trgom dela. Kot korporativistični akter gospodarska zbornica vpliva na povpraševanje po PIO prek partnerstev, zlasti pri učenju, povezanim z zaposlovanjem, vajeništvu in nadgradnji znanj in spretnosti. Konzorcij, ustanovljen za dualno izobraževanje, vključuje lokalna podjetja in izvajalce izobraževanja odraslih ter kaže na sodelovanje javnih in zasebnih deležnikov pri povezovanju izobraževalnih in potreb delovne sile. Organizacije civilne družbe – predvsem nevladne organizacije, skupnostne organizacije in kulturni centri – izvajajo neformalno izobraževanje odraslih, pogosto s posredno podporo financiranja ali partnerstev (npr. kulturna pismenost, delavnice vseživljenjskega učenja).

Regija: Vzhodna Slovenija

V Sloveniji je izobraževanje odraslih (IO) organizirano kot del širšega sistema vseživljenjskega učenja (LLL), ki vključuje formalno izobraževanje, neformalno izobraževanje in priložnostno učenje. Sistem se usklajuje predvsem na nacionalni ravni, vendar je izvajanje močno odvisno od lokalnih in regionalnih okoliščin – zlasti v Vzhodni Sloveniji, kjer razpršena poselitev na podeželju in demografsko staranje oblikujeta povpraševanje, dostop in udeležbo.

Nacionalni organi določajo strateške usmeritve ter zagotavljajo pravni in finančni okvir prek Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih 2022–2030 (ReNPPIO 2022–2030) in Letnega programa izobraževanja odraslih (LPPIO). Pri ReNPPIO svetovalno strukturo na strokovni ravni predstavlja Strokovni svet za izobraževanje odraslih, ki podpira usklajenost politik in spremljanje njihovega izvajanja. Slovenija upravlja izobraževanje odraslih prek večnivojske strukture, ki združuje strateško načrtovanje na nacionalni ravni, letne izvedbene programe in lokalne ukrepe v javnem interesu. ReNPPIO je ključni nacionalni instrument politike, ki opredeljuje javni interes, določa cilje in kazalnike, opredeljuje prednostna področja in ciljne skupine ter

določa načine usklajevanja in spremljanja. Izrecno opisuje tudi, kako sta povezana nacionalno in lokalno načrtovanje. Na nacionalni ravni pristojno ministrstvo (trenutno v okviru področja izobraževanja) pripravlja predlog v sodelovanju z drugimi ministrstvi in državnimi organi. Program se sprejme na državni ravni, medtem ko se letno izvajanje operacionalizira prek LPIO. Na lokalni ravni lahko občine opredelijo javni interes in sprejmejo lastne letne programe izobraževanja odraslih, kar je posebej pomembno za zagotavljanje dostopnosti storitev na podeželju in za skupine z večjim tveganjem socialne izključenosti.

Ta model upravljanja odraža medsektorsko naravo izobraževanja odraslih: ni le tema izobraževalne politike, temveč se prepleta tudi s politiko zaposlovanja, socialnim vključevanjem, zdravjem, migracijami in regionalnim razvojem. ReNPIO 2022–2030 celo izpostavlja potrebo po medresorskem usklajevanju in stabilnem financiranju iz več virov ter s tem priznava potrebo po sodelovanju med različnimi področji politik.

Andragoški center Slovenije (ACS) je osrednja javna institucija za razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji. Med drugim vzdržuje nacionalne informacijske mehanizme in mehanizme podpore kakovosti, podpira doseganje ciljnih skupin in ozaveščanje ter razvija nacionalna orodja, ki pomagajo strukturirati trg izobraževanja odraslih za udeležence in izvajalce (npr. nacionalne informacijske platforme za učne priložnosti in svetovanje). Drug primer je nacionalni portal ACS »Kam po znanje«, osrednji portal oziroma digitalno središče za ponudbo izobraževanja odraslih v Sloveniji. Portal združuje informacije o institucijah in njihovih programih v formalnem in neformalnem okolju ter služi kot orodje za preglednost in dostopnost. Tovrstna nacionalna digitalna infrastruktura je pomembna za koncept AEduHUBs, saj kaže, kako Slovenija že podpira dostopnost informacij, medtem ko lahko pristop AEduHUBs okrepi lokalni, odnosni in fizični dostop prek storitvenih modelov, zasnovanih na središčih.

Ponudba izvajalcev je raznolika in vključuje predvsem javne izvajalce izobraževanja odraslih, med njimi ljudske univerze, pa tudi srednje šole, visokošolske zavode, zasebne izvajalce, nevladne organizacije in skupnostne organizacije. Izvajalci zagotavljajo splošno izobraževanje, pismenost in temeljne spretnosti, izobraževanje druge priložnosti, učenje jezikov, digitalne spretnosti, poklicno usposabljanje ter vrsto skupnostnih učnih priložnosti. Praktični izzivi izvajanja v Vzhodni Sloveniji izhajajo iz kombinacije manjših občin in razpršenih naselij. Tudi tam, kjer ponudba obstaja, mora upravljanje obravnavati ovire pri dostopnosti, kot so prevoz in časovne omejitve.

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ) in drugi deležniki na trgu dela so pomembni akterji. Velik del povpraševanja po izobraževanju odraslih je povezan s potrebami trga dela in aktivno politiko zaposlovanja (APZ). ZRSZ ne spremlja le gibanj na trgu dela, temveč podpira tudi poti usposabljanja in nadgradnje znanj in spretnosti za iskalce zaposlitve in ranljive skupine. Kontekst trga dela je pomemben za upravljanje, saj oblikuje tokove financiranja, ciljne skupine in prednostne naloge politik, zlasti na področju prekvalifikacij in nadgradnje znanj in spretnosti.

Financiranje izobraževanja odraslih v Sloveniji je mešano. ReNPIO 2022–2030 določa, da se izobraževanje odraslih v javnem interesu financira iz državnega proračuna, občinskih proračunov in drugih virov, vključno s sredstvi EU. V praksi to pomeni kombinacijo osnovnega javnega financiranja (funkcije javne službe in prednostni programi), projektne financiranja (vključno s kohezijskimi sredstvi EU in drugimi evropskimi shemami), financiranja, povezanega s trgom dela (usposabljanje, povezano z zaposljivostjo in APZ), ter prispevkov udeležencev in delodajalcev pri nekaterih vrstah neformalnega učenja.

Slovenija ima dobro vzpostavljeno mrežo ljudskih univerz, ki predstavljajo enega najpomembnejših stebrov javne ponudbe izobraževanja odraslih. Ljudske univerze običajno ustanavljajo občine ali skupine občin in so razporejene po vsej državi, da zagotavljajo lokalno dostopnost. Pomembne so zato, ker izobraževanje zagotavljajo kot javno dobro in ne zgolj kot storitev, ki jo določa trg. Njihovo temeljno poslanstvo je zagotavljanje vključujočih, lokalno dostopnih in prilagodljivih učnih priložnosti za odrasle ne glede na starost, predhodno izobrazbo, zaposlitveni status ali kraj bivanja. Ljudske univerze v Sloveniji so organizirane v okviru nacionalne strokovne in zagovorniške mreže, ki jo koordinira Zveza ljudskih univerz Slovenije (ZLUS).

Povpraševanje po izobraževanju odraslih

Struktura povpraševanja

Po regionalnih poročilih povpraševanje odraža tisto, o čemer se razpravlja v gospodarskem, političnem, civilnodružbenem in IO okolju. Potrebe trga dela so bile posebej poudarjene na Irskem, v Italiji in Romuniji. Poleg te skupne značilnosti so opazne tudi razlike. V Romuniji so bile izpostavljene lokalne gospodarske strukture, v Italiji pa je bilo dodatno izpostavljeno povpraševanje po socialnem vključevanju. Na Irskem imajo pomembno vlogo vladne strategije. Iz povzetka strukture in upravljanja izobraževanja odraslih lahko sklepamo, da trg v Romuniji velja za mehanizem usklajevanja povpraševanja in ponudbe, v Italiji to vlogo opravlja država v kombinaciji z evropskimi programi, na Irskem pa država v kombinaciji z državnimi organizacijami in interesnimi skupinami.

Tudi v Sloveniji so bile omenjene potrebe trga dela, vendar se o njih v prvi vrsti komunicira prek nacionalne strategije, ki očitno odraža širši nabor vprašanj, h katerim naj bi IO prispevalo. Poleg odzivanja na potrebe trga dela so med potrebami tudi povečanje stopnje udeležbe v IO, zvišanje izobrazbene ravni in krepitev temeljnih spretnosti. Kot smo že ugotovili, je Andragoški center Slovenije pomemben akter, ki sporoča potrebe, na primer prek ReNPIO – načrta za izobraževanje odraslih.

Kar zadeva regijo Avstrijsko Štajersko, je bila situacija opisana precej drugače. Tukaj so bile regionalne statistike IO uporabljene za utemeljitev, da obstaja veliko povpraševanje po izobraževalnih priložnostih, ki niso izključno povezane s kariero. To je bilo pojasnjeno s strateškimi ukrepi izvajalcev izobraževanja odraslih, ki so privedli do povečanja ponudbe in posledično ustvarili novo povpraševanje med udeleženci. Na Avstrijskem Štajerskem obstaja regionalna strategija, ki opredeljuje politične potrebe, vendar je njen pomen na področju izobraževanja odraslih precej majhen. Ena od razlag za razmeroma obrobno vlogo trga dela je, da so strukture upravljanja v Avstriji razdeljene, tako da se AOIO in SIO politično usklajujeta drugače kot PIO.

Področja in teme povpraševanja

Avstrijski primer razkriva, kako se struktura povpraševanja odraža v konkretnih področjih in temah. Področje, po katerem je med učečimi se na Avstrijskem Štajerskem največ povpraševanja, je splošno izobraževanje odraslih (SIO), s poudarkom na učenju za osebni razvoj zunaj trga dela. Med učečimi se je povpraševanje po temah, povezanih z zdravjem, dobrim počutjem in športom. Regionalna vlada daje prednost tudi državljskemu izobraževanju in osnovnemu izobraževanju odraslih (OIO). Digitalna pismenost je pri tem posebej pomembna tema, medtem ko je trajnost mogoče v najširšem smislu povezati z državljskim izobraževanjem. Zanimivo je, da se potrebe udeležencev in regionalne vlade ne ujemajo. Predvidevamo, da je to posledica obrobne vloge vlade, ki v primerjavi z deležniki in samimi izvajalci IO, ki imajo pomembnejšo vlogo pri usklajevanju povpraševanja in ponudbe, zagotavlja manj financiranja in podpore.

V Italiji, Romuniji in Sloveniji je povpraševanje po storitvah na področjih OIO, poklicnega izobraževanja odraslih (PIO) in splošnega izobraževanja odraslih (SIO). Na področju PIO so bile v vseh treh državah omenjene nadgradnja znanj in spretnosti ter prekvalifikacije zaposlenih in brezposelnih, kratkotrajna usposabljanja, povezana z delom, in usposabljanje v podjetjih. Digitalne spretnosti, podjetništvo in zaposljivost so teme, ki so bile poudarjene v teh regionalnih poročilih. Razlike so vidne na področju OIO. Italijanske sheme OIO in izobraževanja druge priložnosti so formalizirane v okviru CPIA in so povezane s pridobivanjem spričeval na primarni in sekundarni ravni. V Romuniji je bila prav tako poudarjena potreba po izobraževanju druge priložnosti, poleg tega pa je bila kot vprašanje izpostavljena reintegracija na trg dela. Verjetno zaradi drugačnih demografskih razmer je regionalno poročilo za Slovenijo izpostavilo potrebo po učenju, povezanem z vključevanjem, v okviru OIO. Glede SIO je položaj vsaj v Sloveniji in Italiji podoben kot v Avstriji, kjer se pričakuje, da bo SIO omogočalo stalno posodabljanje znanja, družbeno udeležbo in osebni razvoj (npr. dobro počutje, aktivno staranje ali kmetijstvo in prehrana). V romunskem regionalnem poročilu je bilo prednostno obravnavano kulturno učenje. Načini obravnave teh tem so v vseh treh državah podobni; kot prednostni pristop se kaže izobraževanje v skupnosti.

Izobraževanje v skupnosti je razširjen pristop tudi na Irskem, kjer se uporablja na področjih OIO in SIO. Obe področji se osredotočata na pismenost, matematične spretnosti in vključevanje marginaliziranih skupin prebivalstva. Kot je bilo navedeno v prejšnjem poglavju, PIO na Irskem usklajuje nacionalna agencija. Zaradi tega sledi konsolidirani opredelitvi potreb. Pomembni sta nadgradnja znanj in spretnosti ter prekvalifikacija, prav tako vajeništvo in mikrokvalifikacije. Na področju PIO je treba obravnavati teme digitalne pismenosti, zelenih spretnosti in poslovnih inovacij, da bi se odzvali na potrebe irskega trga dela.

Tabela 4. Pregled strukture povpraševanja ter področij in tem povpraševanja

Regija	Struktura povpraševanj	Področja in teme izobraževanja	Specifične teme
Avstrijska Štajerska	Izobraževalne priložnosti, ki niso izključno povezane s kariero. Povečevanje ponudbe prispeva k povpraševanju, ki ga usklajujejo deležniki.	SIO: osebni razvoj, državljansk izobraževanje. OIO: pismenost.	Digitalna pismenost; zdravje, dobro počutje, šport, trajnost.
Vzhodna in osrednja Irska	Odraža gibanja na trgu dela, vladno strategijo in stalne potrebe po nadgradnji znanj in spretnosti ... ki jih usklajuje država (?) in deležniki.	PIO: nadgradnja znanj in spretnosti/prekvalifikacije, mikrokvalifikacije, vajeništvo. OIO: pismenost, matematične spretnosti, vključevanje.	Digitalna pismenost, zelene spretnosti, poslovne inovacije, robotika.
Furlanija-Juljska krajina, Italija	Odraža potrebe trga dela, s posebnim poudarkom na poklicnem usposabljanju in socialnem vključevanju. Evropske in nacionalne sheme financiranja prispevajo k povpraševanju, ki ga usklajujejo vlade	OIO: formalno izobraževanje. PIO: nadgradnja znanj in spretnosti/prekvalifikacije, vključevanje – zaposljivost, usposabljanje v podjetjih, kratkotrajna usposabljanja. SIO: družbena udeležba, vključevanje, stalno posodabljanje znanja.	Osnovne in napredne digitalne spretnosti, mehke veščine, regionalno specifične spretnosti (npr. turizem). Kmetijstvo in prehrana, dobro počutje, zdrav življenjski slog, osebna nega.

Osrednja Romunija	Odraža lokalne gospodarske strukture in potrebe trga dela. Regionalne posebnosti prispevajo k povpraševanju, ki ga usklajuje trg.	PIO: usposabljanje, povezano z delom, nadgradnja znanj in spretnosti/prekvalifikacije. OIO: izobraževanje druge priložnosti, ponovna vključitev na trg dela. SIO: kulturno in skupnostno izobraževanje	Digitalne spretnosti; podjetništvo; zaposljivost; kulturna pismenost.
Vzhodna Slovenija	Povečevanje udeležbe v vseživljenjskem učenju, krepitev temeljnih spretnosti in izobrazbene ravni, odzivnost na potrebe trga dela. Regionalne posebnosti in nacionalne strategije prispevajo k povpraševanju, ki ga usklajuje ...	OIO: pismenost, matematične spretnosti, digitalne spretnosti; izobraževanje druge priložnosti; učenje, povezano z vključevanjem. PIO: nadgradnja znanj in spretnosti/prekvalifikacije, učenje, povezano z delom. SIO: izobraževanje v skupnosti.	Digitalna pismenost, učenje jezikov, dobro počutje, državljanska udeležba in aktivno staranje.

Dobre prakse in izzivi

Prednosti

Regionalna poročila predstavljajo sliko prednosti izobraževanja odraslih v petih regijah, ki je skladna s vtisom, ki ga je mogoče dobiti ob predstavitvi struktur upravljanja. V Italiji in Sloveniji, kjer je izrazita bodisi nacionalna (Slovenija) bodisi regionalna struktura upravljanja (Furlanija - Julijska krajina, Italija), so bile te strukture opredeljene kot prednost. Konkretno gre za slovenski strateški okvir, ki ga sestavljata ReNPIO in LPIO, v kombinaciji s strokovnim znanjem in podporo, ki ju zagotavlja ACS, ter raznoliko mrežo izvajalcev, kar predstavlja nekakšno hrbtnico ponudbe izobraževanja odraslih. Druga prednost je preglednost, dosežena z nacionalno informacijsko platformo, kjer lahko udeleženci dobijo pregled nad svetovalnimi storitvami, programi in podobno. Najpomembnejše za regionalna središča AEduHUB je, da slovenske ljudske univerze zagotavljajo povezano mrežo, znotraj katere je mogoče na prilagodljiv način obravnavati različne potrebe udeležencev.

Za italijansko regijo Furlanija - Julijska krajina (FJK) je kot prednost prepoznana sinergija med delovanjem regionalne vlade (npr. strategije, programi, akreditacija), izvajalci usposabljanja in lokalnimi podjetji, ki omogoča večjo odzivnost ponudbe IO na potrebe trga dela. Druga prednost regije FJK je prav tako povezana s sodelovanjem: lokalni projekti, ki vključujejo socialne organizacije, skupnosti in občine, pozitivno vplivajo na socialno vključevanje ljudi, ki živijo na zelo podeželskih območjih.

Sodelovanje na regionalni ravni je bilo kot prednost izpostavljeno tudi v romunskem primeru. Medsektorska partnerstva med javnimi oblastmi, šolami, nevladnimi organizacijami in podjetji izboljšujejo praktične rezultate (npr. konzorciji za dualno izobraževanje). Druga opredeljena prednost je bila vključitev programov EU na regionalni ravni, kar je pomemben vidik pri širjenju dostopa do izobraževanja odraslih. To je skladno tudi z ugotovitvami drugih poglavij, in sicer, da na nacionalni ravni v Romuniji ni posebej namenjene strukture upravljanja izobraževanja odraslih.

Irsko poročilo na podlagi raziskave AONTAS izpostavlja več ključnih prednosti. Udeleženci so dosledno poročali, da se s strani mentorjev in zaposlenih počutijo spoštovane, podprte in vključene, pri čemer je 95 odstotkov navedlo pozitivne odnose z zaposlenimi v izobraževanju. Poleg pridobivanja znanja je bila udeležba v IO povezana z večjo samozavestjo, bolj pozitivnim pogledom na prihodnost in močnejšim občutkom pripadnosti; 64 odstotkov anketiranih je poročalo o večji samozavesti, 31 odstotkov pa o večji socialni povezanosti (AONTAS, 2024). Številni udeleženci so svoje programe opisali kot transformativne ter poudarili, da jim je izobraževanje ponudilo drugo priložnost in pomembno prispevalo k njihovemu osebnemu in socialnemu razvoju. Te ugotovitve poudarjajo, da izobraževanje odraslih na Irskem presega pridobivanje znanj in spretnosti ter pridobivanje kvalifikacij in deluje kot dejavnik krepitev moči posameznika, duševnega dobrega počutja in sodelovanja v skupnosti.

Izzivi

Čeprav se zdi, da so izzivi povezani s kontekstualnimi značilnostmi, so si v vseh petih regionalnih primerih precej podobni. Razvrstimo jih lahko v pet kategorij: stabilnost financiranja, geografska dostopnost, doseganje težje dosegljivih skupin, javna podoba izobraževanja odraslih ter soočanje z raznolikostjo udeležencev. Romunsko regionalno poročilo je kot edino omenilo pomanjkanje nacionalnih struktur upravljanja kot izziv, saj razpršenost področja izobraževanja odraslih med različna področja politik (npr. trg dela, socialno vključevanje, izobraževanje) vodi v šibko odgovornost.

Kljub obstoju možnosti javnega financiranja v štirih od petih regij zaradi zmanjševanja javnih proračunov postajajo izvajalci IO vse bolj odvisni od projektnega financiranja EU. Ali pa, kot v primeru Irske, lahko to vodi v neenakomerno porazdelitev sredstev med različnimi regijami. To ne pomeni le, da so izvajalci v stalni konkurenci za finančna sredstva, temveč tudi otežuje dolgoročno in celo srednjeročno načrtovanje ter posledično vpliva tako na organizacijske strukture (npr. zaposlene) kot na kontinuiteto ponudbe IO. Pomanjkanje stalne ponudbe pa ima negativne posledice za udeležence, saj otežuje oblikovanje koherentnih izobraževalnih poti in vzpostavljanje pregledne komunikacije.

Ni presenetljivo, da je geografska dostopnost eden glavnih izzivov, zlasti kadar so skupnosti razpršene na velikih razdaljah ali se nahajajo na območjih, ki so težko dostopna z javnim ali celo zasebnim prevozom. Zagotavljanje možnosti sodelovanja v programih odraslim, ki živijo daleč od lokacije izvajalca izobraževanja odraslih, je bilo na primer izpostavljeno kot problem v štirih od petih regionalnih poročil. Te težave so še izrazitejše, kadar je digitalna infrastruktura nezadostna in/ali prebivalstvu na podeželju primanjkuje digitalnih spretnosti – kot so poročali italijanski projektni partnerji. Razvoj prilagodljivih rešitev glede spletnega in neposrednega poučevanja oziroma glede časa in kraja izvajanja programov je izziv, omenjen v romunskem poročilu.

Doseganje odraslih, ki živijo na geografsko oddaljenih območjih, tistih z nizko stopnjo izobrazbe ali odraslih, ki so bili socialno marginalizirani, je bilo prav tako vključeno na seznam izzivov. Vzpostavitev podpore, ki združuje doseganje ciljnih skupin in svetovanje ter prikazuje možne izobraževalne poti, je potrebna, vendar jo je v praksi težko uresničiti. To je do neke mere povezano z izzivom ozaveščanja o izobraževanju odraslih. Obravnavati je treba javno podobo izobraževanja odraslih, da bi postala vrednost, ki jo prinaša posameznikom, skupnostim, trgu dela in družbi kot celoti, razumljivejša. To je zahtevno zaradi šibke javne prepoznavnosti in priznanja ter podcenjevanja v primerjavi s šolskim ali visokošolskim izobraževanjem.

Nazadnje je bilo omenjeno, da raznolikost potreb udeležencev predstavlja izziv. Zdi se, da se je spremenilo tudi to, kar udeleženci prinašajo v programe, zlasti po pandemiji COVID-19. Večja potreba po usklajevanju dela, življenja in izobraževanja (npr. varstva otrok) ter potreba po dostopu do lokacij z javnim prevozom sta bili opredeljeni kot izziva na strani udeležencev, ki se prenašata tudi na izvajalce. Potrebna je tudi večja občutljivost za vprašanja duševnega zdravja, kar pa predstavlja izziv za izvajalce.

Tabela 5. Pregled glavnih prednosti in izzivov

	Prednosti	Izzivi
Avstrijska Štajerska	- Močne nacionalne agencije za profesionalizacijo in zagotavljanje kakovosti - Regionalna strategija in regionalna mreža za spodbujanje izobraževanja odraslih	- Pomanjkanje javnega financiranja vpliva na organizacijske strukture in dolgoročno načrtovanje - Naraščajoče potrebe po usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja ter podpori na področju duševnega zdravja - Omejena javna prepoznavnost in priznanje izobraževanja odraslih otežujeta doseganje težje dosegljivih skupin
Vzhodna in osrednja Irska	- Poleg znanj, spretnosti in kvalifikacij prispeva h krepitvi moči posameznika, duševnemu dobremu počutju in sodelovanju v skupnosti - Na udeleženca usmerjena, podporna in spoštljiva praksa strokovnih delavcev	- Pravičnost pri razporejanju in ustreznost javnega financiranja regij - Raznolike potrebe udeležencev glede varstva otrok, prevoza ali duševnega zdravja - Javno podcenjevanje izobraževanja odraslih v primerjavi s šolskim ali visokošolskim izobraževanjem
Furlanija – Julijska Krajina, Italija	- Odzivnost na potrebe trga dela prek sinergije RFVG, izvajalcev usposabljanja in lokalnih podjetij - Socialno vključevanje prek projektov, ki vključujejo socialne organizacije, skupnosti in občine	- Geografska dostopnost izobraževanja odraslih in nezadostna digitalna infrastruktura - Pomanjkanje digitalne pismenosti na podežlju, kar zmanjšuje zaposlitvene možnosti - Ovisnost od javnega financiranja in sredstev EU slabi kontinuiteto ponudbe izobraževanja odraslih
Osrednja Romunija	- Širjenje dostopa prek vključevanja programov EU na regionalni ravni - Izboljšanje praktičnih rezultatov prek medsektorskih partnerstev	- Pomanjkanje posebne strukture upravljanja izobraževanja odraslih povzroča razpršeno odgovornost - Ovisnost od projektnega financiranja slabi kontinuiteto ponudbe izobraževanja odraslih - Pomanjkanje prilagodljive ponudbe zmanjšuje dostop do izobraževanja odraslih na podežlju
Vzhodna Slovenija	- Strateški okvir (ReNPIO, LPIO) v kombinaciji s strokovno podporo (CSA) in raznoliko mrežo izvajalcev - Preglednost ponudbe prek nacionalne informacijske platforme - Prilagodljivost in več vstopnih točk za obravnavanje različnih potreb udeležencev na ljudskih univerzah	- Zagotavljanje geografske dostopnosti izobraževanja odraslih na razpršenih podeželskih območjih - Ovisnost od projektnega financiranja slabi kontinuiteto ponudbe izobraževanja odraslih - Celovito doseganje ciljnih skupin in svetovanje za podporo težje dosegljivim skupinam

Literatura terenske raziskave

Sodelovanje in kompetence odraslih

European Commission (Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture). (2025). *Education and Training Monitor 2025*. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2766/222>

OECD. (2025). *Education and Skills in Romania*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/594cbb5d-en>

Statistik Austria. (2024). *PIAAC 2022/23: Grundkompetenzen von Erwachsenen. Nationaler Ergebnisbericht – Band 1*. Statistik Austria. <https://www.statistik.at/services/tools/services/publikationen/detail/2045>

Statistik Austria. (2025). *PIAAC 2022/23: Grundkompetenzen von Erwachsenen. Nationaler Ergebnisbericht – Band 2*. Statistik Austria. Statistik Austria. (2025). *PIAAC 2022/23: Grundkompetenzen von Erwachsenen. Nationaler Ergebnisbericht – Band 2*. Statistik Austria. <https://www.statistik.at/services/tools/serviceangebote/publikationen/detail/2175>

Regija: Avstrijska Štajerska

Amt der Steiermärkischen Landesregierung (A6 Fachabteilung Gesellschaft) (2023). *LLL-Strategie Steiermark: Zukunft der Erwachsenenbildung Steiermark*. https://www.verwaltung.steiermark.at/cms/dokumente/10645348_18310000/0c8acae0/LLL-Strategie%20Zukunft%20der%20Erwachsenenbildung%20Steiermark.pdf

Amt der Steiermärkischen Landesregierung (A17 Landes- und Regionalentwicklung). (2025). *Steiermark – Wohnbevölkerung am 1.1.2025 Wanderungen 2024*. https://www.landesentwicklung.steiermark.at/cms/dokumente/12658765_141979497/8104e23d/Heft%204-2025%20Wohnbev%C3%B6lkerung%202025_Wanderungen%202024.pdf

Bundesinstitut für Erwachsenenbildung. (2019). *Die Zivilgesellschaft, ein umkämpftes Feld: Herausforderungen für Erwachsenenbildung und Gemeinwesenarbeit*. https://www.bifeb.at/fileadmin/user_upload/gwa/downloads/2019/2019-01_bifeb_programm_Zivilgesellschaft-ein-unka__mpftes-Feld.pdf

Erwachsenenbildung.at (n.d-b). *Konferenz der Erwachsenenbildung Österreichs (KEBÖ) und Erwachsenenbildungsverbände*. https://erwachsenenbildung.at/themen/eb_in_oesterreich/organisation/keboe.php

Gruber, E., & Lenz, W. (2023). *Porträt Erwachsenen- und Weiterbildung Österreich* (4th ed.). wbv.

Land Steiermark. (2025). *Demografische Entwicklungen und Trends*. <https://www.verwaltung.steiermark.at/cms/ziel/173131007/DE/>

Land Steiermark. (2026). *Erwachsenenbildung*. <https://www.verwaltung.steiermark.at/cms/beitrag/12681460/146637102>

Müller, J. (2018). *Ältere als Zielgruppe der Erwachsenenbildung: Bedarfe – Entwicklungen – Perspektiven: Befundaufnahme und Empfehlungen von Expertinnen und Experten für die Bildungspraxis*. BMASGK.

Paar, L. (2024). *Initiative Erwachsenenbildung heißt jetzt „Level Up – Erwachsenenbildung“*. <https://erwachsenenbildung.at/aktuell/nachrichten/19241-initiative-erwachsenenbildung-erhaelt-neuen-namen.php>

Regija: Vzhodna in osrednja Irska

AONTAS. (2024). *Learner Voices Across Ireland: Experiences of Adult Learners in Further Education and Training*. AONTAS.

Central Statistics Office (CSO). (2022). *Adult Education Survey 2022 – Key Findings*. CSO. <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-aes/adulteducationsurvey2022/keyfindings/> (27.11.2025).

Central Statistics Office (CSO). (2022). *Census of Population 2022 – Profile 7: Employment, Occupations and Commuting: Unemployment*. CSO. <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-cpp7/censusofpopulation2022profile7-employmentoccupationsandcommuting/unemployment> (27.11.2025).

Central Statistics Office (CSO). (2023, December 5). *Census of Population 2022 Profile 7 – Employment, Occupations and Commuting: Unemployment*. <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-cpp7/censusofpopulation2022profile7-employmentoccupationsandcommuting/unemployment/> (27.11.2025).

Central Statistics Office (CSO). (2024, April 30). *Adult Education Survey 2022: Key findings*. <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-aes/adulteducationsurvey2022/keyfindings/> (27.11.2025).

Central Statistics Office (CSO). (2025, April 2). *Monthly Unemployment March 2025*. CSO. <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-mue/monthlyunemploymentmarch2025> (27.11.2025).

Department of Further and Higher Education, Research, Innovation and Science (DFHERIS). (n.d.). *Department of Further and Higher Education, Research, Innovation and Science*. <https://www.gov.ie/en/department-of-further-and-higher-education-research-innovation-and-science/> (27.11.2025).

Gruben, M., Sheil, A., Das, S., O’Keeffe, M., Camilleri, J., Cronin, M., & Murray, H. (2025, March 4). *“It’s like not being able to read and write”: Narrowing the digital divide for older adults and leveraging the role of digital educators in Ireland*. In *Proceedings of the 19th International Conference on Tangible, Embedded, and Embodied Interaction (TEI ’25)*. Association for Computing Machinery. <https://doi.org/10.1145/3689050.3704945>

MESL Research Team. (2024, June 18). *MESL 2024. Minimum Essentials Budget for Ireland*. <https://budgeting.ie/pdf/mesl-2024/> (27.11.2025).

National Adult Literacy Agency (NALA). (2025, October). *NALA factsheet on education – OECD Survey of Adult Skills*. Dublin: NALA. <https://www.nala.ie/wp-content/uploads/2025/10/NALA-factsheet-on-education-OECD-Survey-of-Adult-Skills.pdf> (27.11.2025).

O'Neill, S. (2024). *"It's Like Not Being Able to Read and Write": Narrowing the Digital Divide for Older Adults and Leveraging the Role of Digital Educators in Ireland*. [Publisher Unknown].

Quality and Qualifications Ireland (QQI). (n.d.). *QQI: Quality and Qualifications Ireland*. <https://www.qqi.ie/> (27.11.2025).

Social Inclusion Unit / Budgeting.ie. (2024). *Minimum Essential Standard of Living (MESL) 2024*. Budgeting.ie. <https://www.budgeting.ie/publications/mesl-2024/> (27.11.2025).

SOLAS. (2024, January 15). *New FET micro-qualification courses to address skills needs of the Irish workforce launched by Ministers Harris and Richmond*. <https://www.solas.ie/news-media/Press-release-new-fet-micro-qualification-courses-to-address-skills-needs-of-the-irish-workforce-launched-by-ministers-harris-and-richmond/> (27.11.2025).

SOLAS. (2025, May 8). *SOLAS welcomes increase in lifelong learning participation rate to 16%*. <https://www.solas.ie/solas-welcomes-increase-in-lifelong-learning-participation-rate-to-16-/> (27.11.2025).

SOLAS. (2025a). *'New FET Micro-Qualification Courses to Address Skills Needs of the Irish Workforce Launched by Ministers Harris and Richmond'*. Dublin: SOLAS. <https://www.solas.ie/news-media/Press-release-new-fet-micro-qualification-courses-to-address-skills-needs-of-the-irish-workforce-launched-by-ministers-harris-and-richmond/> (27.11.2025).

SOLAS. (2025b). *'SOLAS Welcomes Increase in Lifelong Learning Participation Rate to 16%'*. SOLAS. <https://www.solas.ie/solas-welcomes-increase-in-lifelong-learning-participation-rate-to-16-/> (27.11.2025). >

SOLAS. (2025c). *Skills to Advance*. SOLAS. <https://www.solas.ie/programmes/skills-to-advance/> (27.11.2025).

Regija: Furlandija – Julijska krajina v Italiji

INPS. (2024). *Rendiconto sociale regionale 2024: Regione Friuli-Venezia Giulia*. https://www.inps.it/content/dam/inps-site/pdf/dati-analisi-bilanci/rendiconti-sociali/2024/RSR_Friuli_Venezia_Giulia_2024.pdf IRES (28.01.2026).

Istituto Nazionale di Statistica (ISTAT). (2025). *Popolazione residente per sesso, età e stato civile al 1° gennaio 2025*. <https://demo.istat.it/app/?i=POS&l=it> (28.01.2026).

Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia. (n.d.). *Patrimonio culturale: Comunità linguistiche regionali*. <https://www.regione.fvg.it/rafvfg/cms/RAFVG/cultura-sport/patrimonio-culturale/comunita-linguistiche/> (28.01.2026).

Governo Italiano. (2021). *Piano Nazionale di Ripresa e Resilienza (PNRR)*. Italia Domani. <https://www.italiadomani.gov.it/it/home.html> (28.01.2026).

Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia. (n.d.). *Piazza GOL – Catalogo dell'offerta formativa regionale*. <https://formazione.fvg.it/PiazzaGol/public/> (28.01.2026).

Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia. (n.d.). *Elenco degli enti di formazione accreditati*. https://www.regione.fvg.it/rafvfg/export/sites/default/RAFVG/formazione-lavoro/lavoro/FOGLIA32/allegati/ELENCO_REGIONALE_ACCREDITATI.pdf (28.01.2026).

Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia. (n.d.). *Catalogo regionale dei corsi di formazione per adulti*. https://www.regione.fvg.it/rafvvg/cms/RAFVG/formazione-lavoro/formazione/FOGLIA_2/ (28.01.2026).

UNESCO. (2016). *Recommendation on adult learning and education*. <https://www.unesco.org/en/legal-affairs/recommendation-adult-learning-and-education> (28.01.2026).

Presidenza della Repubblica Italiana. (2012, November 12). *Decreto del Presidente della Repubblica 29 ottobre 2012, n. 263: Regolamento recante norme generali per la ridefinizione dell'assetto organizzativo didattico dei Centri provinciali per l'istruzione degli adulti*. *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana*. <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2012/11/12/012G0185/sg> (28.01.2026).

Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia. (2022, October 10). *PR FSE+ Friuli Venezia Giulia*. Europa FVG. <https://europa.regione.fvg.it/it/programmi-36605/coesione-italia-21-27-friuli-venezias-giulia-36659/coesione-italia-fse-40005> (28.01.2026).

Agenzia Regionale per la Lingua Friulana. (2024, May 24). *Lingua friulana: La parlano attivamente 444.000 persone*. Centro Internazionale di Ricerca per il Plurilinguismo. <https://cirf.uniud.it/it/dettaglio-news/lenghe-furlane-i-locutors-atifs-a-son-444000> (28.01.2026).

Sistema Statistico Nazionale (SISTAN). (2024, June 3). *Le differenze di reddito in Friuli-Venezia Giulia*. https://www.sistan.it/index.php?id=88&no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=11556 (28.01.2026).

Il Friuli Venezia Giulia. (2025, December 1). *Qualità della Vita 2025: Friuli Venezia Giulia ai vertici con Udine sul podio nazionale*. <https://www.ilfriuliveneziaigiulia.it/qualita-della-vita-2025-friuli-venezias-giulia-ai-vertici-con-udine-sul-podio-nazionale/> (28.01.2026).

Corriere dell'Economia. (2026, January 9). *Ridotto il divario di genere nel mercato del lavoro del Friuli-Venezia Giulia*. <https://www.corrieredelleconomia.it/2026/01/09/ridotto-il-divario-di-genere-nel-mercato-del-lavoro-del-friuli-venezias-giulia/> (28.01.2026).

Regija: Osrednja Romunija

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă. (n.d.). *ANOFM – Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă [National Agency for Employment]*. <https://www.anofm.ro> (15.04.2026).

Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru. (2024). *Profilul județului Harghita*. https://www.regiocentru.ro/wp-content/uploads/2024/07/Profil-judetul-Harghita_2024.pdf (15.04.2026).

Cultural Center of Harghita County. (n.d.). *Erasmus+: Green skills, gamification and cross-cultural communication for improved heritage projects*. <https://ccenter.ro/en/erasmus/> (15.04.2026).

Date Romania. (2025). *Populația în Harghita*. <https://dateromania.com/populatie/harghita> (15.04.2026).

European Commission. (2025). *Education and Training Monitor 2025 Romania*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5a7ead79-beb3-11f0-a612-01aa75ed71a1/language-en> (15.04.2026).

European Commission. (n.d.). *Green skills, gamification and cross-cultural communication for improved heritage projects*. European Innovative Teaching Award. <https://innovative-teaching->

award.ec.europa.eu/projects/green-skills-gamification-and-cross-cultural-communication-improved-heritage-projects_en (15.04.2026).

European Commission. (n.d.). *The ESF+ in Romania*. European Social Fund Plus. <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/en/support-your-country/esf-romania> (15.04.2026).

G4media.ro. (2025, December 15). *Sporul natural negativ în județul Harghita s-a accentuat. Populația scade din cauza natalității reduse și a îmbătrânirii*. <https://www.g4media.ro/sporul-natural-negativ-in-judetul-harghita-s-a-accentuat-populatia-scade-din-cauza-natalitatii-reduce-si-a-imbattranirii.html> (15.04.2026).

Harghita county. (n.d.). *STRATEGII JUDEȚENE ACTUALE*.

Harghita County Council. (2023). *Strategia pentru tineret a județului Harghita 2023–2030 [Youth Strategy of Harghita County 2023–2030]*. https://analiza.judetulharghita.ro/wp-content/uploads/2024/06/VFINAL_Strategia-pentru-tineret-a-judetului-harghita-2023-2030_21.08.2023.pdf (15.04.2026).

Harghita County Council. (2024). *Education and Youth Strategies*. <https://www.cjharghita.ro> (15.04.2026).

<https://analiza.judetulharghita.ro/strategii-judetene-actuale/> (15.04.2026).

<https://doi.org/10.1787/594cbb5d-en> (15.04.2026).

https://economie.gov.ro/wp-content/uploads/2023/06/SNC-2021-2027-anexe_2023_04_26-FINAL.pdf (15.04.2026).

Inspectoratul Școlar Județean Harghita. (n.d.). *REAL – Școala deschisă pentru toate vârstele [REAL – Open school for all ages]*. <https://portal.eduhr.ro/real-scoala-deschisa-pentru-toate-varstele/>

Ministry of Economy. (2023). *Strategia Națională de Competitivitate 2021–2027 [National Competitiveness Strategy 2021–2027]*.

OECD. (2025, May 27). *Education and Skills in Romania: Reviews of National Policies for Education*.

Populatia.ro. (2023). *Populația Municipiului Miercurea Ciuc, Jud. Harghita – distribuție demografică*. https://populatia.ro/populatie-municipiul-miercurea-ciuc-judetul-harghita/#google_vignette (15.04.2026).

Regija: Vzhodna Slovenija

Andragoški center Slovenije. (2025). *Izobraževanje odraslih v številkah: Trendi in izzivi udeležbe*. https://www.acs.si/wp-content/uploads/2025/12/Izobrazevanje_odraslih_v_stevilkah.pdf (01.04.2026).

Employment Service of Slovenia. (2025, June). *Trajnostno poročilo Zavoda RS za zaposlovanje 2024*. [Sustainability report of the Employment Service of the republic of Slovenia 2024]. https://www.ess.gov.si/fileadmin/user_upload/Trg_dela/Dokumenti_TD/Letna_porocila/Trajnostno_porocilo_Zavoda_RS_za_zaposlovanje_2024.pdf (01.04.2026).

Government of the Republic of Slovenia. (2018, with amendments). *Zakon o izobraževanju odraslih – ZIO-1 [Adult Education Act]*. <https://pisrs.si/api/datoteke/integracije/359027356> (01.04.2026).

Government of the Republic of Slovenia. (2022). *Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v republiki Sloveniji za obdobje 2022-2030 (ReNPIO22-30)*. [Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v republiki Sloveniji za obdobje 2022-2030 (ReNPIO22-30)]. [Resolution on the Adult Education Master Plan in the Republic of Slovenia for the 2022-2023 period (ReAEMP22-30)].

<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Odrasli/AndragoskiCenterSlovenije-ResolucijaPISRS-210x260mm-Digital.pdf> (01.04.2026).

Republic of Slovenia. (2023, January 24). *Cohesion regions in Slovenia*. <https://www.gov.si/en/topics/cohesion-regions-in-slovenia/> (01.04.2026).

Slovenian Institute for Adult Education. (2024a). *Poročilo o delu Andragoškega centra Slovenije za obdobje januar-december 2024*. [Annual Report of the Slovenian Institute for Adult Education 2024]. https://www.acs.si/wp-content/uploads/2025/04/Porocilo_o_delu_ACS_2024.pdf (01.04.2026).

Slovenian Institute for Adult Education. (2024b). *Pregled ponudbe izobraževanja in učenja odraslih v Sloveniji 2024/2025*. [Overview of Adult Education Provision in Slovenia 2024–2025]. https://www.acs.si/wp-content/uploads/2025/02/Pregled_ponudbe_IO_v_Sloveniji_2024-2025.pdf (01.04.2026).

Statistical Office of the Republic of Slovenia. (2023, August 23). *Adult education survey, 2022. 43% of adults involved in education (formal and/or non-formal)*. <https://www.stat.si/StatWeb/en/news/Index/11306> (01.04.2026).

Statistical Office of the Republic of Slovenia. (2025, March 17). *Labour force survey results, 2024: Number of employed persons at the annual level the highest in the last decade*. <https://www.stat.si/StatWeb/en/news/Index/13506> (01.04.2026).

Rezultati terenske raziskave

V tem poglavju predstavljamo najpomembnejše ugotovitve, pridobljene s kvalitativno analizo vsebine intervjujev z odločevalci, izvajalci izobraževanja odraslih, strokovnimi delavci v izobraževanju odraslih in udeleženci izobraževanja odraslih. Te ugotovitve so podlaga za oblikovanje zaključkov glede programa usposabljanja. Ugotovitve so povzete v štirih glavnih kategorijah: zasnova središč AEduHUB; predpogoji za vzpostavitev in delovanje središč AEduHUB; perspektive udeležencev o središčih AEduHUB ter vloge odločevalcev, izvajalcev in strokovnih delavcev pri vzpostavljanju in delovanju središč AEduHUB. V nadaljevanju obravnavamo te kategorije v navedenem vrstnem redu. Zaradi preglednosti smo na začetku vsake kategorije vključili tudi ustrezna vprašanja iz polstrukturiranega vprašalnika.

Zasnova središč AEduHUB

Razumevanje izobraževanja odraslih

- Kako razumete izobraževanje odraslih?
- Kaj po vašem mnenju označuje izobraževanje odraslih?

Z uporabo teoretičnih izhodišč kot podlage za analizo in induktivno kodiranje (Bagnall & Hodge, 2022) smo opredelili pet različnih, vendar deloma prekrivajočih se razumevanj izobraževanja odraslih: funkcionalno, disciplinarno, razvojno, emancipatorno in formalistično razumevanje.

Funkcionalno razumevanje je bilo v intervjujih najpogostejše. Temelji na predpostavki, da možnost učenja vsebin, ki so pomembne za družbo in posameznika, ter pridobivanje ustreznih spretnosti, s katerimi se lahko posamezniki učinkovito odzivajo na zahteve trga dela in zasebnega življenja, vodita k večji družbeni participaciji, boljšim kariernim možnostim, boljšemu usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja ter nazadnje k socialnemu vključevanju in socialni koheziji. Storitve IO bi morale biti zato zasnovane tako, da zagotavljajo učenje, ki ga je mogoče neposredno prenesti iz učnega okolja v različne kontekste poklicnega in zasebnega življenja.

Disciplinarno razumevanje je bilo mogoče prepoznati le v enem intervjuju z odločevalcem. Kljub temu je pomembno, saj predstavlja zelo specifično predstavo o tem, kaj je potrebno za sodelovanje v regionalni skupnosti. Njegova glavna predpostavka je, da mora biti IO osredotočeno na vsebine posameznih disciplin, ki se kažejo predvsem v kulturnih ali znanstvenih praksah. V intervjuju so bile med temi vsebinami navedene regionalne (manjšinske ali tradicionalne) jezikovne različice, zgodovina regionalne kulture in razvoja, regionalne oblike obrti in umetnosti ter regionalna geografija.

Razvojno razumevanje je bilo v intervjujih pomembno, vendar manj izrazito kot funkcionalno in formalistično razumevanje. V središču razvojnega razumevanja so potrebe in izkušnje udeležencev. Te bi morale biti izhodišče pri načrtovanju in oblikovanju storitev IO. Medtem ko so učne vsebine postavljene v ozadje, so v ospredju dialoško vodenje ter spodbujanje pripadnosti skupni skupnosti, ki sta poudarjena kot ključna didaktična in metodološka elementa storitev IO. Namen takšnega razumevanja je podpreti udeležence pri iskanju njihove poti skozi družbo in njihovega mesta v njej, tako na splošno kot tudi posebej v regionalni skupnosti.

Emancipatorno razumevanje je bilo prav tako mogoče prepoznati le enkrat, podobno kot disciplinarno razumevanje. Zanimivo je, da je bilo emancipatorno razumevanje izraženo v intervjuju z udeležencem. V njegovem središču je namen zagotavljati učenje, ki kritično obravnava dane družbene razmere in podpira udeležence pri premagovanju družbenih omejitev, s katerimi se srečujejo v poklicnem ali zasebnem življenju ter pri vključevanju v družbo. V intervjuju je bilo to ponazorjeno s položajem žensk, ki bi jim bilo treba nuditi podporo pri vrnitvi na trg dela po daljšem obdobju, ko so bile doma.

Formalistično razumevanje je bilo v intervjujih prav tako izrazito. Ni bilo rekonstruirano na podlagi obstoječe literature, temveč neposredno iz izjav intervjuvancev. Ti so se sklicevali na različne vrste IO, kot so formalno, neformalno in priložnostno učenje, ali na področja IO, kot so poklicno izobraževanje, usposabljanje za pridobivanje spretnosti ali skupnostno izobraževanje. Kadar so bili omenjeni cilji, so bili ti precej široki in nespecifični, na primer povečanje produktivnosti ali regionalni razvoj. Intervjuvanci so se pogosto sklicevali na zakone, statute ter nacionalne in regionalne strategije.

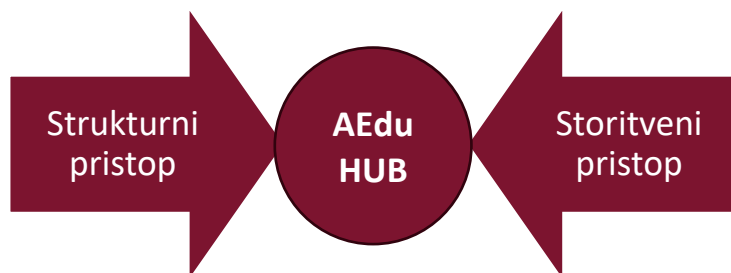
Pristopi k središčem AEduHUB

- Kaj povezuje z idejo središča za izobraževanje odraslih?
- Kaj bi lahko bil namen središča za izobraževanje odraslih?

Pristop razumemo kot določen način opredelitve razumevanja in namena IO ter središča AEduHUB in kot uporabo te opredelitve za oblikovanje argumentov in utemeljevanje stališč glede ciljnih skupin, storitev, koristi in želenih značilnosti središča AEduHUB.

V analizi je postalo jasno, da tega, kar intervjuvanci povezujejo s središči AEduHUB, in tega, kar vidijo kot njihov namen, ni mogoče analitično ločiti, temveč ju je treba vključiti v eno samo analitično kategorijo. Odgovore lahko razumemo na dveh ravneh: kot pristope, ki se nanašajo na osredotočenost pri zasnovi središč AEduHUB (vprašanje o razumevanju), in kot usmeritve, ki naj bi jim sledile storitve središča AEduHUB (vprašanje o namenu). Glede pristopov smo prepoznali dva: strukturni pristop in storitveni pristop. Kot je prikazano na sliki 6, oba pristopa obravnavata isto stvar – središče AEduHUB –, vendar jo gledata z različnih perspektiv in se zato osredotočata na različne vidike.

Slika 6. Pristopi k zasnovi središč AEduHUB

Strukturni pristop: Intervjuvanci so si središča AEduHUB predstavljali kot nekakšno fizično prostorsko strukturo ali kot določeno vrsto digitalne strukture. Pri tem so se sklicevali na podobe laboratorijev, mrež, koordinacijskih vozlišč, stičišč, učnih središč ali informacijskih platform. V svojih izjavah so se osredotočali predvsem na to, kako bi lahko središče AEduHUB izgledalo; poudarek je bil torej na njegovi materialni oziroma strukturni podobi.

Storitveni pristop: Intervjuvanci so govorili o središčih AEduHUB kot o izvajalcih storitev za udeležence oziroma strokovne delavce v IO. Ne glede na konkretno vprašanje o storitvah (glej spodaj, 4.1.3) so se intervjuvanci pri opisovanju svoje predstave o središčih AEduHUB osredotočali na to, kaj se ljudem zagotavlja; poudarek je bil torej na ponudbi učenja in razvoja.

Namen, ki so ga intervjuvanci pripisali središču AEduHUB, je sledil šestim usmeritvam. Pričakovano so temeljile na funkcionalnem, razvojnem, emancipatornem in formalističnem razumevanju IO. Poleg tega smo prepoznali še dve usmeritvi: usmeritev v strokovni razvoj in usmeritev v odnose z javnostmi. Obe sta bili umeščeni v strukturni pristop k središčem AEduHUB.

Usmeritev v strokovni razvoj: Nekateri intervjuvanci so se oddaljili od predstave o središču, namenjenem izključno udeležencem, in poudarili, da bi moralo biti središče AEduHUB prostor ali mreža, kjer bi se strokovni delavci v IO lahko srečevali, izmenjevali izkušnje in se učili drug od drugega, da bi izboljšali svoje delo.

Usmeritev v odnose z javnostmi: Zanimivo je, da so nekateri intervjuvanci namen središča AEduHUB videli predvsem v dejavnostih, povezanih z odnosi z javnostmi. Glavne naloge bi bile v tem primeru promocija IO na splošno ter ozaveščanje potencialnih deležnikov in konkretnih ciljnih skupin središč AEduHUB o vrednosti in koristih IO.

Storitve, ki jih zagotavljajo središča AEduHUB

- Katere storitve bi lahko zagotavljalo središče za izobraževanje odraslih?

Ker je skoraj vsak intervjuvanec navedel več vrst storitev, za katere je menil, da bi bile primerne za središče AEduHUB, smo se namesto za kvalitativno odločili za kvantitativno predstavitev. Ta je prikazana v tabeli 6, v kateri je navedeno število omemb posamezne storitve, pri čemer so na vrhu navedene najpogostejše omenjene storitve. Ta seznam je posebej pomemben za metodološko zasnovo programa usposabljanja, saj omogoča osredotočenje na izbrane storitve in vključitev učnih vsebin za izboljšanje kompetenc udeležencev za njihovo izvajanje.

Seznam kaže na pomen štirih različnih vrst storitev:

- zagotavljanje strukturiranega učenja, pri katerem morajo imeti osebe, vključene v središča AEduHUB, kompetence za ugotavljanje potreb in načrtovanje programov, da lahko oblikujejo učne priložnosti, prilagojene potrebam (1. in 4. modul programa usposabljanja);
- usmerjanje, svetovanje in mentorstvo, pri čemer so potrebni poznavanje področja IO in izobraževalnih poti ter kompetence za prepoznavanje potreb udeležencev in vrzeli v njihovih spretnostih (2. modul);
- koordinacija ponudbe ter sodelovanje z drugimi organizacijami in deležniki, kar predstavlja osnovo za vzpostavitev in ohranjanje središč AEduHUB v okviru strukturnega pristopa (3. modul);
- promocija IO, ki je povezana z doseganjem ciljnih skupin in mora temeljiti na strategijah komuniciranja in motiviranja ter na prizadevanju za lahko dostopen dostop do središč AEduHUB (4. modul programa usposabljanja).

Tabela 6. Seznam storitev, omenjenih v intervjujih

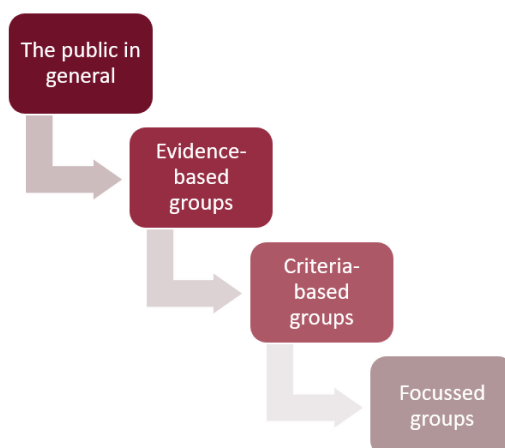
Vrsta storitve	Število omemb v intervjujih
Zagotavljanje strukturiranega učenja	8
Koordinacija in sodelovanje	6
Usmerjanje, svetovanje in mentorstvo	5
Promocija izobraževanja odraslih	5
Informacije o programih	3
Oprema za samostojno učenje	3
Analiza potreb in raziskava trga dela	2
Prostori za druženje	1
Podpora ranljivim osebam	1
Stalni strokovni razvoj	1
Podpora pri možnostih financiranja	1
Storitve akreditacije	1

Ciljne skupine središč AEduHUB

- Katera skupina ljudi bi po vašem mnenju najbolj potrebovala središče za izobraževanje odraslih v vaši regiji, občini ali skupnosti?

Glede ciljnih skupin središč AEduHUB so intervjuvanci izpostavili štiri možnosti njihove opredelitve: celotno javnost, skupine, opredeljene na podlagi dokazov, skupine, opredeljene na podlagi meril, in ciljno usmerjene skupine. Te štiri možnosti predstavljajo prehod od zelo splošne do zelo specifične opredelitve, kot je prikazano na sliki 7.

Slika 7. Možnosti opredelitve ciljnih skupin središč AEduHUB

Celotna javnost je bila kot zelo široka ciljna skupina omenjena le v enem intervjuju, v katerem je bilo navedeno, da bi moralo biti središče AEduHUB namenjeno vsem. To vključuje odrasle od 16. leta dalje. Vključeni so bili tudi mladi odrasli, ki se še izobražujejo v srednješolskem izobraževanju, saj potrebujejo podporo in bi lahko imeli koristi od storitev.

Skupine, opredeljene na podlagi dokazov, je eden od intervjuvancev opredelil kot skupine, ki jih prepoznamo na podlagi statističnih podatkov ali drugih dokazov iz regije. To lahko vključuje podatke o doseženi formalni izobrazbi, udeležbi v neformalnem učenju, položaju na trgu dela ter tudi podatke, zbrane v programih, na primer informacije o motivaciji in interesih udeležencev.

Skupine, opredeljene na podlagi meril, pomenijo, da so potencialni udeleženci opredeljeni na podlagi socialnih značilnosti (npr. težje dosegljivi). Te značilnosti se najpogosteje nanašajo na socialno prikrajšanost (npr. brezposelni), posebne potrebe (npr. posamezniki z nizko ravni spretnosti) ali poseben položaj v lokalni skupnosti (npr. na novo priseljeni). Te skupine so bile pogosto omenjene brez nadaljnje opredelitve.

Ciljno usmerjene skupine so bile nakazane, kadar so intervjuvanci nedvoumno govorili o jasno opredeljenih skupinah ljudi. Mednje sodijo brezposelni ali na novo priseljeni, starejši v pokoju, matere, ki se vračajo na trg dela, mlade družine, ki se vključujejo v skupnost, dolgotrajno brezposelni posamezniki, ki jim grozi socialna izključenost, mladi odrasli, ki iščejo usmeritev, ter NEET-i, ki se želijo vrniti v formalno izobraževanje ali najti zaposlitev.

Koristi središč AEduHUB za skupnost

- Kakšna bi lahko bila korist središča za izobraževanje odraslih za vašo regijo, občino, institucijo ali skupnost?

To vprašanje je bilo zastavljeno samo odločevalcem. Zelo skladno z razumevanji IO in pristopi k središčem AEduHUB smo lahko izjave odločevalcev razvrstili v tri ponavljajoče se kategorije: funkcionalno, razvojno in formalistično razumevanje koristi središč AEduHUB.

Funkcionalno razumevanje: Koristi so bile razumljene predvsem v povezavi s trgom dela. Središča AEduHUB bi morala biti zato zasnovana tako, da olajšujejo uspešnost udeležencev na trgu dela. Glavna predpostavka je bila, da funkcionalno učenje skozi vse življenje vodi k večji poklicni uspešnosti in napredovanju na trgu dela, kar prispeva k večji socialni koheziji in gospodarski konkurenčnosti.

Razvojno razumevanje: V tem razumevanju je bilo sobivanje v skupnosti, v kateri se znanje deli in kulturo razvijajo dejavni državljani, razumljeno kot glavna korist. S takšnim razumevanjem je mogoče razvoj doseči ne le na ravni posameznikov v smislu osebnostne rasti, temveč tudi na ravni lokalnih skupnosti in celo regij v smislu skupnostnega ali kulturnega razvoja.

Formalistično razumevanje: V tem razumevanju so bile koristi središč AEduHUB obravnavane predvsem z vidika potreb regionalnega razvoja. Po eni strani je bil poudarek na povečanju izobraževalnih možnosti za odrasle v regiji. Po drugi strani pa je bilo ocenjeno, da je treba regijo narediti privlačno za mlade družine z višjo ravni izobrazbe, tako da bi lahko spoznale in cenile možnosti dela in življenja v regiji. Privlačnost ni bila omejena le na mlajše družine, temveč se je nanašala tudi na starejše, ki bi se lahko počutili kot del skupnosti in prispevali k njej.

Želene značilnosti središč AEduHUB

- Če bi lahko izbrali eno stvar, ki bi jo moralo središče za izobraževanje odraslih zagotovo zagotavljati ali doseči, kaj bi to bilo?

Ta kategorija dopolnjuje kategorije, ki se nanašajo na storitve in koristi središč AEduHUB, vendar je bolj osredotočena na širše vidike. Iz intervjujev so izšle štiri glavne teme. Teh tem ne smemo razumeti kot ločenih, temveč kot teme, ki so umeščene na različne ravni in imajo različne funkcije znotraj organizacijske strukture središča AEduHUB. Slika 8 prikazuje, kako so te štiri teme medsebojno povezane.

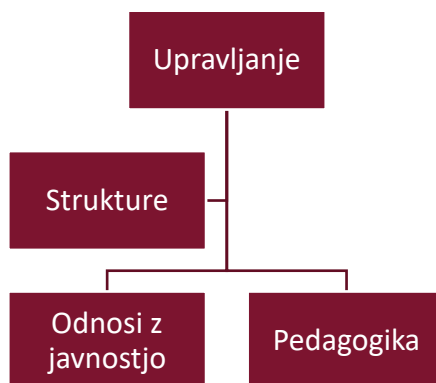
Osredotočenost na upravljanje je postavljena na vrh, saj se nanaša na normativne in strateške vidike, ki jih je treba obravnavati pri vzpostavljanju in ohranjanju središča AEduHUB. Intervjuvanci so poudarili pomen dolgoročnega načrtovanja, pri katerem je poudarek na raznoliki ponudbi za udeležence, ki je pregledno predstavljena in se izvaja prek sodelovalnih struktur.

Osredotočenost na strukture se nanaša na sklop odgovornosti, ki jih je mogoče dodeliti določenim akterjem ali zaposlenim v središču AEduHUB. Prostori, kjer se ljudje srečujejo, sodelujejo z drugimi ter si delijo podobne potrebe, želje, izkušnje in cilje, da bi spodbujali razvoj skupnosti in osebno rast, so bili v intervjujih navedeni kot zaželene značilnosti središča AEduHUB.

Osredotočenost na odnose z javnostmi se nanaša na drugo odgovornost znotraj organizacijske strukture središča AEduHUB. Odgovorni bi morali zagotoviti, da se več ljudi zaveda ponudbe IO, njenega pomena in koristi (npr. da razumejo, da je IO namenjeno tudi njim in da za vseživljenjsko učenje nikoli ni prepozno). Naloga je doseči širšo javnost in jo ozaveščati, da bi pritegnili udeležence.

Osredotočenost na pedagogiko predstavlja nadaljnjo odgovornost, ki bi jo bilo mogoče vzpostaviti znotraj organizacijske strukture središča AEduHUB. Njena glavna funkcija je spodbujanje vseživljenjskega učenja z razvijanjem in izvajanjem storitev, ki temeljijo na tem, kar udeleženci potrebujejo za samozavestno življenje in sodelovanje v družbi (npr. prostor, kjer so potrebe vseh prepoznane).

Slika 8. Želene značilnosti središča AEduHUB

Predpogoji za delovanje središč AEduHUB

Splošni predpogoji

- Kateri bi bili splošni predpogoji za vzpostavitev in delovanje središča za izobraževanje odraslih v vaši regiji, občini ali skupnosti?

Glede splošnih predpogojev so intervjuvanci poudarili, da bi morala središča AEduHUB delovati na podlagi jasne vizije in strategije, ki opredeljujeta, kaj je središče AEduHUB in kakšna naj bi bila njegova vloga v lokalnem okolju, tako da vsi relevantni akterji razumejo njegovo vrednost in koristi. Takšna vizija in strategija bi morali izkazovati tudi zavezanost obravnavanju socialne prikrasnosti, podpori lokalnemu razvoju (npr. skupnosti, kulturi, participaciji) in zadovoljevanju potreb ciljnih skupin. Poleg tega bi bilo treba razumeti možnosti financiranja in sodelovanja, vključno z uporabo obstoječih struktur in virov, da bi se izognili podvajanju ali nepotrebnemu podvajanju storitev.

Politični predpogoji

- Katere politike bi podprle vzpostavitev središča za izobraževanje odraslih?

Ko so govorili o političnih predpogojih, so intervjuvanci po eni strani izpostavili splošni politični okvir, po drugi strani pa konkretne politike ali programe, ki bi lahko predstavljali bolj specifično podlago za središča AEduHUB.

V okviru splošnega političnega okvira bi moral biti poudarek na možnostih vseživljenjskega učenja – zlasti za prikrasne in težje dosegljive dele prebivalstva – ter na regionalnem razvoju, ki je bil najpogostejše razumljen v smislu razvoja skupnosti. Te politike bi morale opredeliti, kaj je potrebno za doseganje ciljnih skupin, obravnavanje njihovih potreb pri načrtovanju programov, poučevanju in podpori udeležencem (npr. andragoška načela ali merila za vključujoče prostore) ter kaj je potrebno za prispevanje k regionalnemu razvoju (npr. participacija, poklicne in digitalne spretnosti). Med širšimi cilji, ki bi jih bilo treba zasledovati, so odzivnost na potrebe udeležencev in skupnosti, prožnost ter dostopnost ponudbe. Sodelovanje med regionalnimi in lokalnimi akterji (npr. povezovanje obstoječe ponudbe ali organizacij) in učinkovito komuniciranje z javnostjo (npr. trženje) sta dve ponavljajoči se področji na ravni organizacijske politike, prek katerih bi bilo mogoče te širše cilje uresničevati.

Poleg tega bi se lahko središča AEduHUB povezovala z obstoječimi shemami ali programi financiranja. Kot pomembni viri so bile omenjene evropske sheme financiranja ter nacionalne, regionalne in celo občinske sheme financiranja. Če bi bila središča AEduHUB povezana z nacionalnimi programi IO (npr. v Sloveniji) ali nacionalnimi programi zaposlovanja (npr. v Italiji), bi lahko imela koristi ne le od virov, ki so na voljo prek teh programov, temveč tudi od njihove vrednosti v skupnosti IO (npr. akreditacija) ali na trgu dela (npr. kvalifikacije). Pomembno se je zdelo tudi, da politike podpirajo vzpostavitev koordinacijskih struktur ali spletnih strani s stabilnim financiranjem, kar prispeva k ohranjanju dobre kakovosti storitev središč AEduHUB.

Infrastrukturni predpogoji

- Kakšna infrastruktura bi bila potrebna za vzpostavitev in delovanje središča za izobraževanje odraslih?

Ko gre za infrastrukturne predpogoje, je večina intervjuvancev navedla, da bi moralo središče AEduHUB vključevati tako fizični prostor za skupinsko in individualno delo kot tudi digitalno infrastrukturo (npr. učno platformo), kjer bi se delile informacije in gradiva ter zagotavljale možnosti hibridnega in učenja na daljavo. Dva intervjuvanca sta središče AEduHUB razumela izključno kot virtualno platformo in zato potrebovala le digitalno infrastrukturo.

Fizični prostor središča AEduHUB bi lahko bil povsem nov, vendar bi se bilo zaradi preprečevanja ustvarjanja dodatnih struktur bolje opreti na obstoječe (javne) prostore oziroma jih vključiti, na primer knjižnice, kulturne centre, centre za izobraževanje odraslih, skupnostne centre, šole ali obstoječe prostore v lasti občine. Predstavljali so si tudi, da središče AEduHUB ne bi bilo omejeno na eno občino, temveč odprto za ljudi iz celotnega regionalnega območja.

Pomembne prednosti fizičnih središč AEduHUB bi lahko bile: osrednja lokacija, dostopna z javnim prevozom, možnosti varstva otrok, popolna dostopnost vseh prostorov za osebe z oviranostmi, prijeten sprejemni prostor (npr. recepcija, menza), specializirani tehnični prostori (npr. računalniške učilnice ali oprema v delavnicah poklicnega izobraževanja in usposabljanja) ter dostopni učni prostori v širšem smislu (npr. prilagodljive učilnice in mirni prostori za učenje).

Predpogoji, povezani s strokovnim znanjem akterjev

- Kakšno strokovno znanje bi bilo potrebno za vzpostavitev ali delovanje središča za izobraževanje odraslih?

Glede strokovnega znanja, potrebnega za vzpostavitev in vodenje središča AEduHUB, so intervjuvanci menili, da delovanje takšnega središča zahteva kombinacijo strokovnega vodenja na področju izobraževanja, vključevanja v lokalni ekosistem in znanja s področja operativnega upravljanja. Potrebna področja strokovnega znanja vključujejo zlasti strateško in izobraževalno vodenje, operativno in projektno vodenje, razvoj kurikula, podporo poučevanju in učenju, doseganje ciljnih skupin v skupnosti ter trženje.

Intervjuvanci so močno priporočali sodelovanje med strokovnimi delavci v IO, svetovalci, obstoječimi regionalnimi partnerji, nevladnimi organizacijami ter obstoječimi skupnostnimi prostori in lokalnimi institucijami. Zaposleni v središču AEduHUB bi potrebovali sposobnosti mreženja, vodstvene sposobnosti, znanja trženja in visoko raven digitalnih kompetenc. Koristne bi bile tudi kvalifikacije s področja usposabljanja za IO, projektnega vodenja in upravljanja programov EU. Ker bi zaposleni v središču AEduHUB delovali na stičišču regionalnih sistemov in različnih deležnikov, bi morali biti učinkoviti povezovalci in mediatorji.

Deležniki središč AEduHUB

- Kdo bi lahko bili deležniki, podporni ali sodelujoči partnerji središča za izobraževanje odraslih v vaši regiji, občini ali skupnosti?

Po mnenju intervjuvancev vzpostavljanje središč AEduHUB ob upoštevanju deležnikov zahteva ekosistemski pristop. Takšen ekosistem bi vključeval zakonsko določene in strateške partnerje, skupnostne in prostovoljske partnerje, partnerje na področju izobraževanja in usposabljanja, partnerje iz zasebnega sektorja in lokalnega gospodarstva ter partnerje, ki zagotavljajo specifične storitve. Vključeni bi lahko bili številni deležniki na lokalni in regionalni ravni, med njimi lokalne oblasti, izobraževalne institucije, službe za zaposlovanje in

socialne službe, podjetja, gospodarske zbornice, nevladne organizacije ter kulturne in javne institucije. Vključeni bi morali biti tudi zasebni in prostovoljski sektor, strokovna združenja ter prostovoljske organizacije.

Na splošno je poudarek na sodelovanju med različnimi sektorji družbe, zlasti z vidika podpore izobraževanju, vključevanju, socialno prikrajšanim skupinam in razvoju skupnosti.

Ovire pri izvajanju središč AEduHUB

- Katere ovire si lahko predstavljate pri vzpostavljanju in delovanju središča za izobraževanje odraslih v vaši regiji, občini ali skupnosti?

Kot glavne težave so bile prepoznane pomanjkanje jasno opredeljenih odgovornosti znotraj središča AEduHUB in pomanjkanje politične prednosti, ki je potrebna kot bistvena podpora izvajanju središča AEduHUB. Dodatni izzivi vključujejo financiranje, kadrovanje (npr. iskanje usposobljenih strokovnih delavcev), število udeležencev, birokracijo in infrastrukturo (npr. javni prevoz, varstvo otrok). Med dodatnimi ovirami so bili omenjeni stereotipi, jezikovne težave in pomanjkanje sodelovanja med tistimi, ki so vključeni v središče AEduHUB.

Tudi velika geografska razsežnost države naj bi oteževala izvajanje. Čeprav lahko spletna ponudba pomaga pri reševanju nekaterih od teh izzivov, bodo fizični prostori še naprej pomembni za krepitev občutka skupnosti med učečimi se.

Perspektive udeležencev o središčih AEduHUB

Pričakovanja

- Kaj pričakujete od središča, fizične ali digitalne infrastrukture, ki odraslim v vaši regiji, občini ali skupnosti zagotavlja informacije, usmerjanje in programe?

Središče AEduHUB kot fizični prostor bi moralo biti svetlo, sodobno, lahko dostopno in prijetno. Pomembno je spodbujati odprto in podporno vzdušje ter zagotavljati možnosti tako za individualno učenje kot za medsebojno sodelovanje.

Programi bi morali biti praktični in prilagodljivi ter ponujati spletne, hibridne in izvedbe v živo, prilagojene interesom odraslih. Pomembna sta dobra dostopnost z javnim prevozom ter odpiralni čas v popoldanskih urah oziroma zunaj običajnega delovnega časa. Spletna stran bi morala biti jasna in razumljiva ter vsebovati vse ključne informacije (programe, datume, cene, lokacije, postopke). Hkrati so potrebne ustrezne rešitve za individualne izzive, kot so usklajevanje družinskega življenja, časovne omejitve ali tehnična dostopnost. Bistveni so praktična orodja za podporo udeležencem, digitalne in vključujoče spretnosti, spodbujanje sodelovanja in reševanja problemov ter dobre komunikacijske spretnosti. Enako pomembni so dobro strukturirani programi nadaljnega izobraževanja, podpora pri razvoju kurikula in dobra strokovna priprava.

Strokovni delavec v IO bi moral biti strokovno usposobljen na svojem področju, empatičen in dobro pripravljen. Pomembni so jasna in spoštljiva komunikacija, aktivno poslušanje, kulturna občutljivost in usmerjenost v udeleženca. Poleg tega imajo osrednjo vlogo praktično znanje, digitalne spretnosti, mehke veščine ter sposobnost spodbujanja motivacije, sodelovanja in strokovnega mreženja.

Razlogi za udeležbo v središčih AEduHUB

- Kateri so najpomembnejši razlogi za uporabo informacijske ali svetovalne storitve oziroma za udeležbo v programu v središču za izobraževanje odraslih?

Glavni razlogi za vključevanje v ponudbo IO so pridobivanje znanja, osebni razvoj in poklicno svetovanje. Motivacija izhaja predvsem iz zanimivih tem, osebnega svetovanja, interakcije z drugimi in kakovostnih učnih priložnosti. Glavni izzivi pri udeležbi so pomanjkanje časa, usklajevanje poklicnega in družinskega življenja, nejasne ali dvomne informacije ter pomanjkanje prožnosti ali podpore izvajalcev in strokovnih delavcev.

Vloge akterjev središč AEduHUB

Vloge odločevalcev

- Kakšna bi lahko bila vaša vloga kot odločevalca pri vzpostavljanju in delovanju središča za izobraževanje odraslih?

Odločevalci, ki so bili vprašani o svoji morebitni vlogi pri vzpostavljanju in vodenju središča AEduHUB, so izpostavili več oblik podpore: zagotovili bi lahko administrativno podporo, mreženje in koordinacijo deležnikov, sofinanciranje, promocijo storitev, strateško podporo ter vključevanje središč AEduHUB v razvojne strategije. Nekateri so menili, da bi lahko svoje regionalno strokovno znanje prispevali k promociji IO prek mreženja in komuniciranja z regionalnimi ali lokalnimi odbori, institucijami in podjetji, kar vse štejejo za temeljnega pomena za središče AEduHUB.

Omenjeno je bilo tudi, da bi se odločevalci odzvali na jasne in razumljive prošnje za podporo, sprva financirali dejavnosti brez infrastrukture, nato pa zagotovili nadaljnjo podporo, če bi bilo delo središča AEduHUB pozitivno ocenjeno.

Vloge izvajalcev

- Kakšna bi lahko bila vloga izvajalca izobraževanja odraslih pri vzpostavljanju in delovanju središča za izobraževanje odraslih?
- Kako bi zagotovili dostopnost in vključujočo naravo središča za izobraževanje odraslih?

Intervjuvanci so odgovorili, da bi moral biti po njihovem mnenju prvi korak to, da vsi partnerji, vključeni v središče AEduHUB, med seboj smiselno razdelijo odgovornosti. Menili so, da je povezovanje različnih akterjev pomembnejše od vzpostavitve izoliranega središča; zato je treba izkoristiti sinergije znotraj obstoječega regionalnega sistema izobraževanja in socialnih storitev. Osredotočenost mora biti na potrebe udeležencev, učenje iz izkušenj uspešnih regionalnih sistemov ali primerov dobrih praks ter podobnih projektov, ki že uspešno delujejo.

Na ravni storitev bi morali izvajalci zagotavljati prožne učne priložnosti, ki temeljijo na potrebah. Vloga izvajalcev se zato razširja na oblikovanje in izvajanje programov kot odziv na potrebe udeležencev ter na vodenje delavnic in učnih dejavnosti. Pri povezovanju z različnimi deležniki je pomembno omogočiti soustvarjanje.

Glede storitev je vloga izvajalca razumljena kot oblikovanje ponudbe, ki je lahko dostopna in vključujoča (z vidika lokacije, stroškov in socialnega vključevanja). Pomembno je tudi, da so učne metode prilagojene

posameznikom z različnimi ozadji (npr. nizko doseženo ravniyo izobrazbe, težavami pri učenju ali komunikaciji). Pomembni so tudi mreže, lahko dostopna lokacija in različni komunikacijski kanali (npr. časopisi, priporočila od ust do ust). Programi bi morali biti posebej prilagojeni posameznim ciljnim skupinam.

Vloga strokovnih delavcev

- Kakšna bi lahko bila vloga strokovnega delavca v izobraževanju odraslih (npr. učitelja, mentorja, svetovalca) pri vzpostavljanju in delovanju središča za izobraževanje odraslih?
- Katera orodja in pripomočke bi lahko strokovni delavci uporabljali za prepoznavanje in dokumentiranje predhodnega učenja, potreb, interesov in ambicij udeležencev?

Ko so bili vprašani o svoji vlogi, so strokovni delavci povedali, da se vidijo kot facilitatorji oziroma tisti, ki udeležence povezujejo z viri in priložnostmi. Oblikujejo učne poti, spodbujajo vseživljenjsko učenje in vključevanje, načrtujejo programe ter uporabljajo inovativne metode. Poleg tega koordinirajo dejavnosti, zagotavljajo dostopnost, se povezujejo z lokalnimi deležniki ter spremljajo kakovost učenja in napredek udeležencev. Pri vsem tem se opirajo na lastno strokovno znanje in spretnosti kot dragocena vira.

Pri ugotavljanju potreb udeležencev so strokovni delavci navedli, da uporabljajo ankete, spletne vprašalnike, fokusne skupine, intervjuje, učne portfolije, samoocenjevanje, digitalna orodja za kartiranje spretnosti in vrednotenje kompetenc ter druga orodja za zbiranje podatkov. Ti podatki so bistveni za razvoj in strukturiranje programov in učnih skupin. Pri tem je koristno tudi sodelovanje z drugimi lokalnimi organizacijami. Najpomembneje pa je, da se strokovni delavci pri ugotavljanju potreb udeležencev in obravnavi njihovega predhodnega učenja ter vrzeli v spretnostih opirajo na lastne izkušnje in dialoško interakcijo.

Zaključki

Za zaključek poročila moramo odgovoriti na vprašanje: Katere zaključke lahko izpeljemo za metodološki koncept in program usposabljanja?

1. **Opredelitev relevantnih tem za program usposabljanja:** Rezultati zagotavljajo številne pokazatelje glede tem, ki bi morale biti vključene v program usposabljanja. Glavne teme se ujemajo s temeljnimi kategorijami, prepoznanimi z deduktivno-induktivno kvalitativno analizo vsebine: zasnova in predpogoji za delovanje središč AEduHUB, perspektive udeležencev ter vloge različnih akterjev.
2. **Normativne in strateške usmeritve središč AEduHUB:** Glavna kategorija, ki se nanaša na zasnovo središč AEduHUB, predstavlja podlago za obravnavo normativnih in strateških usmeritev središč AEduHUB. Pomembno je, da udeleženci spoznajo te usmeritve, saj so jih intervjuvanci posebej izpostavili pri razpravi o splošnih predpogojih za delovanje središč AEduHUB.
3. **Refleksija perspektiv udeležencev in vlog akterjev:** Primerjava in razprava o rezultatih, povezanih s perspektivami udeležencev in vlogami akterjev središč AEduHUB, sta lahko dragocena priložnost za razmislek udeležencev o njihovih lastnih pristopih. Ta refleksivni proces bi bil koristen sestavni del usposabljanja ter bi dopolnjeval tako faze tematskega vsebinskega vnosa kot obdobja samostojnega učenja.

V tabeli 7 smo glavne teme petih modulov programa usposabljanja povezali s kategorijami, izpeljanimi iz terenske raziskave, ter izpostavili teme, ki jih je treba vključiti v metodološki koncept.

Tabela 7. Moduli, glavna področja kompetenc in možne vsebine

Moduli	Glavna področja kompetenc	Vsebine
Prepoznavanje in vrednotenje spretnosti, mikrodokazila	Ocenjevanje spretnosti	
Prepoznavanje vrzeli v spretnostih, učnih potreb in izobraževalnih poti	Načrtovanje programov	Perspektive učečih se Razumevanje IO
Vzpostavljanje središč za IO na podeželju	Upravljanje	Zasnova središč AEduHUB Predpogoji za delovanje središč AEduHUB Perspektive učečih se Vloge akterjev središč AEduHUB
Strategije doseganja ciljnih skupin in motiviranja, lahko dostopen dostop	Odnosi z javnostmi	Razumevanje IO Ciljne skupine središč AEduHUB
Oblikovanje učenja, prilagojenega potrebam ciljnih skupin	Načrtovanje programov	Perspektive učečih se Storitve, ki jih zagotavljajo središča AEduHUB Razumevanje IO

Na splošno ugotovitve terenske raziskave neposredno usmerjajo tako vsebino kot strukturo programa usposabljanja in metodološkega koncepta. Z uskladitvijo modulov z opredeljenimi kategorijami program zagotavlja relevantnost, praktično uporabnost in odzivnost na potrebe udeležencev in deležnikov.

Tabela kaže, da so rezultati intervjujev zelo koristni, saj se dobro vključujejo v modularno strukturo programa usposabljanja. Le 1. modul – prepoznavanje in vrednotenje spretnosti ter mikrodokazila – je videti preveč specifičen, da bi ga bilo mogoče ustrezno obravnavati na podlagi intervjujev. Zato se bomo pri tem modulu pri oblikovanju učnega načrta opirali predvsem na literaturo. Pri vseh drugih moduli bomo združili empirične ugotovitve terenske raziskave z ugotovitvami iz literature.

Struktura programa usposabljanja

Splošne informacije

Ciljna skupina programa

Ciljna skupina tega programa so strokovni delavci v izobraževanju odraslih, med drugim tisti, ki delujejo kot:

- učitelji, izobraževalci, trenerji, trenerji praktičnih veščin ali facilitatorji;
- tutorji, mentorji, svetovalci ali svetovalni delavci;
- knjižničarji, razvijalci skupnosti ali kulturni delavci;
- načrtovalci programov, koordinatorji in vodje organizacij ter mrež.

Program je namenjen strokovnim delavcem na področjih osnovnega izobraževanja, poklicnega izobraževanja, visokošolskega izobraževanja, splošnega izobraževanja, vseživljenjskega učenja; izobraževalnega, poklicnega in vseživljenjskega svetovanja; skupnostnega izobraževanja, razvoja skupnosti in regionalnega razvoja ter aktivne politike zaposlovanja.

Za vključitev v program ni pogojev. Program je odprt za osebe z izkušnjami na katerem koli od zgoraj navedenih področij oziroma v kateri od navedenih vlog ter za osebe z malo izkušnjami ali brez njih, ki se želijo vključiti v eno od teh vlog ali področij delovanja, bodisi v okviru zaposlitve v javni ali zasebni organizaciji bodisi v kateri koli obliki prostovoljnega dela.

Namen programa

Namen programa je strokovnim delavcem v izobraževanju odraslih zagotoviti osnovno terminologijo, koncepte, modele in praktična orodja na štirih področjih kompetenc: ocenjevanje kompetenc, ugotavljanje potreb, načrtovanje programov in odnosi z javnostmi, ter znanja na petih vsebinskih področjih modulov. Poleg tega so strokovni delavci v izobraževanju odraslih vodeni in podprti pri refleksiji predhodnih izkušenj ter preizkušanju praktičnih orodij. Vsebinska področja petih modulov so:

- prepoznavanje in vrednotenje spretnosti, priznavanje ter mikrodokazila;
- prepoznavanje vrzeli v spretnostih, učnih potreb in izobraževalnih poti;
- vzpostavljanje središč za IO na podežlju;
- strategije doseganja ciljnih skupin in motiviranja ter lahko dostopen dostop;
- oblikovanje učenja, prilagojenega potrebam ciljnih skupin.

Po zaključku programa naj bi bili strokovni delavci v IO sposobni na reflektiven način sodelovati pri oblikovanju, vzpostavljanju in ohranjanju središča za IO ter pri oblikovanju, načrtovanju in koordinaciji dejavnosti IO. Prav tako naj bi bili sposobni prepoznati informacije in vire, s pomočjo katerih lahko z lastno organiziranim učenjem nadalje razvijajo svoje znanje, spretnosti in strokovne vrednote. Za osebe z izkušnjami lahko program služi kot način za ponovno aktiviranje predhodnega znanja in spretnosti ali za dostop do novih področij strokovnega delovanja, na katerih se lahko po zaključku programa vključujejo v lastno organizirano učenje. Za osebe brez izkušenj ali z zelo malo izkušnjami pa je program lahko priložnost, da se seznanijo z delom na področju IO in pridobijo interes za nadaljnji strokovni razvoj z lastno organiziranim učenjem.

Posebne informacije

Pregled strukture programa

Program skupaj obsega 40 učnih ur. 20 učnih ur je treba opraviti v obliki delavnic v živo, 20 učnih ur pa v obliki samostojnega učenja s spletnimi gradivi. Za vsakega od petih modulov so predvidene štiri ure delavnice in štiri ure samostojnega učenja. Vsak modul je sestavljen iz treh glavnih tem, ki bodo v celoti obravnavane prek spletnih gradiv ali v okviru kombiniranega načina učenja.

Modul	Vsebinsko področje	Skupaj	Delavnica	Splet
1	Prepoznavanje, vrednotenje in priznavanje spretnosti, mikrodokazila	8	4	4
2	Prepoznavanje vrzeli v spretnostih, učnih potreb in izobraževalnih poti	8	4	4
3	Vzpostavljanje središč za IO na podežlju	8	4	4
4	Doseganje ciljnih skupin, strategije motiviranja in lahko dostopen dostop	8	4	4
5	Oblikovanje učenja, prilagojenega potrebam ciljnih skupin	8	4	4

Oblike poučevanja in učenja

Na delavnicah bodo udeleženci v skupinah razpravljali o terminologiji, konceptih, modelih in praktičnih orodjih, reflektirali lastne strokovne izkušnje ter pri reševanju krajših nalog preizkušali nekatera praktična orodja.

Samostojno učenje bo strukturirano in podprto z gradivi za program, vključno s predstavitvami PowerPoint, tematskimi gradivi, kratkimi informativnimi videoposnetki, kvizi in strokovnimi besedili za nadaljnje branje. Vsa gradiva za ure samostojnega učenja in nadaljnje učenje bodo na voljo na platformi Moodle.

Modul 1: Prepoznavanje, vrednotenje in priznavanje spretnosti, mikrodokazila

Glavno področje usposabljanja: Ocenjevanje spretnosti

Glavne teme

- konteksti učenja ter vrste znanja in spretnosti;
- osnove vrednotenja in priznavanja: konteksti, vrste in metode;
- osnove mikrodokazil: namen, konteksti in značilnosti.

Poleg formalno pridobljenega znanja, spretnosti in učnih izkušenj so zelo pomembni tudi tisti, ki jih posamezniki pridobijo v neformalnih in priložnostnih kontekstih, kot so delo, prostovoljno delo, družinsko življenje ali prostčasne dejavnosti. Vrednotenje in priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja (VPNPU) omogoča, da te izkušnje postanejo vidne, in jim lahko podeli formalno vrednost. To se lahko izvaja tako sumativno, z namenom primerjave učnih izidov s kurikularnimi zahtevami in njihovega formalnega priznavanja, kot tudi formativno, z namenom evidentiranja širokega nabora učnih izidov in podpore udeležencem pri samostojnem oblikovanju njihovih prihodnjih izobraževalnih poti. Idealen proces vrednotenja vključuje področja usmerjanja, vrednotenja in upravljanja kakovosti.

Učni izidi

- Udeleženci znajo z uporabo konceptualne terminologije in primerov iz lastne prakse opisati različne kontekste učenja ter vrste znanja in spretnosti.
- Udeleženci znajo pojasniti namen, zasnovo in vloge akterjev pri različnih vrstah ukrepov vrednotenja in priznavanja.
- Udeleženci znajo razpravljati o glavnih prednostih in slabostih mikrodokazil z vidika udeležencev in oblikovanja kurikula.

Modul 2: Vrzeli v spretnostih, učne potrebe in izobraževalne poti odraslih

Glavno področje usposabljanja: Načrtovanje programov

Glavne teme

- družbeni razvoj, perspektive udeležencev in njihova vloga v IO;
- ugotavljanje potreb v okviru politično-ekonomskega modela načrtovanja programov;
- metode ugotavljanja potreb in načrtovanja programov.

Ugotavljanje potreb v IO lahko obravnavamo s treh različnih perspektiv: tržno usmerjene, državno usmerjene in civilnodružbene. Tržno usmerjena perspektiva se osredotoča predvsem na potrebe trga dela in obstoječe vrzeli v spretnostih. Državno usmerjena perspektiva izhaja iz ciljev izobraževalne politike in potreb družbe, medtem ko se civilnodružbena perspektiva osredotoča zlasti na marginalizirane skupine ter spodbujanje vključevanja, emancipacije, socialne pravičnosti in demokratične participacije.

Učni izidi

- Udeleženci znajo reflektirati medsebojno povezanost in soodvisnost med družbenimi potrebami, potrebami udeležencev in ponudbo IO.
- Udeleženci znajo pojasniti razlike med tržno, državno in civilnodružbeno usmerjenim pristopom k načrtovanju programov.
- Udeleženci znajo oblikovati in uporabljati preproste ukrepe za prepoznavanje vrzeli v spretnostih in razvojnih potencialov udeležencev.

Modul 3: Vzpostavljanje središč za IO na podeželju

Glavno področje usposabljanja: Upravljanje

Glavne teme

- sestavni deli regionalnih ekosistemov izobraževanja odraslih;
- pristopi k vzpostavljanju središč AEduHUB;
- predpogoji, zasnova in vloge akterjev središč AEduHUB.

Vzpostavitev središča AEduHUB zahteva jasno vizijo, ustrezen politični in finančni okvir ter tesno sodelovanje med regionalnimi deležniki. Obstoječo fizično in digitalno infrastrukturo je treba v čim večji meri vključiti in dopolniti z dostopnimi, prožnimi učnimi priložnostmi, ki temeljijo na potrebah. Za delovanje organizacije so

bistveni strokovni delavci s strokovnim znanjem s področja IO, upravljanja, digitalizacije, mreženja in odnosov z javnostmi.

Učni izidi

- Udeleženci znajo prepoznati in opredeliti horizontalne in vertikalne sestavne dele regionalnega ekosistema izobraževanja odraslih.
- Udeleženci znajo opredeliti predpogoje in vloge akterjev v svojem regionalnem središču AEduHUB ter oblikovati njegovo temeljno strukturo.
- Udeleženci znajo oblikovati osnovne sestavne dele normativne izjave in strateškega načrta za vzpostavitev regionalnega središča AEduHUB.

Modul 4: Doseganje ciljnih skupin, motiviranje in lahko dostopne vstopne točke

Glavno področje usposabljanja: Odnosi z javnostmi

Glavne teme

- naslovniki, ciljne skupine in udeleženci v IO;
- razumevanje področja IO;
- strategije doseganja ciljnih skupin: osebno in neosebno trženje.

Središča AEduHUB so lahko namenjena celotnemu odraslemu prebivalstvu ali posebej določenim skupinam, opredeljenim na podlagi regionalnih podatkov in socialnih značilnosti. Posebej pomembne so prikrajšane ali težje dosegljive skupine, kot so brezposelni, osebe z nizko ravni spretnosti, priseljenci, starejši in mladi odrasli. Zanimivi in kakovostni programi, osebno prilagojeno svetovanje ter socialna interakcija so ključnega pomena za udeležbo, medtem ko pomanjkanje časa, nejasne informacije in pomanjkanje prožnosti predstavljajo pomembne ovire za udeležbo.

Učni izidi

- Udeleženci znajo pojasniti razlike med naslovniki, ciljnimi skupinami in udeleženci ter jih opredeliti v svojih regijah.
- Udeleženci znajo prepoznati glavne vrste in institucije IO ter ključne sestavne dele nacionalnega upravljanja IO.
- Udeleženci znajo oblikovati osebne, neosebne in trženjske strategije za doseganje odraslega prebivalstva v svoji regiji ali občini.

Modul 5: Oblikovanje učenja, prilagojenega potrebam ciljnih skupin

Glavno področje usposabljanja: Načrtovanje programov

Glavne teme

- tehnične, socialno-politične in etične razsežnosti načrtovanja programov;
- storitve za podporo udeležbi, učenju in razvoju odraslih;

- osnovne strategije in metode oblikovanja in vrednotenja programov.

Intervjuji kažejo, da so strukturirani učni programi, koordinacija in sodelovanje, svetovanje in mentorstvo ter promocija IO še posebej pomembni za središča AEduHUB. Druge ključne storitve vključujejo informacije o programih, možnosti samostojnega učenja ter ugotavljanje potreb in raziskovanje trga dela. Za izvajanje teh storitev osebje potrebuje spretnosti na področju ugotavljanja potreb, načrtovanja programov, svetovanja v IO, sodelovanja, komuniciranja in zagotavljanja lahko dostopnega dostopa do IO.

Učni izzidi

- Udeleženci znajo razpravljati o razlikah in funkcijah tehničnega, socialno-političnega in etičnega pristopa k načrtovanju programov.
- Udeleženci znajo opredeliti seznam realističnih storitev za svoje središče AEduHUB in opisati svojo vlogo pri njihovem izvajanju.
- Udeleženci znajo oblikovati in ovrednotiti program za določeno skupino odraslih udeležencev v svoji regiji, občini ali skupnosti.

Priloge

Priloga 1. Besedni oblak o opredelitvi središč AEduHUB

Priloga 2. Združevanje pojmov iz besednega oblaka glede na opredelitve središč AEduHUB

Opredelitelna razsežnost		
Celostno razumevanje - Raznolike skupnosti - Osredotočenost na skupnost - Omrežja - Povezovanje	Pojavna oblika - Družbena točka - Center za družbeno povezovanje - Prostor za izmenjavo	Izvajanje - Center za usklajevanje - Koncept »vse na enem mestu« - Odgovornost
Normativna razsežnost		
Vrednote - Odprtost - Raznolikost - Gostoljubnost	Cilji - Vključevanje - Široka dostopnost - Celostnost - Medgeneracijskost	
Strateška razsežnost		
Interaktivna infrastruktura - Kombinirani pristop - Interaktivni prostori - Neformalnost (sproščeno vzdušje)	Splošne storitve - Politika odprtih vrat - Odpiralni čas - Prilagodljiv urnik - Transparentnost - Zanesljive informacije - Varstvo otrok - Dostopnost hrane	Izobraževalne storitve - Različne priložnosti - Svetovanje - Raznolike vsebine - Praktičnost in prilagodljivost - Človeška podpora - Vzajemna podpora - Celovito strokovno znanje
Razsežnost rezultatov		
Raven posameznika - Vseživljenjsko učenje - Dobro počutje - Osebni razvoj - Razvoj potencialov	Kolektivna raven - Vpliv - Napredek	

Priloga 3. Vprašalnik za teoretično raziskavo

Demografski in socialno-kulturni kontekst izobraževanja odraslih v regijah

- Kaj moramo vedeti o demografskih in socialno-kulturnih razmerah v vaši regiji in zakaj so te pomembne za izobraževanje odraslih?
- Katera ciljna skupina je za izobraževanje odraslih v vaši regiji najpomembnejša in zakaj je pomembno, da se tej skupini namenja pozornost?

Struktura in upravljanje izobraževanja odraslih v regijah

- Katera vrsta izobraževanja odraslih je v vaši regiji najbolj pomembna oziroma po njej vlada največ povpraševanja in zakaj je pomembna oziroma iskana?
- Kateri so ključni deležniki na področju izobraževanja odraslih v vaši regiji (npr. vlada, zavodi za zaposlovanje, občine) in zakaj so pomembni?
 - Kakšno vlogo imajo nacionalna vlada, regionalna vlada, lokalne oblasti in zavodi za zaposlovanje?
- Kakšno vlogo imajo institucionalni deležniki (npr. zbornice, kot sta delavska in gospodarska zbornica) ali deležniki civilne družbe (npr. lokalne skupnosti, družinske skupine)?
- Kakšno vlogo imajo podjetja iz zasebnega sektorja in potrebe trga dela?
- Kaj na področju izobraževanja odraslih v vaši regiji dobro deluje in kateri so največji izzivi za izvajalce izobraževanja odraslih? Zakaj določene stvari dobro delujejo oziroma zakaj predstavljajo izziv?

Relevantna strateška in druga gradiva za področje izobraževanja odraslih v regijah

- Kdo je avtor gradiva, za kakšno vrsto gradiva gre in zakaj sta avtor oziroma vrsta gradiva pomembna za izobraževanje odraslih v vaši regiji?
- Katera tema je obravnavana v dokumentu in zakaj je pomembna za izobraževanje odraslih v vaši regiji?
- Kateri so glavni predlogi, predpisi ali smernice, vsebovani v gradivu, in zakaj so pomembni za izobraževanje odraslih v vaši regiji?

Priloga 4. Vprašalnik za terensko raziskavo

Pred intervjujem Izpraševalec na kratko predstavi temo in glavne cilje projekta AEduHUBs, pojasni varstvo podatkov ter izjavo o soglasju in razjasni morebitna odprta vprašanja. Pri tem uporabi enostranski povzetek projekta. Dokument o varstvu podatkov in izjavo o soglasju natisnite v dveh izvodih in poskrbite, da sta oba izvoda podpisana. En izvod obdržite, drugega pa izročite intervjuvancu.	
Glavna vprašanja Za začetek komunikacije z narativnim pristopom Specifična vprašanja Za pridobitev podrobnih odgovorov za potrebe konceptualnega modela in programa usposabljanja	Ključne besede Za ohranjanje nemotenega poteka komunikacije
1) Predhodne izkušnje	

Prosimo, povejte nam nekaj o sebi, ustanovi ali organizaciji, v kateri delate, in o svojih izkušnjah na področju izobraževanja odraslih. • Kako razumete izobraževanje odraslih? • Kaj po vašem razumevanju opredeljuje izobraževanje odraslih? • Ali poznate ponudbo izobraževanja odraslih v svoji regiji, občini ali skupnosti?	
2) Opredelitev Kaj povezujete z idejo središča za izobraževanje odraslih? Kaj vam pride na misel, ko pomislite na središče za izobraževanje odraslih? • Kakšen bi lahko bil namen središča za izobraževanje odraslih? • Katere storitve bi lahko ponujalo središče za izobraževanje odraslih? • Kakšni bi lahko bili kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni rezultati delovanja središča za izobraževanje odraslih?	Fizična/digitalna oblika, omrežja, povezovanje, učne priložnosti, izmenjava, storitve, odgovornost
3) Ciljne skupine Katera skupina ljudi bi v vaši regiji, občini ali skupnosti najbolj potrebovala središče za izobraževanje odraslih? Zakaj bi ga potrebovala?	npr. brezposelni, iskalci zaposlitve, starejši, osebe, ki želijo spremeniti poklicno pot, migranti, študenti v visokošolskem izobraževanju, družine/starši, vsi
4) Predpogoji Kateri bi bili splošni predpogoji za vzpostavitev in delovanje središča za izobraževanje odraslih v vaši regiji, občini ali skupnosti? • Katere politike bi podpirale vzpostavitev središča za izobraževanje odraslih? Ali imate v mislih kakšno obstoječo politiko oziroma strateško usmeritev? • Kakšna infrastruktura bi bila potrebna za vzpostavitev in delovanje središča za izobraževanje odraslih? Ali imate v mislih kakšno obstoječo infrastrukturo?	Jasni cilji, poznavanje ciljnih skupin, usposobljeni strokovni delavci, infrastruktura in prostori, finančni viri, omrežja in partnerstva, prožnost in prilagodljivost, odnosi z javnostmi

Katero strokovno znanje in kompetence bi bile potrebne za vzpostavitev ali delovanje središča za izobraževanje odraslih? Ali imate v mislih kakšno organizacijo ali osebo?	
5) Deležniki Kdo bi lahko bili deležniki, podporni ali sodelujoči partnerji središča za izobraževanje odraslih v vaši regiji, občini ali skupnosti?	Potencialni udeleženci, politični odločevalci, javne ustanove, izobraževalne ustanove, socialne in neprofitne organizacije, usposobljeni strokovni delavci, prostovoljci in prostovoljske skupine, skupnostne organizacije, strokovna združenja, predstavniki skupnosti, raziskovalne ustanove
6) Ovire Katere ovire si lahko predstavljate pri vzpostavljanju in delovanju središča za izobraževanje odraslih v vaši regiji, občini ali skupnosti?	Finančni izzivi, birokratske ovire, usposobljeni strokovni delavci, težave z infrastrukturo, oprema, povpraševanje, dolgoročna vzdržnost, socialne in kulturne ovire, konkurenčni pritiski
7) Odločevalci Kakšna bi lahko bila vloga odločevalca, kot ste vi, pri vzpostavljanju in delovanju središča za izobraževanje odraslih?	
- Kaj bi vas spodbudilo k podpori središču za izobraževanje odraslih? - Kako bi podprli središče za izobraževanje odraslih? - Kakšna bi lahko bila korist središča za izobraževanje odraslih za vašo regijo, občino, ustanovo ali skupnost?	Poznavanje zakonodaje in strategij, birokratska podpora, zagotavljanje finančnih virov, mreženje in sodelovanje, spodbujanje inovacij
8) Izvajalci Kakšna bi lahko bila vloga izvajalca izobraževanja odraslih, kot ste vi, pri vzpostavljanju in delovanju središča za izobraževanje odraslih?	
- Katere so najpomembnejše izkušnje ali spoznanja iz vašega dela, ki bi jih lahko prispevali k delovanju središča za izobraževanje odraslih? - Ali imate primere dobrih praks na področju izobraževanja odraslih v svoji regiji, občini ali skupnosti, ki bi jih želeli deliti?	Oblikovanje in razvoj programov, vodenje kakovosti, upravljanje človeških virov, prostori in oprema, odnosi z javnostmi, spremljanje in vrednotenje

• Kako bi zagotovili dostopnost in vključujočnost središča za izobraževanje odraslih? • Kako bi nagovorili in dosegli učeče se ter jih spodbudili, da bi obiskovali središče za izobraževanje odraslih? • Kako odprti bi bili za spremembe v programu vaše ustanove ali organizacije, če bi jih zahtevale potrebe učečih se?	
9) Strokovni delavci Kakšna bi lahko bila vloga strokovnega delavca v izobraževanju odraslih, kot ste vi (npr. učitelja, mentorja ali svetovalca), pri vzpostavljanju in delovanju središča za izobraževanje odraslih? • Katere bi bile naloge in odgovornosti strokovnih delavcev v izobraževanju odraslih pri vzpostavljanju in delovanju središča za izobraževanje odraslih? • Kako pomembna sta prostovoljno delo in/ali redno plačilo strokovnih delavcev, ki delajo v središčih za izobraževanje odraslih? Kaj bi pričakovali od programa usposabljanja za strokovne delavce, vključene v delovanje središč za izobraževanje odraslih, oziroma kaj bi od njega zahtevali? • Katere znanje, spretnosti in odnos bi potrebovali strokovni delavci v izobraževanju odraslih za delo v središču za izobraževanje odraslih? • Katere pripomočke in orodja bi lahko strokovni delavci uporabljali za prepoznavanje in dokumentiranje potreb, ovir ter socialnega položaja ciljnih skupin, skupnosti ali trgov dela? • Katere pripomočke in orodja bi lahko strokovni delavci uporabljali za prepoznavanje in dokumentiranje predhodnega učenja, potreb, interesov in ambicij učečih se?	Analiza potreb in oblikovanje programov, izmenjava informacij in prenos znanja, podpora in svetovanje učečim se, izvajanje inovativnih učnih metod Analiza potreb in oblikovanje programov, izmenjava informacij in prenos znanja, podpora in svetovanje učečim se, izvajanje inovativnih učnih metod

Kaj bi vas spodbudilo ali motiviralo za sodelovanje v oblikah vzajemnega učenja ali stalnega strokovnega izpopolnjevanja?	
10) Zaključni pogled Če bi lahko izbrali eno stvar, ki bi jo moralo središče za izobraževanje odraslih zagotovo zagotavljati ali doseči, kaj bi to bilo? Ali želite še kaj vprašati ali dodati?	
Nabor dodatnih vprašanj za spodbujanje komunikacije - Ali lahko navedete konkreten primer? - Ali lahko to pojasnite ali ponazorite (s primerom)? - Kaj drugega vam pride na misel oziroma se vam zdi pomembno v zvezi s tem? - Kako vi to vidite? - Ali želite še kaj dodati? - Kaj vas je spodbudilo k temu? Po intervjuju Preverite, ali ste izpolnili podatke na obrazcu o varstvu podatkov in ali je intervjuvanec podpisal izjavo o soglasju.	

Pred intervjujem Izpraševalec na kratko predstavi temo in glavne cilje projekta AEduHUBs, pojasni varstvo podatkov in soglasje za sodelovanje ter razjasni vsa odprta vprašanja. Uporabite enostranski povzetek projekta. Obrazec o varstvu podatkov in soglasje za sodelovanje natisnite v dveh izvodih in poskrbite, da bosta oba podpisana. En izvod obdržite, drugega pa izročite intervjuvancu.	
Glavna vprašanja Začetek pogovora z uporabo pripovednega pristopa. Specifična vprašanja Pridobitev podrobnih odgovorov za konceptualni model in program usposabljanja.	Ključne besede ohranjanje tekočega pogovora
1) Predhodne izkušnje Povejte nam nekaj o sebi, svojih delovnih izkušnjah oziroma strokovnem ozadju ter svojih izkušnjah na področju izobraževanja odraslih.	

• Kaj razumete pod pojmom izobraževanje odraslih? Kaj po vašem mnenju zaznamuje izobraževanje odraslih? • Ali poznate področje izobraževanja odraslih v svoji regiji, občini ali skupnosti? • Kje ste našli informacije o izobraževanju odraslih v svoji regiji, občini ali skupnosti? • Katere vrste ali oblike izobraževanja odraslih ste se udeležili? • Kako bi opisali svojo splošno izkušnjo z izobraževanjem odraslih?	
2) Opredelitev Predstavljajte si, da najdete letak, ki napoveduje odprtje tako imenovanega središča za izobraževanje odraslih v vaši regiji, občini ali skupnosti. Kaj vam najprej pride na misel? S čim povezujete idejo središča za izobraževanje odraslih?	Fizični/digitalni prostor, mreže, povezovanje, priložnosti za učenje, izmenjava, storitve, odgovornost
3) Razlogi za sodelovanje Povejte nam, kateri bi bili za vas najpomembnejši razlogi za uporabo informacijske ali svetovalne storitve oziroma za udeležbo v programu v središču za izobraževanje odraslih. • Kaj bi vas spodbudilo k uporabi storitve izobraževanja odraslih? • Kaj bi vas odvrnilo od uporabe središča za izobraževanje odraslih? • Kako privlačno se vam zdi, da bi bili vaše kvalifikacije, znanje, spretnosti, potrebe in interesi dokumentirani in potrjeni? • Kako privlačno se vam zdi, da bi za svoj trud pri učenju pridobili priznanja, potrdila ali kvalifikacije?	Dostop do znanja in virov, pridobivanje spretnosti in znanja, strokovne kvalifikacije, osebni razvoj, podpora pri vključevanju, možnosti mreženja in izmenjave, usposobljeni strokovni delavci, svetovanje
4) Pričakovanja Kaj pričakujete od središča oziroma fizične ali digitalne infrastrukture, ki odraslim v vaši regiji, občini ali skupnosti zagotavlja informacije, svetovanje in programe?	Dostop do informacij in znanja, relevantne in praktične vsebine, raznolika ponudba programov, prilagodljivost pri oblikovanju programov, usposobljeni in predani strokovni delavci, interaktivne in zanimive metode učenja, možnosti

• Kakšen naj bi bil po vašem mnenju prostor za izobraževanje odraslih? • Katera vrsta, oblika ali vsebina storitev bi vas zanimala? • Kakšno vlogo ima pri vaši udeležbi dostopnost javnega prevoza? • Kakšen delovni čas bi se vam zdel primeren za središče za izobraževanje odraslih? • Katere informacije ali storitve bi želeli pridobiti na spletni strani ali drugi digitalni platformi?	mreženja in izmenjave, podpora, svetovanje, e-učenje, digitalne učne platforme
5) Strokovni delavci Kakšno strokovno znanje, kompetence ali vedenje pričakujete od idealnega svetovalca, učitelja ali mentorja v izobraževanju odraslih? Kako naj bi ta oseba sodelovala z vami?	Pedagoške in didaktične kompetence, strokovne kompetence na področju stroke, tehnološke kompetence, empatija in razumevanje, komunikacijske spretnosti, zavzetost in predanost, strokovnost, strukturiranost in jasnost, sposobnost refleksije, prožnost in prilagodljivost, kulturna občutljivost, individualna podpora
6) Zaključni pogled Če bi lahko izbrali eno stvar, ki bi jo moralo središče za izobraževanje odraslih zagotovo zagotavljati ali doseči, kaj bi to bilo? • Bi želeli še kaj vprašati ali dodati?	
Nabor dodatnih vprašanj za spodbujanje pogovora • Ali imate za to konkreten primer? • Ali lahko to pojasnite ali ponazorite s primerom? • Kaj drugega vam v zvezi s tem še pride na misel? • Kako vi to vidite? • Bi želeli še kaj dodati? • Kaj vas je spodbudilo k temu? Po intervjuju Prepričajte se, da ste izpolnili podatke na obrazcu o varstvu podatkov in da je intervjuvanec podpisal soglasje za sodelovanje.	